

HARJU KALANDUSÜHINGU STRATEEGIA 2024 - 2030

Sisukord

Sisukord	1
Sissejuhatus	3
Kalanduspiirkonna ja elanikkonna kirjeldus	4
Piirkonna kirjeldus	4
Rahvastiku vanuseline jaotus	7
Tööhõive	7
Elatusvõimalused rannakalanduses	10
Ettevõtluse struktuur	10
Looduskaitsealad	12
Veealade keskkonnaseisund	14
Kalapüük	15
Rannapüük	15
Traalpüük	17
Harrastuspüük	17
Kalavarude olukord	18
Rannalaevastiku olukord	18
Sadamate ja lossimiskohtade ülevaade	19
Kala töötlemine ja otseturustamine	22
Kalanduspiirkonna loodusressursid	22
Kala tarbimise harjumused	23
Kalanduse kui tegevusala tuntus kalanduspiirkonnas	25
Piirkonna arengupotentsiaali ja vajaduste analüüs	25
Eesmärgid ja kavandatavad meetmed	31
Visioon	31
Kavandatavad meetmed	31
Esimene tegevussuund: Vee-eluressursside väärimine ja otseturustamine	32
Teine tegevussuund: Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine	32
Kolmas tegevussuund: Majandustegevuste mitmekesistamine	33
Neljas tegevussuund: Looduskeskkonna tingimuste parendamine	34
Viies tegevussuund: Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine	34
Kuuete tegevussuund: Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine	35
Kogukonna kaasamise protsess	35
Kohaliku arengu strateegia seire ning tegevusrühma suutlikkus strateegiat rakendada	36
Missioon	36
Eelmise EMKF perioodi tulemused	36
Kommunikatsiooniplaan	38
Tegevuste seire ja EMKVF-i kohaliku arengu strateegia hindamine	39
Rahastamiskava	40

Lisad	40
Lisa 1 Projektide hindamise kord	40
Lisa 2 Ruumiline areng	47
Lisa 3 Külad	48
Lisa 4 Kaitsealused alad	50
Lisa 5 Kalastiku ülevaade	58
Lisa 6 Paadid sadamates	61
Lisa 7 Lossimiskohad	64
Lisa 8 Maavarad	69
Lisa 5 PESTLE	70
Lisa 9 Sadamad	74
Lisa 10 Kaasatud osalejad	78

Sissejuhatus

Strateegia on koostatud Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika ja integreeritud merenduspoliitika rakendamiseks Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF 2021–2027) abil.

Harjumaa kalanduspiirkond moodustub Harju maakonnas Lääne-Harju, Harku, Viimsi, Jõelähtme ja Kuusalu valdade ning Maardu ja Loxsa linnade territooriumidest ning nende rannikumerest. Kalanduspiirkonna vahele jääb Tallinn, mis ei ole kalanduspiirkonna osa.

Harju Kalandusühing viib kohalikku kalanduspiirkonna strateegiat ellu alates aastast 2008, mil rannakalanduse katusorganisatsioon Harjumaal asutati.

Kalanduspiirkonna arenguvajaduste väljaselgitamiseks teostati PESTLE, SWOT ja TOWS analüüsid, millega selgitati välja eesmärgid, vajalikud tegevussuunad ja piirkonna visioon.

Strateegia visioon

Harjumaa kalanduspiirkond on elujõuline kogukond, mis suudab täita rannakalurite ootusi.

Harju kalanduspiirkonna tegevusstrateegias 2024–2030 nähakse ette kõigi kuue tegevussuuna rakendamist:

1. Vee-eluressursside väärindamine ja otseturustamine.
Eesmärk – Rannakalurite tulu on suurenenud.
2. Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine.
Eesmärk – Kalasadamates pakutakse mitmekesiseid teenuseid.
3. Majandustegevuse mitmekesistamine.
Eesmärk – Rannakalurite tulu on suurenenud aastaringselt.
4. Looduskeskkonna tingimuste parendamine.
Eesmärk – Kalanduspiirkonna looduskeskkond on paranenud, kalade kudemistingimused on head.
5. Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine.
Eesmärk – Kalanduspiirkonna regionaalne identiteet on tõusnud.
6. Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine.
Eesmärk – Rannakalurite teadmised ja oskused oma äri arendamiseks ning uute tegevustega alustamiseks on tõusnud.

Strateegiat ja tegevussuundi viivad taotlusprojektide kaudu ellu piirkonna kalurid, kalatöötledajad, kohalikud omavalitsused, sektorivälised ettevõtjad ning ühingud. Toetatavad projektid valitakse iga-aastaste taotlusvoorude käigus hindamiskomisjoni poolt, kuhu kuuluvad nii kalurkonna kui erinevate elualade esindajad, kinnitab Harju Kalandusühingu üldkoosolek.

Strateegia elluviimiseks on perioodil 2021-2027 rahalisi vahendeid ca 1,9 miljonit eurot. Rannakalurid saavad lisaks meetme „Perioodi 2021-2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ kasutada ka teisi „Euroopa Merendus, Kalandus ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021-2027“ vahendeid.

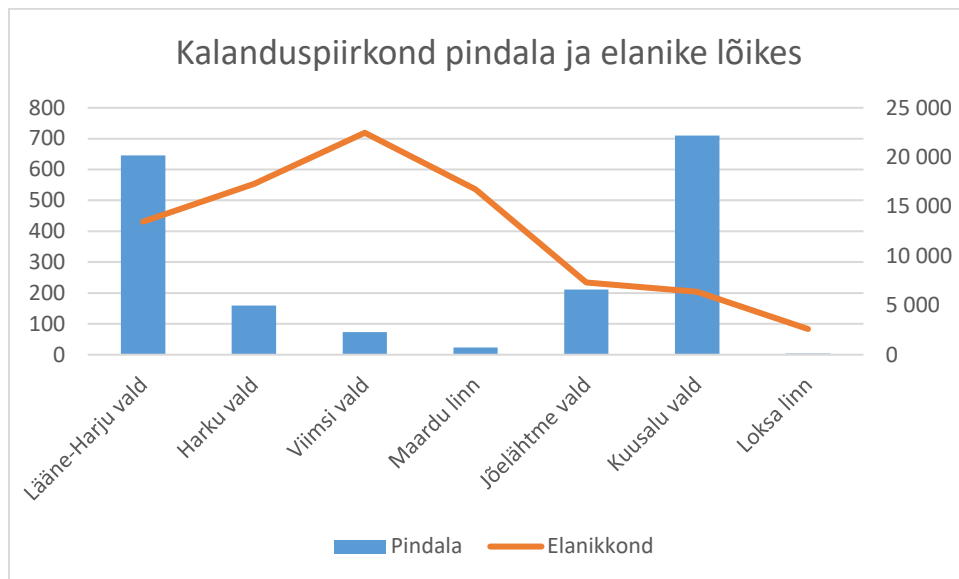
[Tagasi algusesse](#)

Kalanduspiirkonna ja elanikkonna kirjeldus

[Tagasi algusesse](#)

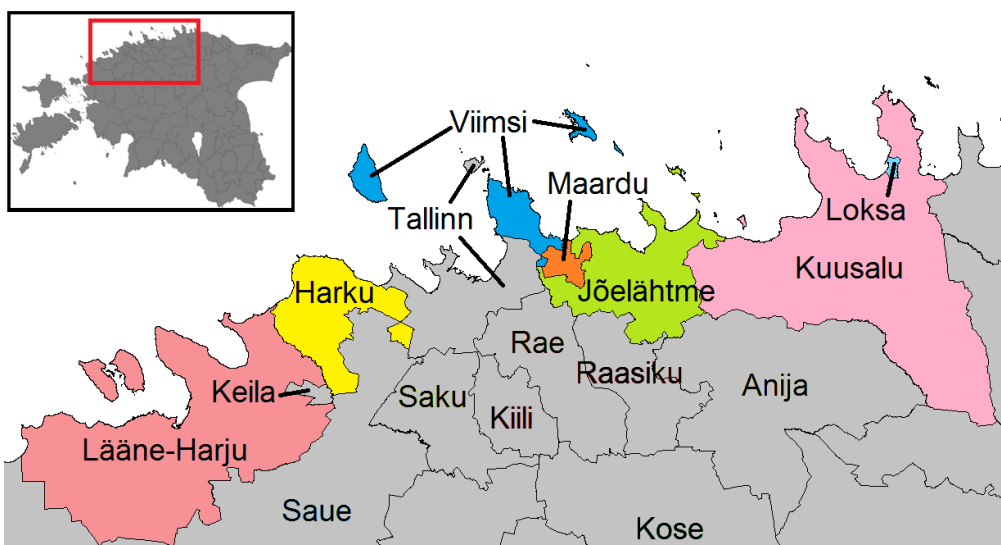
Piirkonna kirjeldus

MTÜ Harju Kalandusühingu e. Harjumaa kalanduspiirkonna kohaliku algatusrühma tegevuspiirkond asub Harjumaa järgmiste omavalitsuste territooriumil: Lääne-Harju, Harku, Viimsi, Jõelähtme ja Kuusalu vald, Maardu ja Loxsa linn, kuid sinna ei kuulu otseselt Tallinn.

Joonis 1 Harjumaa kalanduspiirkonna jagunemine omavalitsuste vahel pindalalt ja elanike arvult.

Kalanduspiirkonna pindala on 1826,5 ruutkilomeetrit ja rannajoone pikkus ca 530 km. Kalanduspiirkonna merealal asub 175 saart.

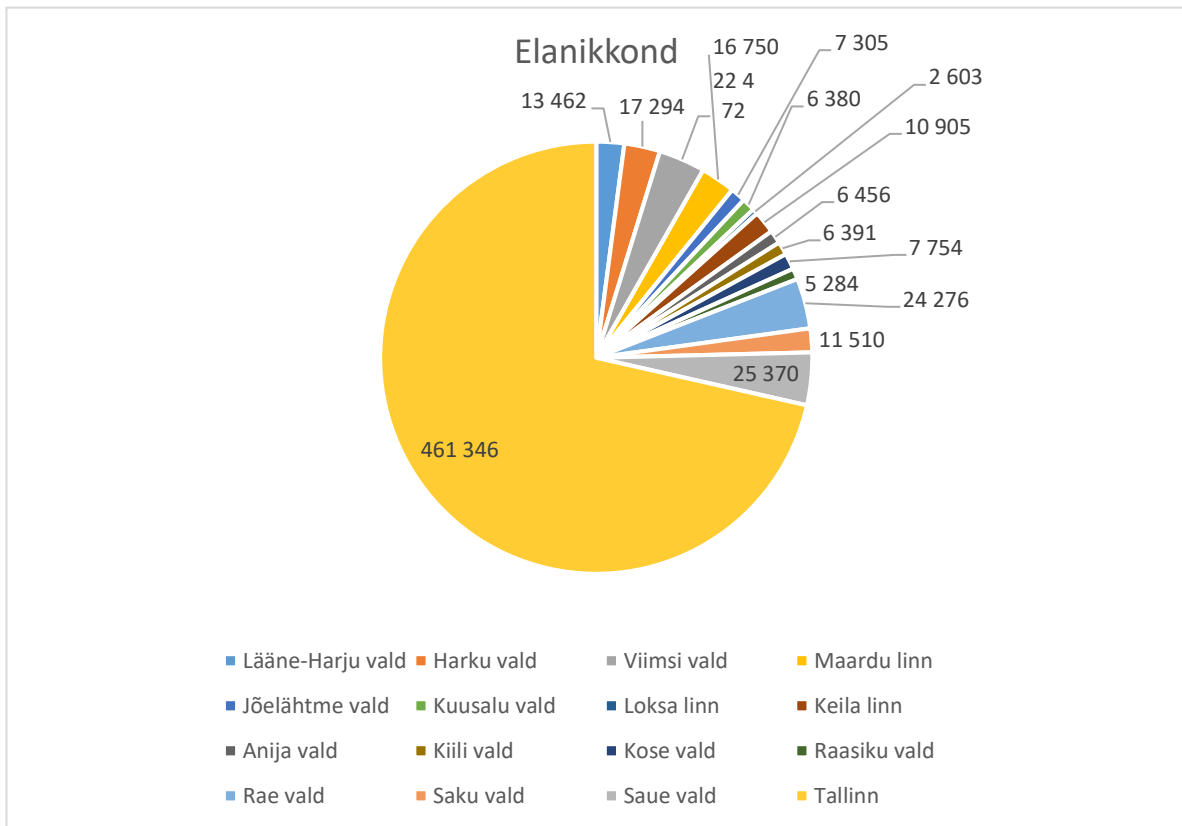

Joonis 2. Harjumaa kalanduspiirkonda kuuluvad omavalitsused. (Hallid alad ei kuulu kalanduspiirkonda)

Pärast 2017. aasta haldusreformi on Harju maakonnas 16 omavalitsusüksust, sealhulgas neli linna ja

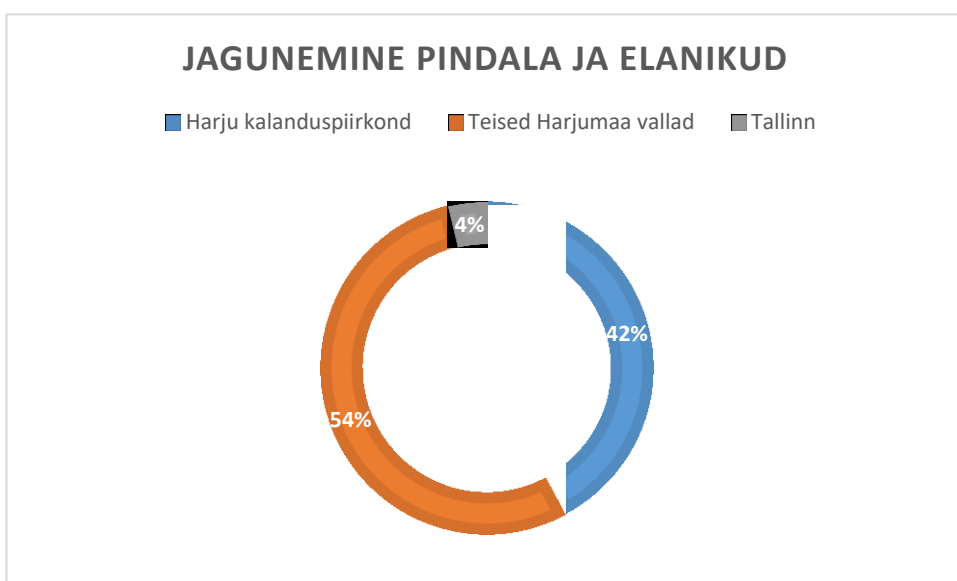
12 valda: Keila linn, Loka linn, Maardu linn, Tallinn, Anija vald, Harku vald, Jõelähtme vald, Kiili vald, Kose vald, Kuusalu vald, Lääne-Harju vald, Raasiku vald, Rae vald, Saku vald, Saue vald ja Viimsi vald.

Tallinn moodustab kogu Harjumaa pindalast 4%, kuid seal elab 71% Harjumaa rahvastikust.

Joonis 3. Harumaa omavalitsused elanike arvu järgi.

Harju kalanduspiirkond moodustab kogu Harjumaa pindalast 42% ja elab 13% Harjumaa rahvastikust.

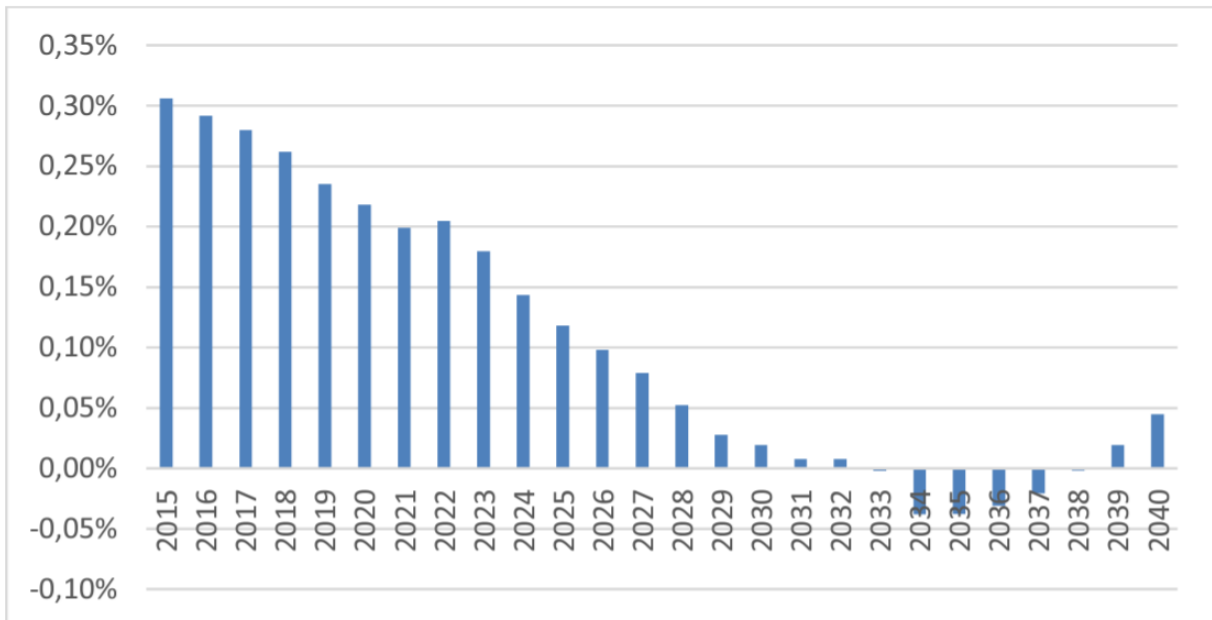

Joonis 4. Harjumaa pindala ja elanike võrdlus: kalanduspiirkond, teised KOV-d ja Tallinn.

Tallinna elanikkond kasvab pidevalt, pidevalt kasvab ka Tallinna ümbritsevate valdade nn „kuldne ring“ elanike arv valglinnastumise tõttu. Kaugemate kalanduspiirkonna valdades näitab pidevat kasvutrendi osa-aja elanike arvu kasv ehk teise või kolmanda kodu omanikud, need on suvekodu omavad inimesed, kes elavad piirkonnas reeglina suviti. Osa-aja elanike arvukuse kasvu tõttu oleks oluline liita nad kogukonnaga ja kaasata neid kohalikesse tegemistesse. Oluline on neid nõ „nähtamatuid kohalikke kodanikke“ teavitada kohalikest väärtustest ja kommetest just selle tõttu, et sageli tulevad osa-aja elanikud selleks, et jääda paikseks. Uute püsielanike kohale meelitamine võib olla osa kogukonna kasvatamise ja kujundamise strateegiast.

Alla 65-aastaste osatähtsus kogurahvastikust on Harjumaal Eesti maakondadest omavalitsuste lõikes madalaim.

Statistikaameti rahvastiku prognoos 2040 aastani (aluseks 1. jaanuari 2012. aasta rahvaarv) Prognoosi järgi aeglustub ja lõpeb Harju maakonna rahvastiku kasv seniste üle-Eestiliste trendide jätkumisel perioodil 2015-2040. Ühtlasi näitas prognoos, et Eestis tervikuna kahaneb rahvaarv negatiivse iibe ja väljarände tõttu sama ajaperioodi jooksul 125 000 inimese võrra (9,5%). Kuigi Harju maakond on koos Tartumaaga Eesti ainukesed maakonnad, kus vaatamata kahanevale tempole elanike juurdekasv veel mõnda aega jätkub, siis on ka nendes maakondades ette näha järgmise 20 aasta jooksul senise kasvutrendi pöördumist kahanemiseks (vt joonis 5)¹

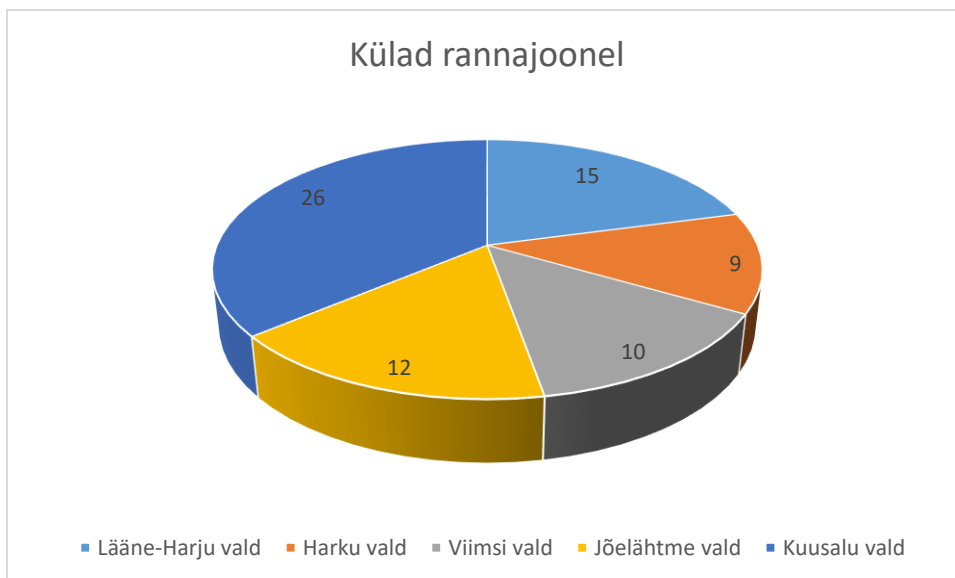
Joonis 5. Harjumaal (ilma Tallinnata) elanikkonna kasvu prognoos.

Harjumaal koostatud „Harju Maakonnaplaneering 2030+“ Ruumilise arengu analüüsis on välja toodud ruumilise arengu põhijooned:² Nendega saab tutvuda [Lisas Ruumilina areng](#).

Kalanduspiirkonnas on 3 linna (Paldiski, Maardu ja Lohja) ning 71 rannaküla.

¹ Ruumilise arengu analüüs <https://maakonnaplaneering.ee/wp-content/uploads/2021/08/Lisa-3-Ruumilise-arengu-analuus.pdf>

² Ibid

Joonis 6. Harju kalanduspiirkonna rannakülad.

Külad pindalade ja elanike lõikes on toodud [Lisas Külad](#)

[Tagasi algusesse](#)

Rahvastiku vanuseline jaotus

Rahvastikuprognoozi põhistsenaariumi järgi on Eesti rahvaarv aastal 2035 ligikaudu 1,305 miljonit, rändevoogude tasakaalu korral mõnevõrra väiksem. Selleks ajaks on iga neljas Eesti elanik 65aastane või vanem ja samal ajal väheneb tööealiste (15–64aastased) arv ligi 35 000 inimese võrra. See tähendab ka kalurkonna vananemist.

Sooline jaotus   Mehi 48%, naisi 52%

Vanuseline jaotus   0–18a – 20%; 15–64a – 62%; 65a ja enam – 18%

Keskmine vanus   40.6³

Tallinna ja Harjumaa rahvaarv prognoosi kohaselt jätkuvalt kasvab.

[Tagasi algusesse](#)

Tööhõive

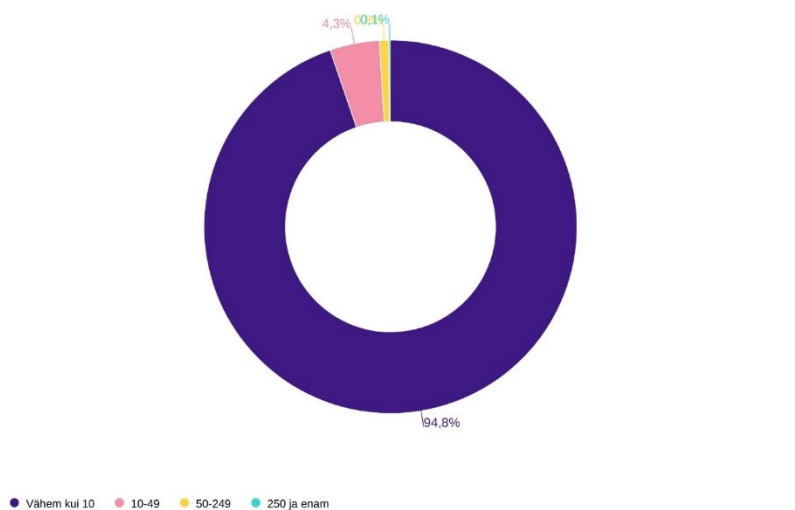
Ligi 90% Eesti ettevõtetest tegutseb Harjumaal. Üle poole Eesti SKP-st toodetakse Harjumaal, millest omakorda 80% tuleb Tallinnast.

Töötajate arvu järgi on 2023. aastal **suurem osa ettevõtetest väikesed, st vähem kui 10 töötajaga**. 22 ettevõttes töötab 10 kuni 49 inimest ning 8 ettevõttes 50 kuni 249 inimest⁴.

³ https://rahvaloendus.ee/sites/default/files/2022-06/Maakondlik%20vaade_Rahvastiku%20paiknemine%20ja%20soo-vanusjaotus.pdf

⁴ Statistikaamet, ER032: Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja haldusüksuse järgi

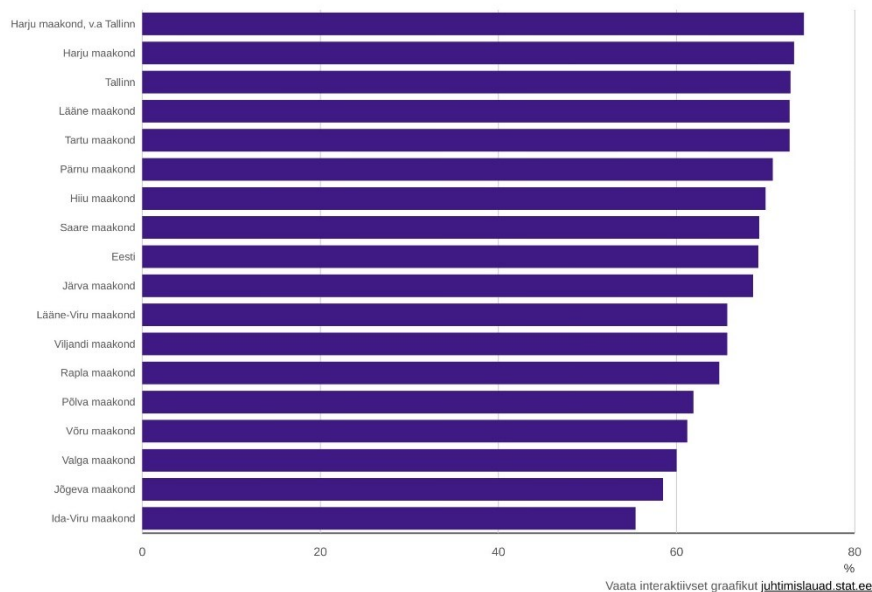
Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaad.stat.ee

Joonis 7. Harju maakonna ettevõtete töötajate arvu jagunemine

Tööhõive määr⁵ oli 2023. aastal 15- kuni 74-aastaste Harjumaa elanike seas 74,3%, mis on Eesti kõrgem näitaja (Joonis 8).

Tööhõive määr vanusegrupiti | 2023, 15 kuni 74 aastat

Allikas: statistikaamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaad.stat.ee

Joonis 8. 15–74-aastaste tööhõive määr aastatel 2015–2022 Hiiu-, Harju- ja Tartumaa (Allikas: Statistikaamet⁶).

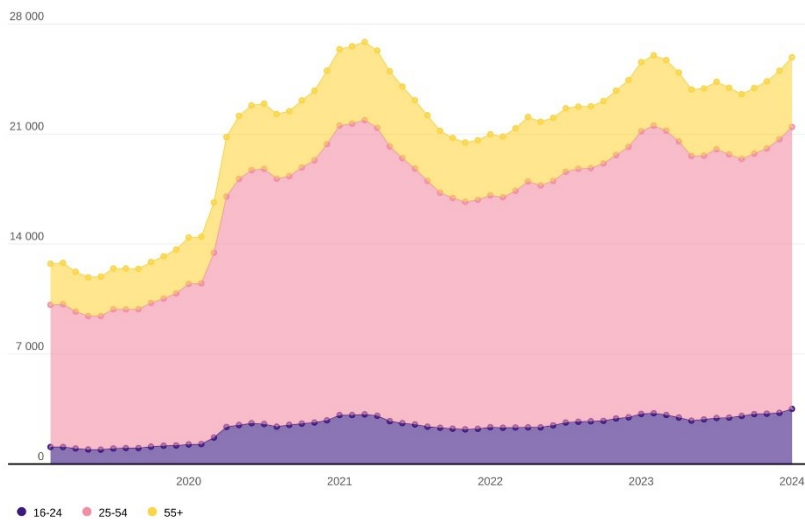
Registreeritud töötute arv Harjumaa oli 2024. aasta jaanuari seisuga 25 880⁷.

⁵ Tööhõive määr näitab hõivatute osatähtsust tööelises rahvastikus.

⁶ Statistikaamet, TT4645: 15–74-aastaste hõiveseisund

⁷ Statistikaamet, TT065: Registreeritud töötud piirkonna/haldusüksuse, soo ja vanuserühma järgi

Registreeritud töötute arv vanuserühma järgi | HARJU MAAKOND, Mehed ja naised, veebruar 2019 – jaanuar 2024 Allikas: statistikaamet

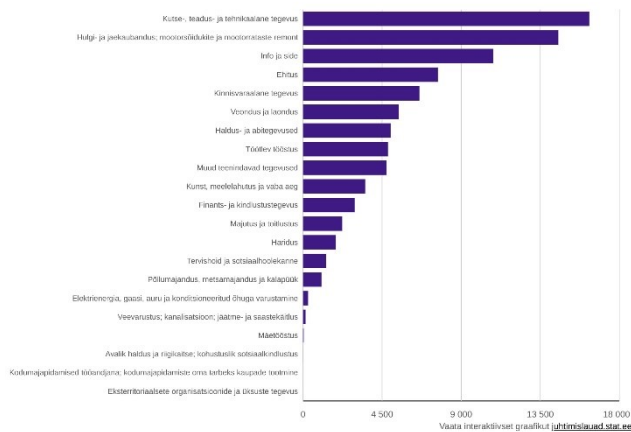

Vaata interaktiivset graafikut juhimislaud.stat.ee

Joonis 9. Harjumaa registreeritud töötute arv vanuserühmade järgi

Harjumaa ettevõtteid oli 2023. aasta seisuga 1051, kes tegelesid põllumajanduse, metsanduse ja kalandusega.

Statistilise profiili kuuluvate üksuste arv tegevusalade järgi | Harju maakond, 2023 Allikas: statistikaamet

Joonis 10. Harjumaa jagunemine tegevusprofiili järgi

Arvestades, et Tallinn omab kõige enam kiireid ja mugavaid ühendusi välisriikidega, siis võib eeldada riigipiiri ülese pendel-liikumise kasvu eelkõige Harju maakonna elanike hulgas.⁸

Rannakalanduses hõivatuid on mõni protsent ja trend on liikumas vähenemise suunas.

⁸ http://www.kogu.ee/wpcontent/uploads/2014/05/EIA_lowres.pdf 23 Artikkel Rahvastik. A.Puur, L.Sakkeus, T. Tammaru.

Tööhõive maakonnas on kõrge, kuid kalanduspiirkonna siseselt on eelkõige palgatasemes väga suured erinevused. Tallinn on selge tööraände sihtkoht, mis paljuski mõjutab kalanduspiirkonna omavalitsuste suuri erisusi, mis omakorda mõjutab omavalitsuste toimetulekut. Probleemiks pole niivõrd töötute arv või töökohtade puudus, vaid tööjõu teadmiste, oskuste ja soovide ning tööturu vajaduste ebakõla. Tasakaalustatud arenguks on kodulähedaste töökohtade suurenemine ning seeläbi sundliikumise vähenemine.⁹

[Tagasi algusesse](#)

Elatusvõimalused rannakalanduses

Rannakaluri ametid võib võrrelda päästja ametiga. Selle ametiga üksi ära ei elatu, tuleb leida lisavõimalusi. Enamus füüsilisest isikust ettevõtjatest on pensionärid.

2023. aastal ei olnud kalapüük ja müük 100% elatusallikaks Harjumaa kalanduspiirkonnas ühelegi kalurile. Kaks tööealist rannakalurit said oma peatulu kalapüügist.

Rannakalurite küsitlusest selgus, et pea pooled sooviksid saada peasissetuleku rannapüügist. Kuid riigi poliitika kalapüügivõimaluste jagamisel, hülge- ja kormoraniprobleemide lahendamisel on muutnud selle kalurkonnale vaid kaugeks unistuseks.

Teine tendents, mis pärsib ka noorte tulekut rannakalandusse, on rikaste harrastuspüüdjate tulek kutselisse kalandusse. See on viinud ajaloolise kalapüügiõiguse maksumuse nii kõrgele, et käib tavainimesele üle jõu. Samuti ei ole võimalik kokku lugeda, kas püügiloale kantud isik saab tasu kalapüügi eest. Oleme proovinud taotlejate hulgas selgusele jõuda, kuid saadud vastused ei ole usaldusväärsed.

Mitmesuguste lisategevuste amplituud on väga lai. Pidevalt suviti suurenev rannakülade elanikkond vajab mitmesuguseid teenuseid. Kuid nendega on nagu kalapüügiga, mis on sesoonne ja need mõlemad kattuvad. Tegevused nagu nt „Kaluriga merele“ või koos turistidega kala valmistamine suurendavad tulusid oluliselt.

Strateegia ettevalmistamise käigus tuli rannakalurilt ettepanek teha nn ideekorje koolitusi, kus oleks võimalik koguda ja jagada teiste kalanduspiirkondade paremaid näiteid lisategevustest.

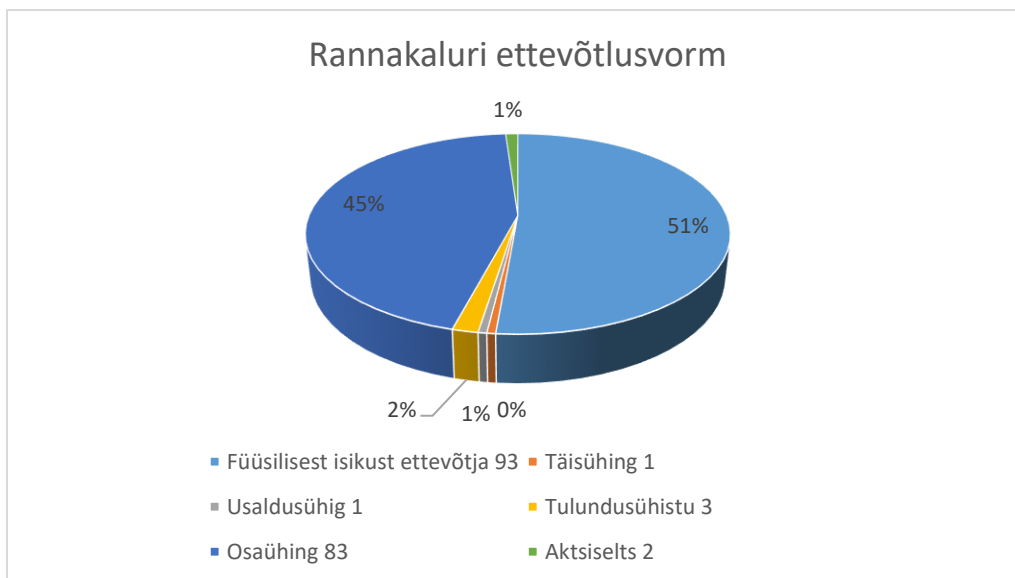
[Tagasi algusesse](#)

Ettevõtluse struktuur

Kaluri kalapüügiloa omanikud õigusliku vormi järgi jaotuvad kogu Harjumaa (ka Tallinn) piires:

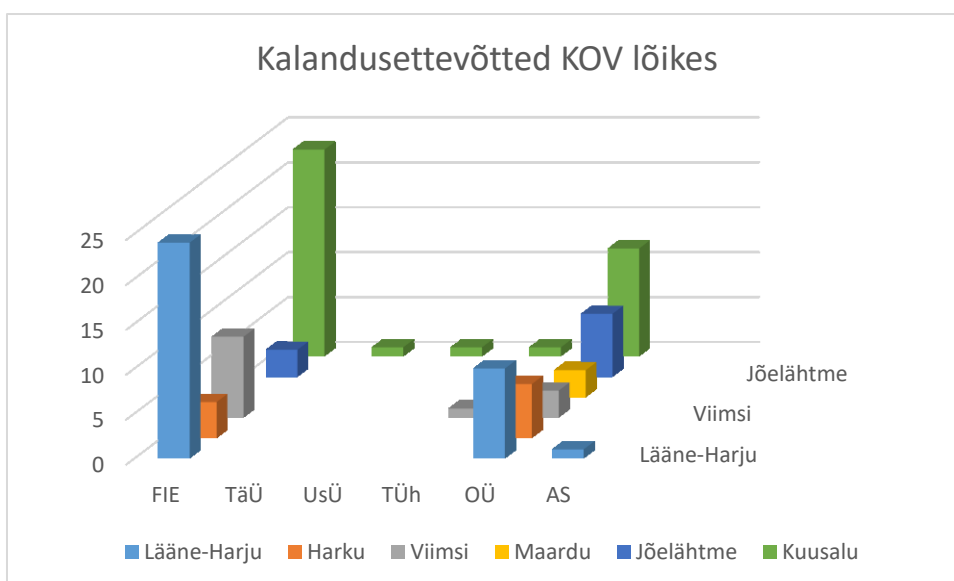
---

⁹ <https://harjuelu.ee/nagemus-harjumaa-aastal-2043/>

Joonis 11. Harjumaa 2023.a. kalapüügilubade jagunemine ettevõtlusvormi järgi.

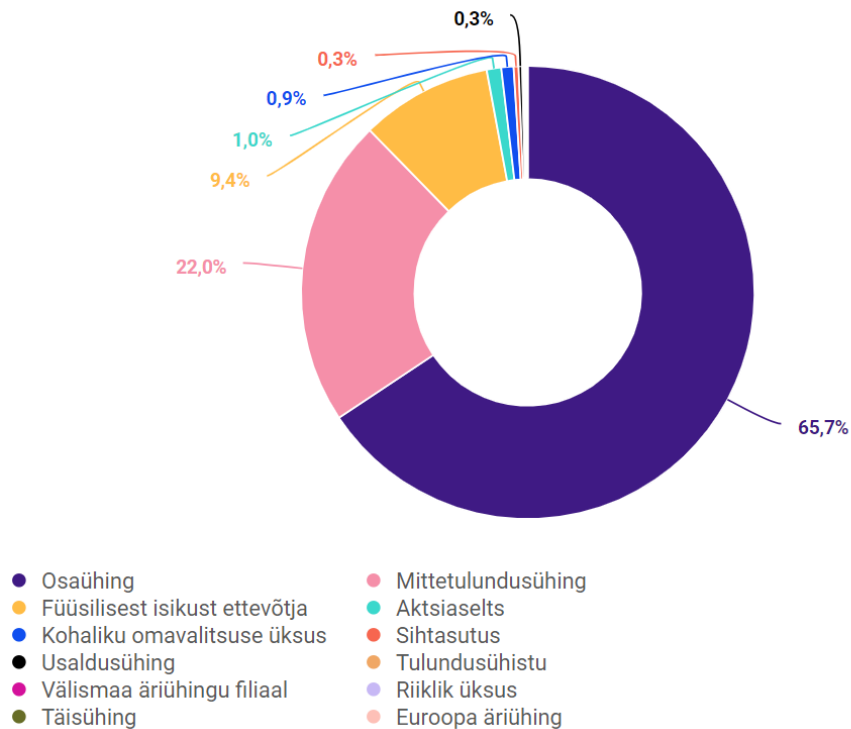
Kalanduspiirkonnas tegutseb enim füüsilisest isikust ettevõtjaid, järgnevad osaühingud ja tulundusühistud. On ka täisühing, usaldusühing ja aktsiiselts.

Joonis 12. Kalandusettevõtete jagunemine ettevõtlusvormi järgi omavalitsuste lõikes

Rannakalurite seni populaarsem ettevõtlusvorm – füüsilisest isikust ettevõtja on vähenemas. Osaühinguid tekib asemele. Põhjuseks on seniste rannakalurite tegevuse lõpetamine vanuse tõttu või pärijad eelistavad muud ettevõtlusvormi.

Ilmselt on perioodi lõpuks pea samasugune struktuur rannakalandussektoris nagu riigis tervikuna.

Joonis 13. Majandusüksuste jagunemine Eestis õigusliku vormi järgi 2023.a.

[Tagasi algusesse](#)

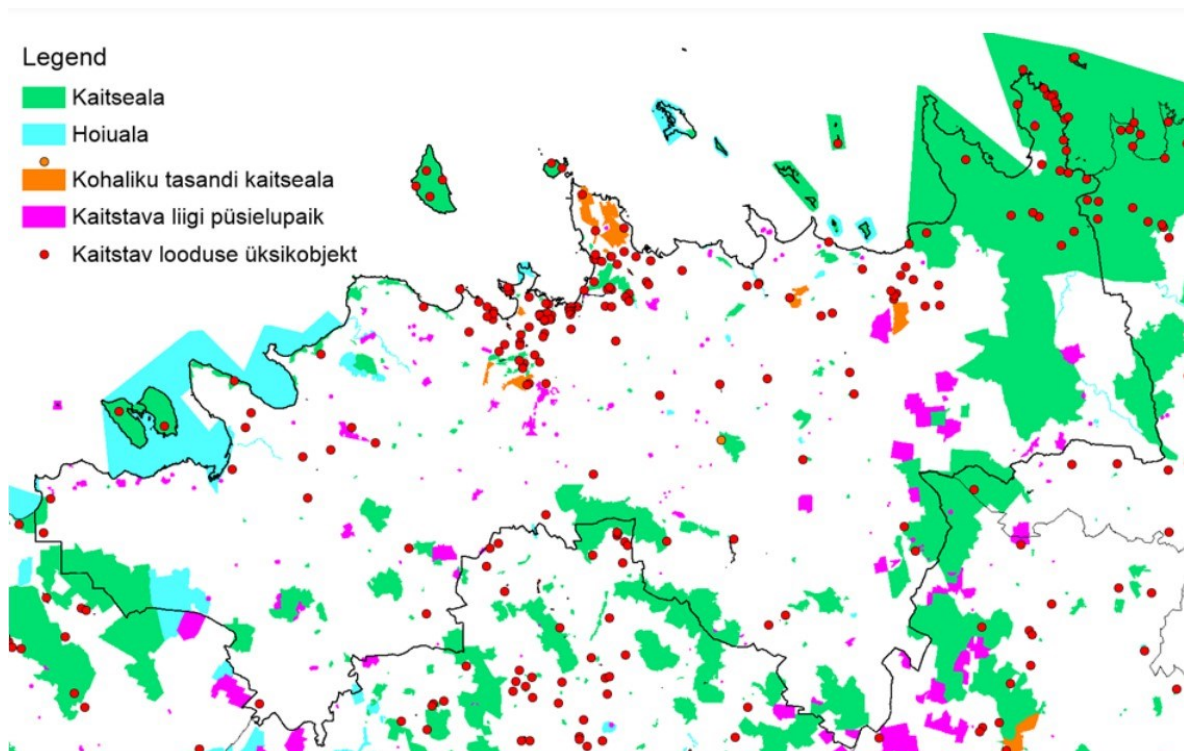
Looduskaitsealad

Maakonnast umbes viiendik on soode ja pool metsade all. Paepealne maastik, vanad rannamoodustised, karstinähtused, aluspõhja astangud, joad (Jägala ja Keila-Joa juga), rändrahnude rohkus – need loodusega seotud märksõnad eristavad Harjumaad ülejäänud Eestist. Looduskaitse all on 19,6% pindalast.

Harjumaal on 17 looduskaitseala, 23 maastikukaitseala, 29 hoiuala, 5 muud kaitseala ja osa Lahemaa rahvuspargist (25 377 ha)¹⁰. Tegevuspiirkonda jääb Natura 2000 32 hoiuala. Piirkonna suurim hoiuala on Pakri hoiuala. Suurem osa kaitstavast Pakri pindalast asub vees (17037,2ha). Maismaast moodustab ala vaid 2077,8ha. Suuruselt teisele kohale jääb Viimsi valda jääv Naissaare maastikukaitseala, moodustades maismaa pindalast 1898,2 ha¹¹.

¹⁰ Eesti entsüklopeedia

¹¹ Keskkonna info

Joonis 14. Harjumaa keskkonnakaitse objektid.

Soome lahe rannikumeres on Natura võrgustiku alad vähem ulatuslikud ja hõlmavad näiteks Osmussaare, Pakri saarte ja Kolga lahe saarte ümbrusi ning Lahemaa rahvuspargi mereala. Kui reeglina on kaitstaval merealal kalastikule positiivne mõju, siis võivad piirangud kaasa tuua ka negatiivseid mõjusid. Näiteks on kaitstavate alade tõttu plahvatuslikult suurenenud kormoranide arvukus. Kormoranide poolt tarbitud kriitiliselt ohustatud angerja (asurkonna kriitilise seisukorra peamiste põhjustena tuuakse välja kalapüüki ja keskkonnamuutuste mõju) kogust hinnatakse Läänemeres samasse suurusjärku inimeste poolt püütavaga¹².

Kogust hinnatakse Läänemeres samasse suurusjärku inimeste poolt püütavaga.

Ranna- ja kaldaalad on väga erilmelised piirkonnad, kus väikesel alal märkimisväärselt muutuvad keskkonnatingimused loovad sobivad eeldused erinevate liikide olemasoluks. Looduslike ranna- ja kaldaalade säilitamiseks on kehtestatud ehituskeelu- ja piiranguvöönd. Avalikus omandis olevad ranna- ja kaldaalad nagu ka pargid on armastatud paigad vabaaja veetmiseks. Probleemiks on maastike risustatus (mahajäetud hooned, põllumajandus- ja militaarobjektid), maakasutuse polariseerumine (osa maast on rikutud jäätmaa, osa kasutamissuurendamine aga liiga suur – nt valglinnastumine, ehitussurve ja külustuskoormuse kasv rannikualadel), rikutud maastike vähene taastamine/korrastamine ning väikeste maastikku ilmestavate niitude võsastumine¹³.

Harjumaa kaitsealused alad koos pindalade ja kaitstavate objektidega on toodud [Lisas 3](#)

Kaitsekorraldusega kalapüügipiirang on vaid Kolga lahe maastikukaitsealal 15.04 – 15.06,

[Tagasi algusesse](#)

¹² nt Rohtla et al 202151

¹³ Looduskaitse arengukava aastani 2020 <https://kliimaministeerium.ee/media/2082/download>

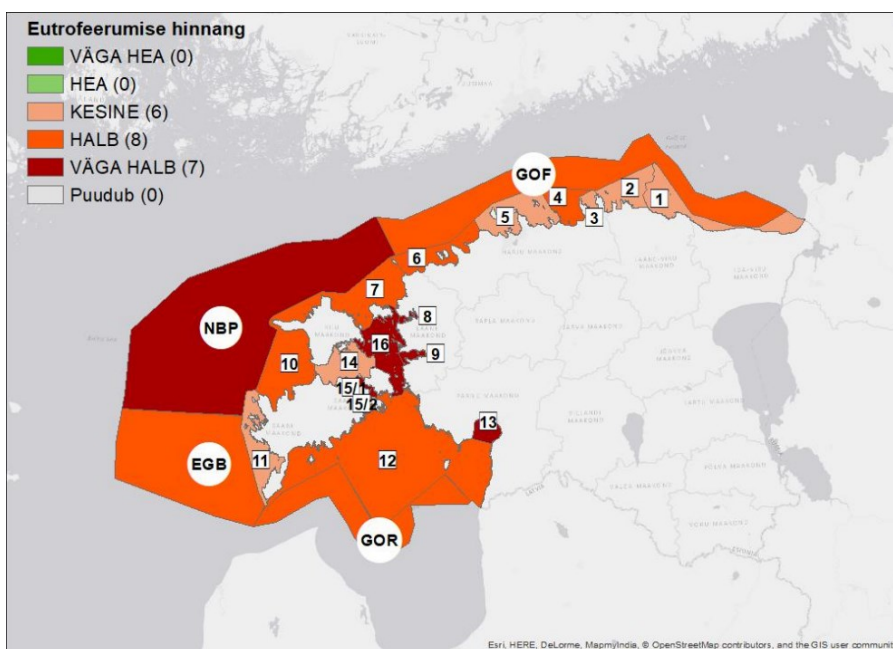
Veealade keskkonnaseisund

Pinnaveekogumite¹⁴ keskkonnaseisundile annab iga-aastaselt hinnangu¹⁵ Keskkonnaagentuur. 2022. aasta rannikuveekogumite hüdro-morfoloogilise seisundi 2021.a. ajakohastatud hinnangu Harjumaa kohta kajastub Tabel 1.

Kogumi nimi	VEEKOGU ALAMKATEGORIA	VEEKOGU TÜÜP	Pindalalise surve indeks	Rannajoone surve indeks	Hüdro-morfoloogiline seisund	Seisundi hinnangu usaldusväärsus
Hara ja Kolga lahe rannikuvesi	looduslik veekogum	R3	0,21	3,76	Väga hea	Kõrge
Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe rannikuvesi	looduslik veekogum	R3	4,48	15,31	Kesine	Kõrge
Pakri lahe rannikuvesi	looduslik veekogum	R3	0,98	3,16	Väga hea	Kõrge

Tabel 1. Harjumaa rannikuveekogumite hüdro-morfoloogiline seisund 2021.a.

Rannikuveekogumite seisundit on hinnatud halvaks. Peamisteks kesise või halvema seisundi põhjusteks on eutrofeerumine ehk toitainetega rikastumine, paisud ning ohtlike ainete nagu elavhõbeda ja kaadmiumi sisaldus kalas¹⁶.

Joonis 15. Rannikumere eutrofeerumine

¹⁴ Pinnavesi on kogu maapinnal seisev või voolav maismaavesi ning rannikuvesi koos territoriaalmerega. Pinnaveekogud jagunevad voolu- (jões, ojad, kraavid, kanalid), seis- (järved, tiigid) ning rannikuveekogudeks.

¹⁵ Pinnaveeseisundi koondhinnang antakse ökoloogilise ja keemilise seisundihinnangu alusel, arvestades neist halvemat. Sõltuvalt inimõju ulatusest hinnatakse pinnaveekogumite koond-seisundit 5-astmelisel skaalal: väga hea, hea, kesine, halb ja väga halb.

¹⁶ Keskkonnaportaali, <https://keskkonnaportaali.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi>

Riikliku keskkonnaseire tulemuste kokkuvõte 2020. aastal tõdeb, et üldiselt olid 2020. aastal Eesti mereala pindmises veekihis mikroprügi kogused võrreldavad mikroprügi kogustega eelneval kolmel aastal (2017-2019), aga tunduvalt madalamad kui baasaastaks võetud 2016. aastal, seega mikroprügi koguhulkade järgi on uuritud Eesti mereala heas keskkonnaseisundis (HKS). Erinevate merealade võrdluses esines 2020. aastal kõige rohkem mikroprügi Soome lahes. Võrreldes 2016. ja 2020. aasta augusti mikroprügi ja mikroplastid koguhulkasid, moodustasid plastid mikroprügist 2016. a. vaid 17%, kuid 2020.a. juba 51%.

Läänemere merekeskkonna kaitse komisjoni (HELCOM) Läänemere tegevuskavas¹⁷ on loetletud peamised Läänemere probleemid:

- **elurikkuse vähenemine** inimtegevuse ja kliimamuutuste tõttu (väljasuremisohus on peaaegu 100 Läänemeres leiduvat makroliiki);
- **eutrofeerumine** liigsete toitainete (fosfor, lämmastik) veekeskkonda sattumise tõttu;
- **ohtlike ainete** (raskemetallid, orgaanilised saasteained, radioaktiivsed ained, ravimid) ja **prügi sisaldus** (pärit eelkõige puhkemajandusest, turismitegevusest, ehitussektorist ja kodumajapidamistest);
- **merelised tegevused** (nt laevanduse heitkogused, kalandus, vesiviljelus, maavarade kaevandamine, süvendamine, avamere tuuleparkide rajamine jms).

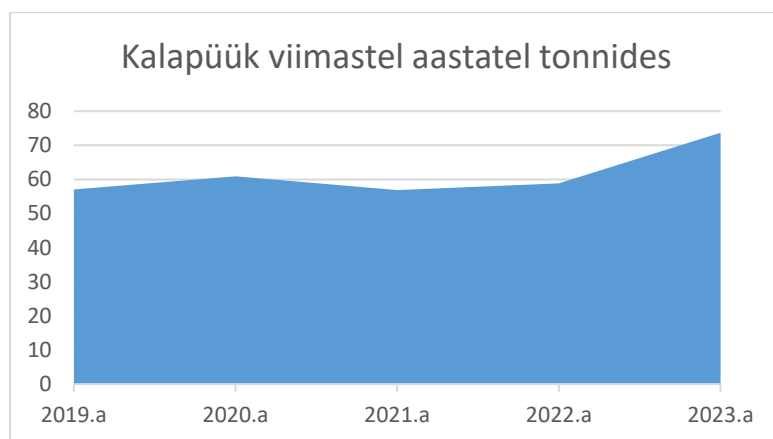
Läänemerd peetakse üheks inimtegevusest mõjutatuimaks mereks maailmas – arvestades meres toimuvate protsesside aeglust ning merre kogunenud varasemat reostust, pole rannikumere hea seisundi saavutamine lähiaastakümnel ilmselt võimalik¹⁸. Eelpool loetletud probleemid avaldavad nüüd ja edaspidi **olulist mõju Harjumaa kalanduspiirkonnale**, piirates mh võimalikku sotsiaalmajanduslikku kasu, sh kalurite sissetulekuid¹⁹.

[Tagasi algusesse](#)

Kalapüük

Rannapüük

Harjumaa rannapüük on olnud viimase viie aasta juures stabiilne jäädes 60 tonni lähedale. 2023. aastal tõusis väljapüük pea 74 tonnini. Üldiselt on viimaste aastate püük olnud ühtlaselt stabiilne.

Joonis 16. Harjumaa kalapüük viimasel viie aastal.

¹⁷ HELCOM, Läänemere tegevuskava (HELCOM Baltic Sea Action Plan – 2021 update. HELCOM 2021),

<https://envir.ee/media/5982/download>

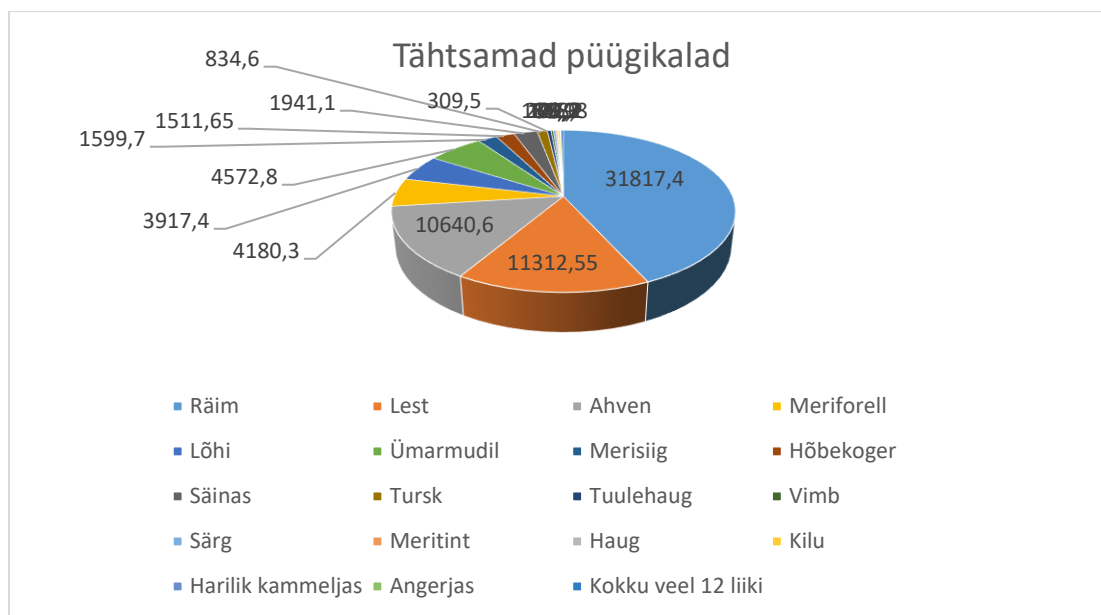
¹⁸ Keskkonnaportaali, rannikuveekogumite seisund, <https://keskkonnaportaali.ee/et/rannikuveekogumite-seisund>

¹⁹ HELCOM, Läänemere tegevuskava (HELCOM Baltic Sea Action Plan – 2021 update. HELCOM 2021),

<https://envir.ee/media/5982/download>

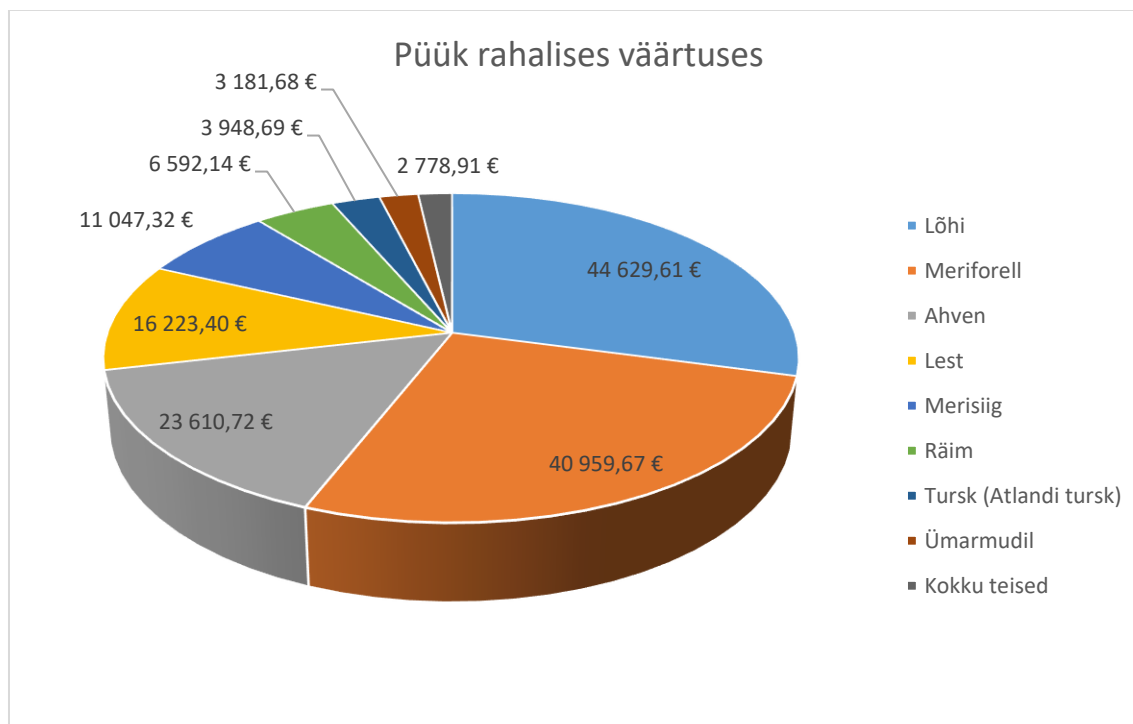

Koguseliselt enimpüütud kala oli räim, mida püüti 2023,a 31,8 tonni. Liigiti oli erinevaid püügikalu 32.

Joonis 17. Harjumaa tähtsamad püügikalad kaaluliselt.

Rahaliselt püüti esmakokkuostuhindades kala pea 153 tuh euro väärtuses. Tähtsaim püügikalala oli lõhi (44 629,6 €), järgnesid meriforell (40 959,7 €), ahven (23 610,7 €), lest (16 223,4 €), merisiig (11 047,3 €), räim (6 592,14 €), tursk (3 948,69 €), ja ümarmudil (3 181,68 €). Teiste liikide püügist saadud tulu jäi alla 1000 euro.

Joonis 18. Harjumaa tähtsamad püügikalad esmakokkuostuhindades.

Ilmselt on püüki kujundanud see fakt, et rahaliselt suurem tulu tekib nende kalade püügil, mida püütakse hülgekindlate püügivahenditega.

2023. aastal maakonnas kasutada olev püügivõimsus oli 1 559 nakkevõrku, 8 kastmõrda, 80 avaveemõrda, 61 ääremõrda suu kõrgusega kuni 3 meetrit, 101 ääremõrda suu kõrgusega kuni 1 m, 40 rivimõrda, 1 veonoot ja 76 õngejada.

[Tagasi algusesse](#)

Traalpäük

Traalpäügiga tegelevaid firmasid kalanduspiirkonnas ei ole. Traalpäügilaevad paiknevad küll Miiduranna sadamas ja Tallinnas. Traalikalatransporditakse Paldiski kalajahutehasesse.

[Tagasi algusesse](#)

Harrastuspüük

Võimalused võrkudega harrastuskalapüügiks on Harjumaal suurenenud 7,2 korda.

Igal aastal määratakse ministri määrusega püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil. Võrreldes 2019 aastaks lubatud võrkude arvu 2024 aastaks lubatuga on võimalused oluliselt suurenenud.

Koht	Aasta	Jaauar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	Novemmer	Detsember	Kokku
Aegna	2019	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	36
	2021	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	432
Kräsuli	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2021	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	432
Mohni	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2021	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	864
Naissaar	2019	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	324
	2021	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324	324	3888
Prangli	2019	48	48	48	53	58	78	78	78	78	58	58	58	741
	2021	741	741	741	741	741	741	741	741	741	741	741	741	8892
Väike Pakri	2019	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	108
	2021	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	864
Läänemeri	2019	84	70	112	182	280	456	595	595	553	357	182	84	3550
	2021	348	268	508	908	1469	2472	3268	3268	3028	1909	908	348	18702
														Suurenemine kordades 7,2

Tabel 2. Lubatud püügivõimaluste võrdlus Harjumaal harrastusvõrkude püügipäevade arv²⁰

Eesti harrastuskalapüügi 2022. aasta kvantitatiivuuringu järgi tegeles harrastuskalapüügiga ligikaudu 160 000 inimest²¹. Piirkondlikult on harrastuskalastamine keskmisest kõrgema intensiivsusega Lääne-Eestis, kuhu kuuluvad nii Läänemaa, Pärnumaa, Saaremaa ja Hiiumaa. Uuringus kaardistatud kaladest said harrastuskalastajad kõige ulatuslikumalt kätte ahvenat (52% kalastajatest). Järgnesid haug ja särg (vastavalt 41% ja 36% kalastajatest). Latikasaaki ning muude karpkalaliste (nt vimb, säinas, turb) saaki sai iga kuues-seitsmes harrastuskalastaja. Teiste kaardistatud kalade puhul jäi õngpüünisega saaki saanute osakaal kuni 7% juurde. Piirkondlikult saagi saamise ulatus enamasti oluliselt ei erine.

[Tagasi algusesse](#)

²⁰ Ministri määrused „Ajutised püügikitsendused, harrastuspüügiõiguse tasu ja püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil“

²¹ Eesti harrastuskalapüügi kvantitatiivuuring 2022. aasta kohta, <https://envir.ee/media/9619/download>

Kalavarude olukord

Tabel 3 annab ülevaate kalavarude seisundist ja kasutamise tasemest peamiste kalaliikide kaupa (Harjumaa kalanduspiirkonna püügiruut on 32). Eesti majanduslikult olulistest kalavarudest hinnatakse praegu **heas seisus olevateks alla poole**²². Olulisemad tegurid, mis kalade arvukust mõjutavad, on nii **püügisurve, lahtede kinnikasvamine ja mudastumine** kui ka erinevad **ebasoodsad looduslikud tingimused** (ilmastik, sh jääolud, tuul, temperatuur; haiguste levik; toidu- ja elupaiga konkurents)²³. Olulist survet kalavarudele avaldab looduslike vaenlaste, st **hüljeste ja kormoranide arvukuse kasv**²⁴. 2020. aastal avaldatud teadusartikkel näitab, et kalavarudele, eelkõige ahvenale (mis on Harjumaa olulisim püügikala), mõjub laastavalt just kormoranide ja hüljeste populatsioonide kasv, mitte niivõrd püügisurve²⁵. Uuringute järgi on söövad kormoranid Eesti rannikumeres kuni 11 000 tonni kala, mis on võrdne rannakalurite aastase väljapüügiga²⁶. Probleeme tekitavad ka hallhülged – keskkonnaministeeriumi andmetel on hallhüljeste arvukus Eestis rekordtasemel, mis võib ohustada rannakalanduse säilimist²⁷. Seega on kalanduse jätkusuutlikkuse säilitamiseks oluline pöörata tähelepanu nii kormoranide kui ka hüljeste arvukusele.

Ülevaadet asurkonna seisundi, kasutamise ja püügikoormuse mõju kohta võid vaadata [Lisa Kalastiku ülevaade](#).

[Tagasi algusesse](#)

Rannalaevastiku olukord

Harjumaal on 2023. aasta seisuga aktiivsena kantud Kalalaevaregistrisse rannapüügis kasutatavasse 4S2 segmenti 219 paati vanuses 1 kuni 58 aastat. Laevastiku aluste keskmine vanus on 24 aastat. On palju aluseid, kus mootor puudub, suurim 51,5 kW, keskmine peamasina võimsus on 9,5 kW. Kogumahtuvus on vahemikus 0,21 kuni 4,46, keskmine on 0,8 GT. Pikkus on vahemikus 2,6 kuni 9,15 meetrit.

---

²² Kalandus 2022–2025 ühisprogramm, <https://www.agri.ee/media/731/download>

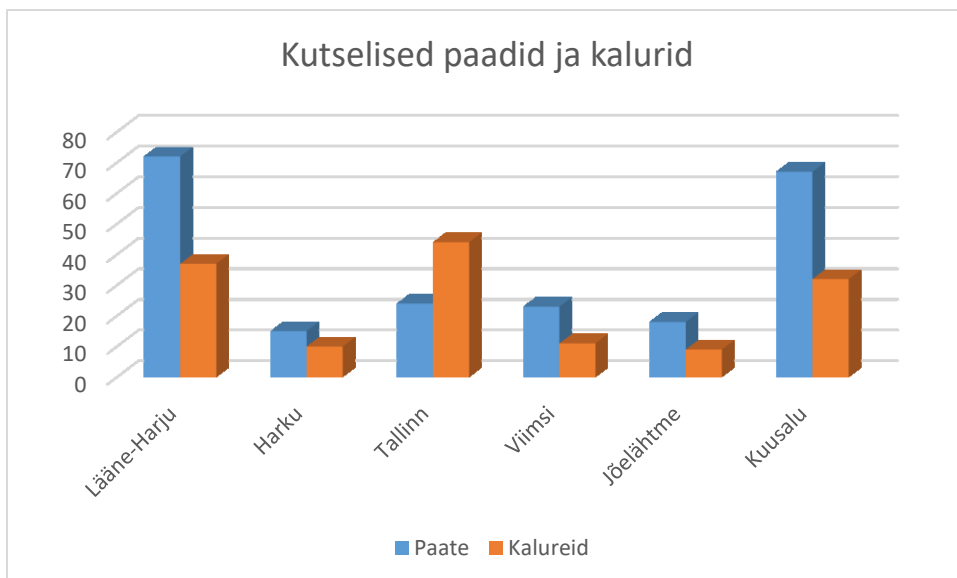
²³ TÜ RAKE, Ranna- ja sisevete kalanduse tulususuring, <https://envir.ee/media/9769/download>

²⁴ TÜ Eesti Mereinstituut „Eesti kalandussektori kohta andmete kogumise riikliku töökava täitmine 2022–2024 aastal“ (2022), <https://envir.ee/media/7109/download>

²⁵ Veneranta, L., Heikinheimo, O., ja Marjomäki, T. J. (2020). Cormorant (*Phalacrocorax carbo*) predation on a coastal perch (*Perca fluviatilis*) population: estimated effects based on PIT tag mark-recapture experiment. *ICES Journal of Marine Science*, 77 (7–8), <https://doi.org/10.1093/icesjms/fsaa124>

²⁶ Muld, M. (2023). Rannakalurid tunnetavad kormoranide ja hüljeste tugevat konkurentsi. *ERR*, <https://www.err.ee/1608951853/rannakalurid-tunnetavad-kormoranide-ja-huljeste-tugevat-konkurentsi>

²⁷ Karjatse, T. (2022). Hallhüljeste rohkus toob päevakorda suunatud küttemise, *ERR*, <https://novaator.err.ee/1608834124/hallhuljeste-rohkus-toob-paevakorda-suunatud-kuttimise>

Joonis 19. Harjumaal kutseliste rannakalurite ja nende paatide jagunemine KOV lõikes.

Paatide jagunemist valdade ja sadamate lõikes saab vaadata [Lisas Paadid sadamates](#).

Suurimad probleemid on laevade vanus ja ilma mootorita paatide hulk.

Paate vanusega alla 5 aasta 6,4%.

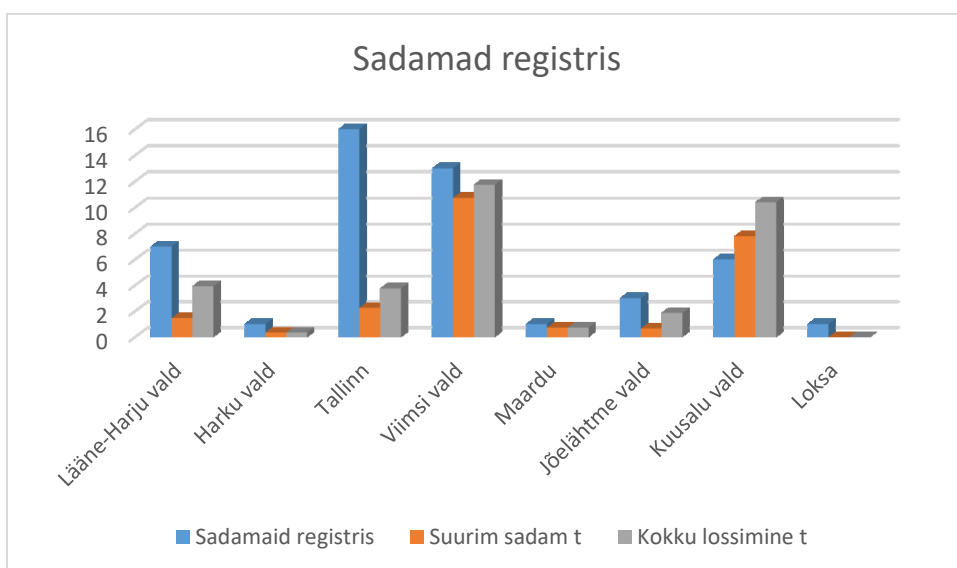
Paate vanusega üle 55 aasta 11,9%.

Sõudepaate 28,3%.

[Tagasi algusesse](#)

Sadamate ja lossimiskohtade ülevaade

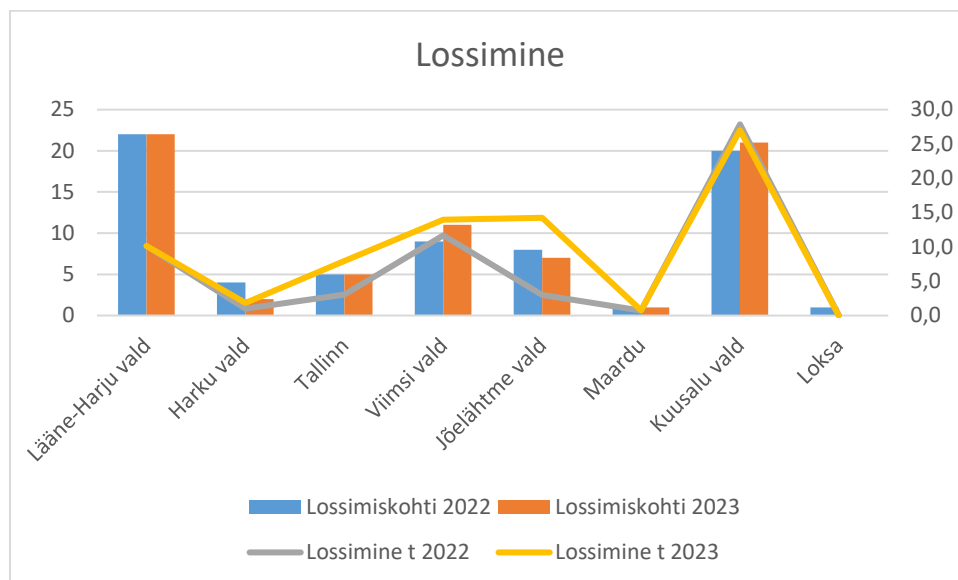
2023. aasta seisuga on Sadamaregistri andmetel Harjumaal 48 sadamat, neist 16 Tallinnas. Kala lossiti 27 sadamas, nendest 3 Tallinna sadamat.

Joonis 25. Harjumaal sadamad sadamaregistris, lossimismahud sadamates

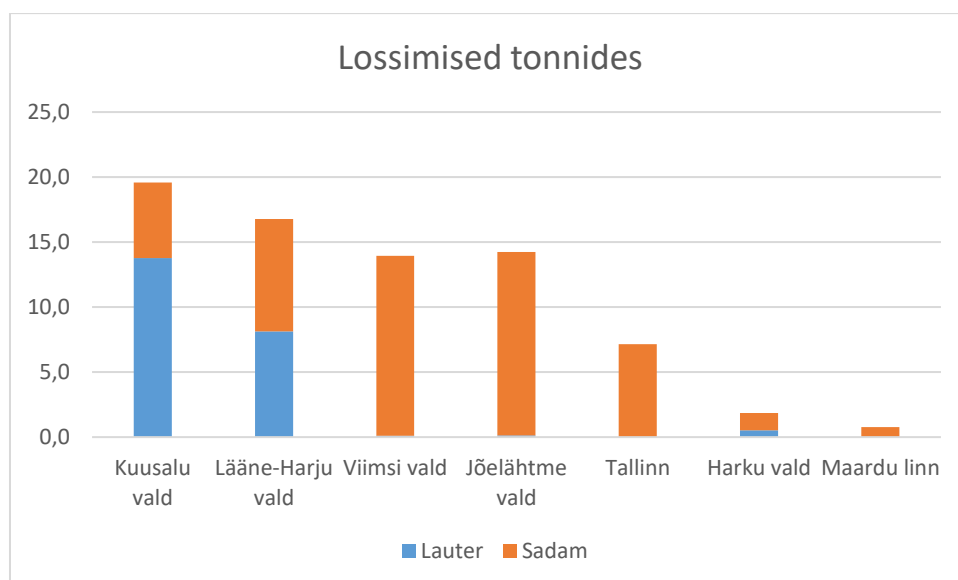
Põllumajandus- ja Toidumeti nimekirja „Lossimiskohtade ja kala esmakokkuostukohtade nimekiri maakondade, valdade ja asulate kaupa“ on Harjumaalt kantud 254 lossimiskohta. Vt [Lisa 4](#)

2023. aastal leidis kasutamist 65 lossimiskohta. Võrreldes aastaga 2022 on vähenemine 1 lossimiskoht, muutused on valdade lõikes. Loksal, Harku ja Jõelähtme vallas on vähenemine. Viimsi ja Kuusalu vallas lisandumine.

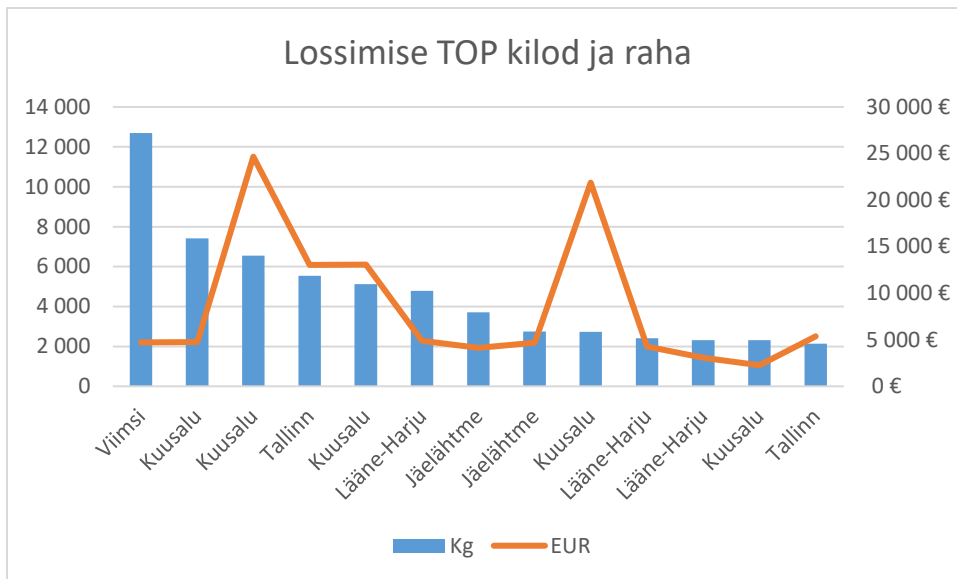
Joonis 26. Lossimiskohtade ja lossimiste muutused kalanduspiirkonnas.

Sadamate ja lossimiskohtade kasutamine on omavalitsuste lõikes erinev. Tallinna lähiumbruses kasutatakse peamiselt sadamaid, äärevaldades lautrikohti.

Joonis 27. Lossimiste võrdlus lautrites ja sadamaregistris olevate sadamates KOV lõikes.

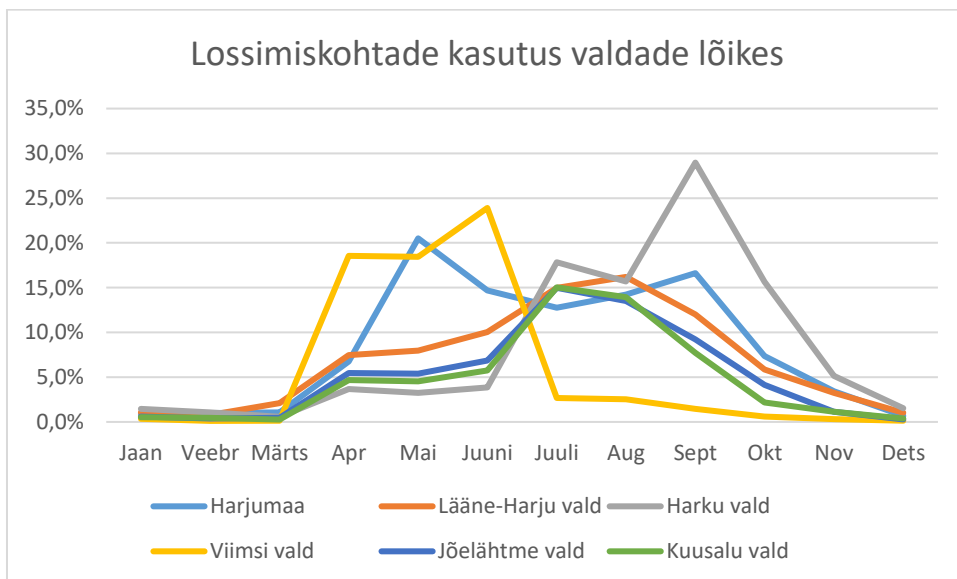
Lossimiskoguselt on teistest peajagu üle Leppneeme Kalasadam, rahalises väärtuses esmakokkuostuhindades on ees Kuusalu valla lautrikohad.

Joonis 28. Kalanduspiirkonna suuremad lossimised kilodes ja esmakokkuostu hindades.

Enamus kalanduspiirkonnas rannakalurite poolt kasutatavatest sadamatest on eraomandis. Ainus omavalitsuse sadam mida kalurid aktiivselt kasutavad on Tilgu sadam Harku vallas.

Lossimiskohtade kasutamine eristub kuude lõikes palju. See sõltub peamistest püügikaladest.

Joonis 29. Lossimiskohtade kasutusprotsent erinevate kuude lõikes.

Suur on ka erinevus valdade lõikes. Tabelis 4 on toodud mahult suurimad lossimised valdades kg.

	Jaani	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni	Juuli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dets	KOKKU
Madise vaatetom		17	73,2	515,5	197,7	315,1	340,25	226,35	147,7	124,05	32,59		1989,44
Tilgu Sadam	26	16	3,7	35,5	13,2	57,5	220,5	161,5	476,5	217	80,5	22,2	1330,1
Leppneeme Kalasadam	44,5	15	11	2585	8102	1672	70	54,5	81	21	11	19,5	12686,5
Neeme Sadam	19	12	18,4	322,7	1123,1	644,8	550,2	529,9	311,7	147,8	26		3705,6
Turbuneeme	29,7	43,5	7,5	923	2364	1706	1094	817	366	37,5	26	2	7416,2

Tabel 4. Kalanduspiirkonna valdade suuremate lossimiskohtade kasutus 2023.a. kuude lõikes

Kala töötlemine ja otseturustamine

Põllumajandus- ja Toiduameti registris²⁸ on 11 teavitatud või tegevusloaga kalakäitlejat:

- AIVO JANTER;
- AKTSIASELTS DGM SHIPPING;
- AKTSIASELTS MIIDURANNA SADAM;
- AKTSIASELTS M.V.WOOL;
- AKTSIASELTS SMAKUS;
- ANTS SHOVI INVEST OÜ;
- LUNDEN FOOD OÜ;
- OSAÜHING DAWER TRADING;
- OSAÜHING SHTEINLE;
- PEEP PÄRNAMAA;
- VIIMSI VALLAVALITSUS;
- OÜ JATE.

Eraelamus kala käitlejaks on registreeritud 13 ettevõtet:

- GENUNG TEUKU OÜ;
- KODULAHENDUSED OÜ;
- KRÖLLI KÖÖK OÜ;
- LJUBOV SOKOLOVA;
- MAITSEKAS OÜ;
- MEATMAN OÜ;
- OSAÜHING MERGANTE;
- OSAÜHING PEPEKALA;
- OÜ MAROSTAR;
- OÜ MIKU TALUKÖÖK;
- OÜ TSITRE;
- REIN KÄÄPA;
- SMARTI CATERING OÜ.

Otse turustatakse kala regulaarselt Viimsi Vabaõhumuuseumi Taluturul. Kohapealset tarbimist iseloomustab tugev sesoonsus, mis ei kattu kala peamise püügiperioodiga. Suvisel turismihooajal ületab kohalik nõudlus tugevasti pakkumist ning muul ajal vastupidi.

Kala käivad ostmas ka registreeritud esmakokkuostjad, kes kala turgudel edasi turustavad.

Kalanduspiirkonna loodusressursid

Loodusressursid on kõik looduses leiduv, mida inimesed oma hüveks kasutada saavad: vesi, õhk, muld, maavarad, taimed, loomad, kalad. Taastumatu loodusressurss on maavarad.

---

²⁸ Põllumajandus- ja Toiduamet, teavitatud ja tegevusloaga toidu / toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete käitlejate otsing, <https://jvis.agri.ee/jvis/avalik.html#/toitKaitlemisettevotedparing>

Harjumaa maavarade ja maardlate paiknemine on toodud alloleval joonisel.

Joonis 30. Harjumaa maavarad ja maardlad.

Harjumaa maavarade koondbilans on nähtav [Lisas Maavarad](#).

Olulisemaks kalanduspiirkonna loodusressursiks on see, mida pakuvad meie meri, jõed ja järved. Meretuuleparke praegu ei ole kalanduspiirkonna merre planeeritud. Suur vaidlus käib Jägala jõel Linnamäe hüdroelektrijaama üle, mis on olulisem kas jõe väärtus hüdroenergia tootmise ja rekreatsiooni alana või lõhilaste kudemispaigana,

Kalastikule mõju avaldav on ka üleriigilise tähtsusega Ihasalu liivamaardla, mis paikneb Neeme poolsaarest ligikaudu 760 m lääne suunas rannikumeres. Liivamaardla (pindala 41,93 ha) mäeeraldisel taotletakse liiva kaevandamist maa-alal 34,41 ha, mis asub sügavuste vahemikus 6-16 m. Keskkonnaministri käskkirjaga 30. detsembrist 2005.a. nr. 1845 kinnitatud liivamaardlal on täitematerjalina kasutatava liiva aktiivne tarbevaru 664 113 m³.²⁹

[Tagasi algusesse](#)

Kala tarbimise harjumused

Kala tarbimise võimalused sõltuvad peamiselt sissetulekust, elukohast ja vanusest³⁰. Näiteks noored ja lastega pered tarbivad kala leibkonnaliikme kohta vähem võrreldes lasteta perede ja vanemaelistega; suurema sissetulekuga inimesed kulutavad kalale keskmisest rohkem kui väikese sissetulekuga inimesed³¹. Traditsiooniliselt tarbitakse kala kõige enam rannalähedastes piirkondades, eelkõige Saaremaal ja Hiiumaal, keskmisest suurem sissetulek soodustab tarbimist Tallinnas³².

²⁹

https://maja.joelahtme.ee/Yldplaneerin_alg_2012/2017.02.14_kooskolastamine/Lisa2_Ruumilise_keskkonna_analysys/2014.11.17_Ruumilise_keskkonna_analysys.pdf

³⁰ Eesti Konjunktuuriinstituut, „Kala ja kalatoodete tarbimine“ (2022), <https://www.agri.ee/media/7985/download>

³¹ *Ibid.*

³² *Ibid.*

Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringust selgub, et 2021. aastal vähenes võimalik kala ja kalatoodete tarbimise kogus Eestis 2020. aasta 18 kg-lt elaniku kohta (eluskaalus) 15 kg-le ehk 16% võrra³³. Varasematel aastatel on kala tarbimisele tulnud kasuks võrdlemisi soodne kala hind (nt kala hinnatase langes 2018–2019. aastal vastavalt 0,7% ja 0,4%, 2020. aastal tõusis vaid 0,1% ja 2021. aastal 1,7%), ent 2022. aastal oli Eesti juba Euroopa Liidus kiireima kala hinnatõusuga riik – septembris 2022 oli hinnatase 35% kõrgem kui septembris 2021³⁴. Sellest saame järeldada, et kala tarbimine võib lähiaastatel potentsiaalselt väheneda.

Tabel 6 kujutab eestlaste kulutusi kalale ja kalatoodetele. Tabelist nähtub, et Harjumaal kulutatakse kalale ja kalatoodetele keskmiselt veidi üle 71 euro. Tallinnas üle 75 euro, kuid mujal Harjumaal 61,5 eurot. Eesti keskmine 68 eurot.

Maakond	Kulutused EUR	Osakaal toidukuludes, %	sh värske kala	
			kulutused EUR	värske kala osakaal kulutustes kalale, %
Harjumaa	71,5	5,5	24,8	35,9
...Tallinn	75,3	5,6	26,6	36,6
muu Harjumaa	61,5	5,2	20,1	33,9
Hiiumaa	110,5	7,1	48,7	45,7
Ida-Virumaa	65,1	5,2	25,2	40,1
Jõgevamaa	57,5	4,3	21,6	38,9
Järvamaa	66,6	4,8	29,0	45,1
Läänemaa	70,8	4,7	21,7	32,1
Lääne-Virumaa	64,7	5,1	26,3	42,1
Põlvamaa	69,1	5,3	20,8	31,2
Pärnumaa	68,2	5,1	19,2	29,2
Raplamaa	82,7	5,8	31,7	39,7
Tartumaa	52,3	4,2	18,2	36,0
Valgamaa	51,1	4,3	-	-
Viljandimaa	67,4	4,9	24,1	37,1
Võrumaa	67,5	5,3	-	-

Tabel 6. Kulutused kalale ja kalatoodetele maakonniti 2020. aastal leibkonnaliikme kohta³⁵.

[Tagasi algusesse](#)

³³ Eesti Konjunktuuriinstituut, „Kala ja kalatoodete tarbimine“ (2022), <https://www.agri.ee/media/7985/download> 2021. aasta kohta puuduvad leibkonnauuringu andmed, seetõttu on arvatatud võimalik kala ja kalatoodete tarbimise kogus ressursipõhiselt, lähtudes kalapüügi, ekspordi ja impordi kogustest.

³⁴ Ibid

³⁵ Ibid

Kalanduse kui tegevusala tuntus kalanduspiirkonnas

Rannakalanduse tuntus on Harjumaal on alla „Harju keskmise“. Harjumaa on ajalooliselt olnud tihedalt merega seotud – kaup ja inimesed liiguvad laevadega, merel käiakse kalal, purjetamas, hülgeid vaatamas jne.

Harjumaal toimub regulaarselt mitmeid **kalandust populariseerivaid sündmusi**. Nendeks on:

- Traditsiooniliselt aprilli lõpus üle-eestiline avatud kalasadamate päev Harjumaa sadamates;
- Rahvusvaheline rändekalade päeva Lääne-Harju vallas korraldatakse aastast 2020;
- Traditsiooniliselt korraldatakse mitmetes paikades kalurite päeva juuli algul.

Palju tuntutust toob Rannarahva Muuseum, mille alla kuulvad ka Viimsi Vabaõhumuuseum ja Naissaare. Viimsi Vabaõhumuuseum korraldab ka Taluturgu kus müüakse kohalikku kala ja korraldataks kala teemapäevi. Täpsemalt saab vaadata <https://rannarahvamuuseum.ee/>

Rannakalur kutsub inimesi võrkudega kala püüdma! lehel <https://rannakalur.eu/> , mis on inimeste hulgas kollaltki populaarne.

Erinevaid koolituspäevi on piirkonnas lisaks korraldanud ka Kalanduse teabekeskus.

[Tagasi algusesse](#)

Piirkonna arengupotentsiaali ja vajaduste analüüs

Sisendite saamiseks piirkonna arengupotentsiaalset vaadati üle Eesti ja Harjumaa strateegiate ja arengukavade eesmärgid ja suundumused tulevikuks:

Harju maakonnast on kujunenud Põhja-Euroopa tõmbekeskus ning Tallinna ja Helsingi arengupotentsiaal on realiseerunud kaksiklinnana. Piirkonda iseloomustab teadmismahukas majandus, sh tark tootmine ja kõrge lisandväärtusega teenused. Harju maakonna elukeskkond on turvaline ja roheline, kaasaegsed ja kõrgel tasemel teenused on kättesaadavad kõigis piirkondades. Maakonnas on rahulolevad, uuendusmeelsed ja tegusad inimesed ning kodukohta ja kultuuri väärtustav kogukond. Harju maakonnal on kiired, keskkonnasõbralikud ja mugavad ühendused nii teiste riikidega, ülejäänud Eestiga kui ka maakonnasiseselt. Harju maakond on kogu Eesti arenguvedur³⁶.

Tööhõive kokkuvõtteks võib öelda, et üldiselt on hõivatus maakonnas kõrge. Tallinn on selge töörande sihtkoht, mis paljuski mõjutab Tallinna lähioavalitsuste ja kaugemate omavalitsuste erisusi, mis omakorda mõjutab omavalitsuste toimetulekut. Arvestades majanduse tsüklilisust ja majandusstruktuuri muutusi, tuleb valmis olla kohandamiseks struktuurse tööpuudusega. Probleemiks pole niivõrd töötute arv või töökohtade puudus, vaid tööjõu teadmiste, oskuste ja soovide ning tööturu vajaduste vaheline ebakõla³⁷.

Üleilmsed suundumused ja Euroopa Liidu poliitika mõjutavad Eestit ja rakenduvad siin läbi kohaliku eripära prisma. Erinevad liikumissuunad muudavad ühiskonna toimimisviisi ning kujundavad inimeste

³⁶ Harju maakonna arengustrateegia 2035+ <https://hol.ee/docs/file/HMAS%203035+%20tegevuskava%202023-2026.pdf>

³⁷ Ibid

ja majanduse muutunud ja uuenenud vajaduste toel Eesti ruumistruktuuri (asustus, taristud, maa- ja veetalade kasutus) arengut³⁸.

Kvaliteetsete uute toodete ja teenuste väljatöötamisel, aga ka olemasolevate lahenduste ajakohastamisel peab Eestis märgatavalt kasvama teadus- ja arendustegevus ning koostöö teadlaste, ettevõtete ja teiste asutuste vahel³⁹.

Eestis on kohaliku ressursi väärindamise ressursitootlikkus väga väike, suuremat rõhku tuleb panna keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele ja ärimudelitele ning kohalike ressursside ja teise toorme suuremale ja keskkonnahoidlikule väärindamisele⁴⁰.

Need arenguvajadused eeldavad pikaajalisi investeeringuid, milleks ettevõtted pole kaasnevate suurte riskide tõttu sageli valmis. Samuti on investeeringud tugevas sõltuvuses majanduse käekäigust ja üleilmsetest mõjudest. Arendustegevust toetab vajalike teadmiste ning oskustega tööjõu olemasolu⁴¹.

Eesti on väike avatud majandusega riik ning haavatav nii lähiriikide kui ka üldiselt maailma majanduses toimuvast. Majandusjulgeoleku tagamiseks tuleb ennetada riigi sattumist tehnoloogilisse, majanduslikku või rahalisse sõltuvusse mõnest ebasõbralikust riigist⁴².

Maailm seisab silmitsi kliimamuutuste, keskkonnaseisundi halvenemise ja elurikkuse vähenemisega muu hulgas inimtegevuse tagajärjel ning see mõjutab ka eestimaalaste elukvaliteeti, meie loodust ja majanduskeskkonda. Elurikkuse hävimisega kaob looduse suutlikkus pakkuda meile eluks vajalikke loodushüvesid (sh puhas vesi, õhk, toit ja loodusvarad). Mida rohkem on toimivaid ja elurikkaid ökosüsteeme, seda paremini oleme varustatud inimese eksistentsiks vajalikuga ning suudame taluda keskkonna saastatust ja kohaneda kliimamuutustega⁴³.

Eesti majandus on heitemahukaim Euroopas. Punase raamatu koostamise käigus uuritud 13 500 Eestis leiduvast liigist hinnati soodsaks vaid poolte seisund. Liike ohustab enim neile sobivate elupaikade pindala vähenemine, elutingimuste halvenemine ja killustumine. Lisaks tõuseb merepind ja kasvab sademete hulk, meile saabuavad uued võõrliigid⁴⁴.

Samas toetavad investeeringud elurikkusesse majanduskasvu ja regionaalset arengut, suurendavad maapiirkondade tööhõivet ning aitavad leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda. Elupaikade hoidmine ja taastamine, liigirikkuse suurendamine on tähtis nii elurikkuse säilitamisel kui ka kliimamuutuste puhverdamisel ja nendega kohanemisel⁴⁵.

Läänemere halb keskkonnaseisund nõuab kõikide siinsete riikide teravat tähelepanu ja meetmeid mereala hea seisundi saavutamiseks. Järk-järgult intensiivistub ka Eesti mereala kasutus uutel eesmärkidel (taastuvenergeetika, vesiviljelus, taristuvõrgustikud) ning traditsiooniline merekasutus mitmekesistub, suurendades inimtegevuse survet merekeskkonnale. Mereressursse tuleb kasutada säästlikult, arvestades mereökosüsteemi jätkusuutlikkusega, et saavutada mere hea keskkonnaseisund. Seetõttu tuleb pöörata senisest enam tähelepanu sellistele

³⁸ Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ <https://www.fin.ee/media/4737/download>

³⁹ Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/315052021012>

⁴⁰ Ibid

⁴¹ Vabariigi Valitsus – Arenguvajadused <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/arenguvajadused>

⁴² Eesti 2035 <https://valitsus.ee/en/media/42/download>

⁴³ Ibid

⁴⁴ Vabariigi Valitsus – Arenguvajadused <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/arenguvajadused>

⁴⁵ Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/315052021012>

keskkonnakaitsemeetmete, mis ühtlasi parandavad mere seisundit ning soodustavad majandustegevust mereressursi kasutamisel (näiteks vetika- ja karbikasvatus, pilliroo töötlemine)⁴⁶.

Keskkonnanäppide (poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete, tehnoloogilise ja looduskeskkonna aspektide) alusel koostati PESTLE analüüs, mis on osa kalanduspiirkonna väliskeskkonna analüüsist ja viidi läbi piirkonna strateegilise analüüsi ettevalmistamise käigus. Analüüs annab ülevaate erinevatest väliskeskkonda kirjeldavatest teguritest, millega kalanduspiirkond peab arvestama. Analüüs on töövahend mõistmaks muutusi turul, hindamaks piirkonna positsiooni ja võimalusi ning kavandamaks Harju Kalandusühingu tegevusi.

PESTLE-analüüsi tulemused koos piirkonna väliskeskkonna tegurite mikroanalüüsiga olid sisendid SWOT-analüüsi võimaluste ja ohtudena.

Kalanduspiirkonna siseste ja -välise mõjude tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude analüüs.

Harju Kalanduspiirkonna SWOT analüüs.

Tugevused	<p>Kalurid oskavad kasutada EL meetmeid, mis toetavad rannapiirkondade arengut.</p> <p>Viimasel ajal on ka rannakalurite seisukohtadega hakanud riik arvestama</p> <p>Kalurid tulevad kaasa keskkonna parandamisele (kormoranide ohjamine)</p> <p>Soome lahte asustatakse palju merekalasid (Soome poolel)</p> <p>Viimane aasta näitab kalasaakide tõusu</p> <p>Kalanduspiirkonnas püütakse enim kallihinnalist kala</p> <p>Tallinna lähedus</p> <p>Eksisteerivad rannakalanduse traditsioonid, sh püügioskused</p> <p>Harju Kalandusühing on kogenud organisatsioon rannakalurite esindamisel</p> <p>Nõudlus kohaliku kala järele on suur</p> <p>Tallinlased külastavad palju lähiümbruse loodust sh rannakülasid.</p> <p>Koostöö Soome kalanduspiirkondadega, tuleb info rannakalanduse innovatsioonist</p> <p>Osa kaluritest kasutavad hülgekindlaid push-up mõrdasid, mis oluliselt kergendavad kaluri tööd</p> <p>Soome lahe keskkonnaseisund on paranenud</p>
Nõrkused	<p>Kala töötlemine on nõrgalt arenenud, väärindamise vähesus mikroettevõtetes</p> <p>Kalavarud on ebastabiilsed, survet avaldavad hüljeste ja kormoranide arvukuse kiire tõus.</p> <p>Ettevõtjatel ja kalasadamatel napib finantse teenuste osutamiseks vajaliku infrastruktuuri väljaarendamiseks.</p> <p>Toetust saanud kalasadamad ei ole veel täielikult välja arendatud. Puuduvad multifunktsionaalsed teenused;</p> <p>Kalurkond vananeb, noored ei ole huvitunud sisenemist sektorisse</p> <p>Kalavarud on oluliselt vähenenud kiskluse tagajärjel</p> <p>Enamikele rannakaluritele ei ole kalapüük peamine tegevusala, sest sellega ei ela ära.</p> <p>Vastuolud rannakülade traditsioonilise eluviisi ja suveelanike eluviisidega</p> <p>Rannakaluritel on meedias negatiivne kuvand (nt neid kujutatakse kui hüljeste ja kormoranide hävitajaid).</p> <p>Kalurkonna vähestest teadmistest on erinevad nägemused kalanduse ja piirkonna tulevikust, sageli jääb vajaka uuendusmeelsusest</p>

⁴⁶ Riigi pikaajalise arengustrateegia "Eesti 2035" <https://www.riigiteataja.ee/akt/315052021012>

	<p>Kalurid ei seisa enda eest ega võta aktiivselt sõna end puudutavatel teemadel. Palju kalu jõuab tarbijani läbi vahendajate, kes saavad suure osa kasumist. Majajäämine kalapüügiviisides, eriti võitluses kormoranide ja hüljestega Kohati puudub pääs rannale, paate ei saa veesata Koostöö kalurite ja teadlaste vahel on kehv Rannakülade taristu on kohati halvas seisus Kudealad on vähenenud eutrofeerumise tõttu Harrastuskalurite püügivõimalusi suurendatakse kutseliste kalurite püügivõimalusi vähendamise arvelt</p>
VÕIMALUSED	<p>Poliitilised aspektid</p>
	<p>EMKVF toetusmeetmed Eesti regulatsioonid kalandusele</p>
	<p>Majanduslikud aspektid</p>
	<p>Tegevuste mitmekesistamise abil suurendada sissetulekuid rannakalurite hulgas Kalasadamate arendamiseks saab toetusi vaid kalandusfondist Rannakülade infrastruktuuri parandamine on valdade arengukavades</p>
	<p>Sotsiaalsed aspektid</p>
	<p>Töötingimuste parandamine kalandussektoris Kala kui tervisliku toiduaine maine parandamine ja sellest tulenev tarbimine kasv Sotsiaalmeedia suurema kasutamisega tõsta rannapiirkonna atraktiivsust HKÜ aktiivsem roll lobitöös ja kalurite huvide eest seismisel</p>
	<p>Tehnoloogilised aspektid</p>
<p>Suurem koostöö teadlaste ja kalurite vahel Innovaatilise tehnoloogia kasutamine nt droonid kiskluse vastu võitlemiseks</p>	
<p>Keskkondlikud aspektid</p>	
<p>Keskkonnaseisundi pidev parandamine Võõrliikide kiire kasutuselevõtt, mis suurendaksid kalandustulusid</p>	
OHUD	<p>Poliitilised aspektid</p>
	<p>Riigi kalanduspoliitika (õiguslik ülereguleerimine) tapab kutselise rannakalanduse Õigusaktide muutmisse ja kalandusotsuste tegemisse ei kaasata kalureid ega teisi kalanduse asjatundjaid Geopoliitiline olukord mõjutab (kalandus)turismi. Euroopa Liidu ühine kalastuspoliitika</p>
	<p>Majanduslikud aspektid</p>
	<p>Mereimetajate ja merelinnude surve kalavarudele ja kaluritele (nt lõhuvad püüniseid) vähendab ala kasumlikkust Suureneb tööpuudus rannakülades Odava kasvatuskala impordi tõttu nõudlus kohaliku kala järele väheneb ja kokkuostu hinnad alanevad. Energiahinnad tõusevad, mis muudab kala püüdmise ja töötlemise kulukamaks, kasumlikkus väheneb</p>
	<p>Sotsiaalsed aspektid</p>
<p>Rannakalanduse hääbumine kaotab randluse ja rannakülade traditsioonid Tööealine elanikkond on sunnitud tööd otsima väljaspool rannakülasid Inimeste tarbimisharjumused muutuvad – kala muutub üha vähem populaarseks. Inimtegevus avaldab olulist keskkonnamõju kudealadele.</p>	

Noorte huvi (ranna)kalanduse vastu väheneb.
Tehnoloogilised aspektid
Vähene rannakalurite arv pärsib ka innovatsiooni ja teadlaste huvi arendada kalapüügi viise
Võõrliigid (nt ümarmudil, krevett, krabi) kohanevad Eesti vetes, teadus ei aita kaasa probleemide lahendamisele
Keskkondlikud aspektid
Kliimamuutused (rohepoliitika) vähendavad võimalust tegeleda rannakalandusega
Võõrliigid viivad alla meie senised kalavarud
Mereprügi mõjub halvasti looduskeskkonnale (kaladele)

TOWS analüüsi tulemusena tuvastati kalanduspiirkonna kalurite ja kalanduskogukondade vajadused.

	Tugevused (S) Sisekeskkonna seisund	Nõrkused (W) Sisekeskkonna seisund
Võimalused (O) Väliskeskkonna seisund	<p>Kasutada ära oskusi toetusmeetmete kasutamisel, investeringuteks uute toetustaotluste abil.</p> <p>Investeeringute abil kalatööstusseadmetesse ja ehitistesse kasvatada kalurite sissetulekuid kallihinnalise kala suurema väärindamisega.</p> <p>Toetatavate koolituste abil tõsta kalurite teadmisi, mille abil nad saaksid oma sissetulekuid suurendada.</p> <p>Koostöös teadlaste ja koolitused tootearenduses suurendavad veelgi nõudlust kohalikule kalale.</p> <p>Koolitused keskkonnateadlikkuse tõstmiseks aitavad kaasa Soome lahe keskkonnatingimuste parandamisele.</p> <p>Rannakülade taristu parandamine, toob rohkem turiste ja loob võimalusi uutele töökohtadele.</p> <p>Õppereisid ja koolitused, tõstavad teadlikkust, mis aitavad kaasa innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtuks kalandussektoris.</p>	<p>Energiahindade tõusu kompenseerimiseks, investeringud säästlikesse energialahendustesse, toetusmeetme abil.</p> <p>Mitmekesistamise meetmete abil suurendada rannakalurite sissetulekuid.</p> <p>Rannakülade laurite renoveerimine parandada pääsu merele ja võimalusi paatide veeskamiseks.</p> <p>Investeeringud jaemüüki, võimaldavad suuremaid sissetulekuid.</p> <p>Investeeringutega töötingimuste parandamise, tõstab ka noorte huvi sisenemiseks sektorisse, mis peatab sektori vananemise.</p> <p>Traditsiooniliste üritustega tutvustada enam rannakalandust, mis aitab kaasa ka positiivsema kuvandi loomisele.</p> <p>Üritused noortele ja lastele loob huvi kalanduse ja kalasöömise vastu.</p>
Ohud (T) Väliskeskkonna seisund	<p>Randluse ja rannakülade traditsioonide säilitamine kalandustoetuste kaasabil.</p> <p>Suurem kaasärääkimine kalanduse teemadel aitab kaasa rannakalanduse säilimisele ja kasumlikkuse tõstmisele.</p> <p>Koostöös teadlastega saab tagada tehnoloogilise arengu, uuringud aitavad kaasa looduskeskkonna parandamisele, võõrliikide paremale ärakasutamisele.</p>	<p>Kalasadamate multifunktsionaalsuse tõstmine toetuste abil aitab üle saada finantsraskustest</p> <p>Hüljeste ja kormoranide ohjamisega, suureneb rannapüügi kasumlikkus, paraneb kalade arvukus ja taastootmisvõime</p> <p>Investeeringud süsinikneutraalsetese energiaallikatesse parandab looduskeskkonda, tõstab ettevõtete konkurentsivõimet.</p>

Suurem kaasamine looduskeskkonda parandavatesse üritustesse nt mereprügi korjamine
Rannakülade traditsioonide talletamine hoiab ka rannakalandust.

Kalurkonna konkurentsivõime tõstmine (sh kliimamuutustega kohanemine ning kalanduse ja sellega seotud ettevõtluse arendamine)

- **Rannakalurite teadmiste kasvatamine.** Selleks on vajalikud erisugused koolitused.
- **Kala väärindamise edendamine.** Rannakaluritele sobivad nišitooted (nt kalast toodetud toiduained vms), mida saaks edukalt turustada kohalikel üritustel ja väisavatele turistidele.
- **Tegevuste mitmekesistamine, sh kalandusturismi arendamine.** Harjumaa rikkalik ja puhas püügipiirkond on atraktiivne kalast ja kalandusest huvitatud turistidele, võimaldades senisest veelgi enam arendada kalandusturismi ja sellega seotud koostööd turismiettevõtjatega. Mitmekesistamine aitaks ka pikendada turismihooaega ja tõsta selle tasuvust.

Kalanduspiirkonna taristu arendamine

- **Taastuenergia lahenduste loomine sadamatesse, kala töötlemise kohtadesse jm.** Selleks, minimeerida kõrgetest energiahindadest tulenevaid kulusid, vähendada elektrikatkestuste mõjusid ja keskkonnajalajälge tuleb kalandusega seotud taristu viia üle taastuenergiale, rajades näiteks päikesepaneele töötlemiskohtadesse.
- **Sadamate teenuste mitmekesistamine.** Sadamate vähestest sissetulekutest tingitud haavatavus ning sadamapidajate piiratud ressursse aitab leevendada sadamateenuste laiendamine, mida toetavad olemasolevad sadamate mitmekülgsed kasutusvõimalused.

Turustamine, turundus ja mainekujundus – aitab tuua juurde kala ja kalatoodete tarbijaid, mis omakorda aitab tagada kalurite sissetuleku (sh õiglase kokkuostuhinna)

- **Kala ja väärindatud kalatoodete turundamine Tallinnas ja väljaspool kalanduspiirkonda.** Väärindatud tooteid saaks turundada näiteks läbi sotsiaalmeedia, mis aitaks toodetel jõuda rohkemate inimesteni ning seeläbi korvata kõrgeid turustuskulusid.
- **Kohalike kalapäevade korraldamine.** Koostöös kohalike õppeasutuste ja ettevõtjatega (st toitlustusasutustega) saaks sisse viia nn kohaliku kala päevad.
- **Kokkulepped kohalike jaekettidega kohaliku kala müügiks.** Koostöös jaekettidega tuleks aastaringsest pakkuda kohaliku kala ostuvõimalusi.
- **Rannakalurite kuvandi parandamine.** Harjumaal on mitmekülgsest aktiivne ja pikaajaline traditsiooniga kalanduselu: püütakse, töödeldakse ja müüakse kala ja toimub mitmeid üritusi. Meediakanalid võimaldaksid ka kalurite häält muudes küsimustes kuuldamaks teha ja parandada rannakalurite mainet.

Harju Kalandusühingu, kui organisatsiooni arendamine

- **Organisatsiooni administratiivvõimekuse kasvatamine.** Vaja oleks abistada kohalikke kalureid aruandluskohustusega seotud paberimajanduses ja toetuste taotlemisel; teha senisest enam lobitööd.
- **Organisatsiooni sisekommunikatsiooni arendamine.** Läbimõeldud kommunikatsioon liikmeskonnaga aitab luua ühtse nägemuse organisatsiooni ja valdkonna arengust. Selleks tuleks korraldada regulaarseid seminare ja ühisüritusi; hoida liikmeid organisatsiooni tegemistega kursis.
- **Hüljeste ja kormoranide arvukuse piiramise strateegia loomine koostöös keskkonnaameti ja looduskaitsejatega.** Ühised kokkulepped kalurite ja riigiametite/organisatsioonide vahel tagavad kalavarude sihipärase hoidmise
- **Koostöö teiste kalanduspiirkondadega riiklikul tasandil.** Harju Kalandusühing saaks koostöös teiste kalanduspiirkondadega teha lobitööd riiklikul tasandil, et vähendada kalandusega seotud bürokraatiat.

Kalurite järelkasvu toetamine

- **Õpipoisi õppe loomine.** Analoogselt Soome kalanduspiirkondadele luua nn meistri ja õpipoisi koostöö, kus meister varustab õpipoissi vahendite ja oskustega ning õpipoiss toetab meistrit tema kalapüügis.

Arenguvajadustest ja EMKVF tegevussuundadest seati kalanduspiirkonna eesmärgid.

[Tagasi algusesse](#)

Eesmärgid ja kavandatavad meetmed

[Tagasi algusesse](#)

Visioon

Harjumaa kalanduspiirkond on elujõuline kogukond, mis suudab täita rannakalurite ootusi.

Harju Kalandusühing on usaldusväärne partner kaluritele, kes hoiab neid valdkondlikult infoväljas piirkonnas toimuva kohta.

[Tagasi algusesse](#)

Kavandatavad meetmed

Harju Kalandusühing rakendab kõiki tegevussuundi, sest need aitavad visiooni saavutamisele ja missiooni täitmisele kaasa.

[Tagasi algusesse](#)

Esimene tegevussuund: Vee-eluressursside vääridamine ja otseturustamine

Tegevussuuna eesmärk: Rannakalurite tulu on suurenenud.

Tegevussuuna sihtrühmaks on:

1. mikroettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügi luba;
2. tulundusühistu, kelle liikmeteks on vähemalt viis kaluri kalapüügiluba omavat mikroettevõtjat.

Tegevussuuna rakendamise põhjendus:

Kala vääridamise ja turustamise tegevussuund on Harjumaa kalanduse arenguks määrava tähtsusega. Rannakalurid tegutsevad väärtusahela madalamas otsas, müües püütud kala kas kokkuostjale või vähesel määral töödelduna lõpptarbijale. Väikeste püügimahtude juures ei taga see kaluritele piisavat sissetulekut. Kalavarude parandamise kõrval on vääridamine üks võimalus kalurite sissetulekuid suurendada. Rannakalanduse majandusliku tasuvuse suurendamiseks vajab toetamist nii vääridamiseks, kui ka müügiks vajalike tingimuste loomine.

Peamised tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Investeeringud kalatöötusehitistesse ja seadmetesse
- Investeeringud kala hoiustamise ja transportimise parandamiseks
- Investeeringud kala jaemüügi parandamiseks
- Tootearendus
- Investeeringud süsinikuneutraalsetesse energiaallikatesse

Mõõdik		
Metoodika	Algtase 2023	Sihttase 2030
Rannakalurite müügitulu (iga-aastane küsitlus toetuse saajate seas)	Ei ole mõõdetud	Suund: stabiilne või kasvav

[Tagasi algusesse](#)

Teine tegevussuund: Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine

Tegevussuuna eesmärk: Kalasadamates pakutakse mitmekesiseid teenuseid.

Tegevussuuna sihtrühmaks on:

1. ettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba;
2. mittetulundusühing, kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalandussektori tegevuste edendamisega ja kelle liikmetest vähemalt 50 protsenti on punktis 1 nimetatud ettevõtjad;
3. sihtasutus, kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalandussektori tegevuste edendamisega ja kelle juhatuse või nõukogu liikmetest on vähemalt 50 protsenti punktis 1 nimetatud ettevõtete seaduslikud esindajad või füüsilisest isikust ettevõtjad kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba;
4. kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus;
5. kohaliku omavalitsuse üksuse asutatud mittetulundusühing või sihtasutus, kelle häälte koguarvust kuulub üle 50 protsendi kohaliku omavalitsuse üksusele.

Tegevussuuna rakendamise põhjendus:

Eelmistel perioodidel rahastati sadamate arendamist. Palju on tehtud, kuid siiski pole sadamad veel lõplikult välja arendatud. Samuti puuduvad neis enamasti teenused, mis ei ole otseselt kalapüügiga seotud, kuid millel on oluline mõju sadama majandusliku kestlikkuse tagamisel. Mitmed väikesadamad vajavad täiendavaid investeeringuid, et saaks sadamaid multifunktsionaalselt kasutada. Oluline on sadamate teenuste mitmekesistamine, et tagada jätkusuutlikkus.

Peamised tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Investeeringud varasemalt toetust saanud sadamate lõplikuks väljaarendamiseks ja teenuste paketi mitmekesistamiseks
- Süsinikuneutraalsete energiaallikate kasutuselevõtmine varasemalt toetust saanud sadamates

Toetust tohib taotleda järgmistele sadamatele ([Lisas 9](#) on iga sadama kohta toodud detailne info): Ristna sadam, Tilgu sadam, Leppneeme kalasadam, Tapurla sadam. Toetuse taotlemise eeltingimus on sadama registreeringu olemasolu Sadamaregistris.

Möödik		
Metoodika	Algtase 2023	Sihttase 2030
Teenuste arv sadamates (andmed sadamatelt)	Ei ole mõõdetud	Suund: kasvav

[Tagasi algusesse](#)

Kolmas tegevussuund: Majandustegevuste mitmekesistamine

Tegevussuuna eesmärk: Rannakalurite tulu on suurenenud aastaringelt.

Tegevussuuna sihtrühmaks on:

1. mikroettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügi luba ja kes tegeleb piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal. Piisavaks majandustegevuseks loetakse kaluri kalapüügiloa alusel tegutseva ettevõtja toetuse taotlemisele eelneva kalendriaasta kalapüügi esmamüügi väärtust, mis on vähemalt Statistikaameti poolt avaldatud kuue kuu arvestuslik elatusmiinimum eelneva kalendriaasta kohta.

Tegevussuuna rakendamise põhjendus:

Enamus piirkonna kutselistest kaluritest tegeleb muu ettevõtlusega, käib palgatööl või on pensionärid. Tegevuste mitmekesistamine aitab tõsiselt kalapüügiga tegelevatel kaluritel tagada sissetulekut kalapüügihooaja välisel ajal ning ühtlasi maandada riske, mis on seotud kalavarude kõikumisega. Kaluritele regulaarse sissetuleku kindlustamiseks vajab toetamist võimaluste loomine püügihooajavälisteks tegevusteks.

Peamised tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Investeeringud kaluri tegevuste mitmekesistamiseks (uued teenused ja/või tooted)
- Investeeringud süsinikuneutraalsetesse energiaallikatesse

Möödik		
Metoodika	Algtase 2023	Sihttase 2030
Toetatud projektide arv	Ei ole mõõdetud	Suund: kasvav

[Tagasi algusesse](#)

Neljas tegevussuund: Looduskeskkonna tingimuste parendamine

Tegevussuuna eesmärk: Kalanduspiirkonna looduskeskkond on paranenud, kalade kudemistingimused on head.

Tegevussuuna sihtrühmaks on:

1. kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus;
2. mittetulundusühing või sihtasutus

Tegevussuuna rakendamise põhjendus:

Harjumaa rannik on väga kääruiline ja Soome lahe kõige rikkalikem saarte arvult, millest tuleneb väga pikk rannajoon. Palju on rannapiirkonnas kohti kuhu kalad enam kudema ei tule, sest kudemistingimused on halvenenud. Ka paljudes Harjumaa vooluveekogudes siirdekalade kudemise jaoks kesised olud. Vaja säilitada kalavarusid, neid suurendada ja taastoota, samuti ohjata hüljeste ja kormoranide tekitatavat kahju. Vähendada mereprügi ja loodust kahjustavaid tegevusi. Tõsta keskkonnateadlikkust.

Peamised tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Looduskeskkonna parandamist ettevalmistavad tegevused (uuringud, projekteerimine, keskkonnamõju hindamine jms)
- Looduskeskkonda parandavad tegevused
- Keskkonnateadlikkuse tõstmine
- Kalavarude säilitamisele, suurendamisele ja taastootmisele kaasaitamine, sh hüljeste ja kormoranide poolt tekitatava kahju ohjamine
- Mereprügi vähendamine, sh mittekõlblike püügivahendite utiliseerimine

Möödik		
Metoodika	Algtase 2023	Sihttase 2030
<u>Toetatud projektide arv</u>	Ei ole mõõdetud	Suund: kasvav

[Tagasi algusesse](#)

Viies tegevussuund: Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine

Tegevussuuna eesmärk: Kalanduspiirkonna regionaalne identiteet on tõusnud.

Tegevussuuna sihtrühmaks on:

1. kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus;
2. mittetulundusühing või sihtasutus.

Tegevussuuna rakendamise põhjendus:

Rannakülad oma traditsioonidega, kus rannakalandus on elustiil vajavad tutvustamist ja turustamist publikule. Rannakülade korrastamine, lautrikohtade renoveerimine või parendamine muudab piirkonna kuvandit, mis loob turistidele lisaväärtust. Samuti on kalandusüritused kalastusturismi mootoriks, tekitades teenuse nõudlust. Vananev kalurkond vajab uue generatsiooni pealekasvu, mis sõltub paljugi valdkonna populaarsusest.

Peamised tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Rannalautrite taastamine
- Kalanduse ja merendusega seonduvate sündmuste korraldamine
- Lastele ja noortele temaatiliste laagrite korraldamine
- Traditsioonide talletamine
- Investeeringud vaba aja taristusse
- Näituste jms korraldamine

Mõõdik		
Metoodika	Algtase 2023	Sihttase 2030
<u>Toetatud projektide arv</u>	Ei ole mõõdetud	Suund: kasvav

[Tagasi algusesse](#)

Kuues tegevussuund: Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine

Tegevussuuna eesmärk: Rannakalurite teadmised ja oskused oma äri arendamiseks ning uute tegevustega alustamiseks on tõusnud.

Tegevussuuna **sihtrühmaks** on:

1. ettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügi luba;
2. mittetulundusühing või sihtasutus.

Tegevussuuna **rakendamise põhjendus**: Elukestev õpe on vajalik igas valdkonnas. Kalurite teadmiste ja oskuste arendamine on oluline, et tagada rannakülade jätkusuutlikkus ja kohanemisvõime tuleviku oludega. Vaja on nii üldpädevusi tõstvad kui ka just konkreetse isiku vajadustest lähtuvad koolitusi.

Peamised tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Üldpädevusi tõstvatel koolitustel osalemine
- Spetsiifilistel (nt konkreetse seadme vms kasutusele võtmiseks) koolitustel osalemine
- Temaatiliste sündmuste (nt messid) külastamine
- Õppereisid

Mõõdik		
Metoodika	Algtase 2023	Sihttase 2030
<u>Koolitustel osalenud kalurite arv</u>	Ei ole mõõdetud	Suund: kasvav

[Tagasi algusesse](#)

Kogukonna kaasamise protsess

Lähteandmete kogumine ja analüüs – etapp hõlmas eelmise arengukava ülevaatamist ning hinnangut selle tulemuslikkusele, sisendi kogumist küladest, sadamate küsitlust, statistilise andmestiku kogumist ja analüüsi. 2022.a. toimunud Siialgutel täitsid küsimustiku 27 kalurit, sisendandmete saamiseks said e-kirja 70 rannaküla külavanemat või MTÜ esindajat (tagasiside 10 külast), andmeid paluti kõigilt kalanduspiirkonna sadamaregistrisse kantud sadamalt (tagasiside 9 sadamalt). Kõikides kalanduspiirkondade valdades toimusid kohtumised meetme tutvustamiseks ja sisendite saamiseks.

Strateegia ettevalmistamiseks valis üldkoosolek 2023. aasta lõpus strateegiakomisjoni, kuhu kuulusid Kaido Vagiström, Rein Kääpa, Tõnu Pomerants, Kert Veiper, Enn Tõnissoo, Sirje Pajula, Agnes Nõu ja Janek Šafranovski. Kokku toimus 5 koosolekut.

Strateegia koostamise hetkeseisu ja protsessi tutvustati 2 üldkoosolekul. Teated koosolekute toimumise kohta edastati ühingu liikmete e-kirja listi (58 aadressi) ja piirkonna rannakalurite e-kirja listi (88 aadressi) ning avaldati kodulehel.

Tegevusstrateegiasse kaasatud isikud on [Lisas 10](#).

[Tagasi algusesse](#)

Kohaliku arengu strateegia seire ning tegevusrühma suutlikkus strateegiat rakendada

Missioon

Seisame Harjumaa rannakalurite huvide eest, aitame kaasa kalandussektori jätkusuutlikkuse tõstmisele ning rannakülade elukvaliteedi parandamisele.

[Tagasi algusesse](#)

Eelmise EMKF perioodi tulemused

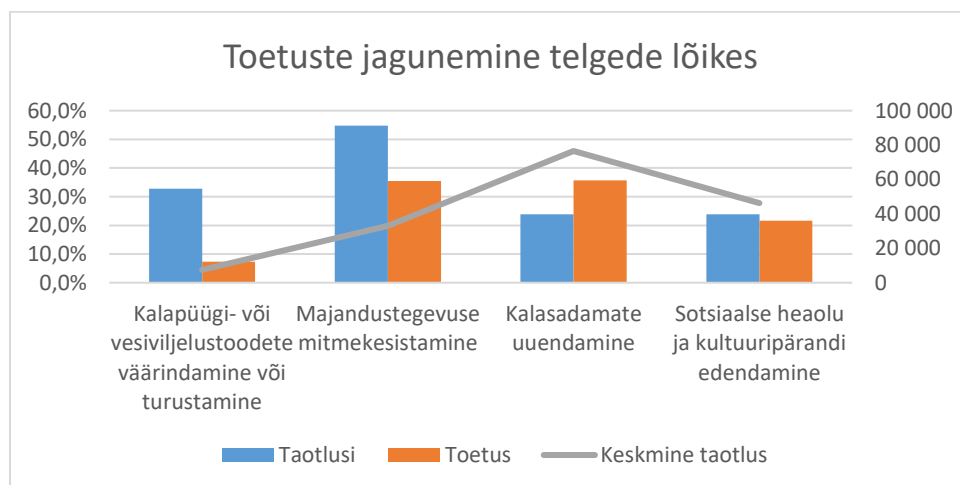
Perioodil 2016–2022 korraldas Harju Kalandusühing 11 taotlusvooru, rakendades kõiki võimalikke tegevussuundi, va Koelmute taastamine, kus taotlus võeti tagasi kuna Keskkonnaamet ei lubanud siiamaine asustada. Üldjuhul toimus aastas 2 taotlusvooru, kevadel ja sügisel.

Toetusi eraldati 64 projektitaotlusele toetuse summaga 2 148 985 eurot. Kõigi tegevussuundade lõikes oli erinevaid taotlejaid 32, seega keskmiselt oli 2 projektitaotlust taotleja kohta.

Määramise otsuse saanud 64 projektitaotlusest katkestas erinevatel põhjustel ainult 4 projektitaotlust, määratud toetusvahenditest leidis kasutamist 99,1%.

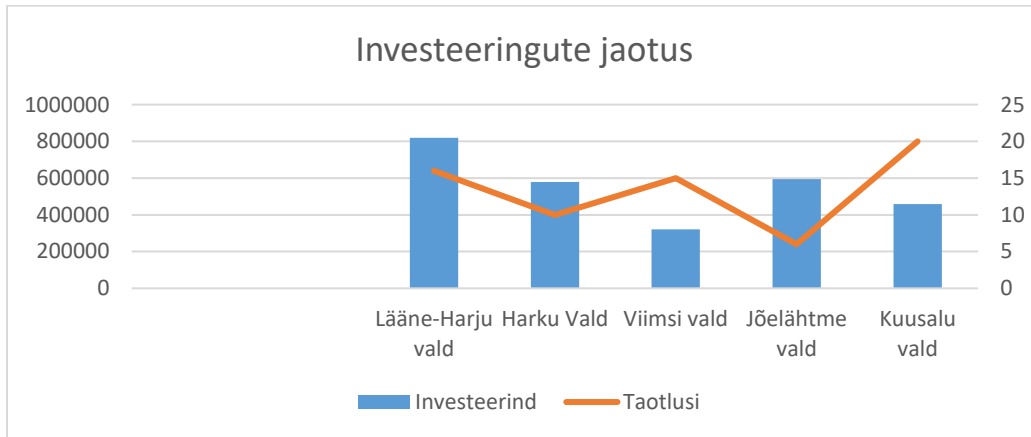
Taotlused jagunesid:

- 1) Kalapüügi- või vesiviljelustoodete väärindamine või turustamine – 21;
- 2) majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuunas - 35,
- 3) Kalasadamate uuendamine – 10;
- 4) Koelmualade taastamise ja eksperimentaalse asustamise tegevussuunas – 0; 5) Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine – 10.

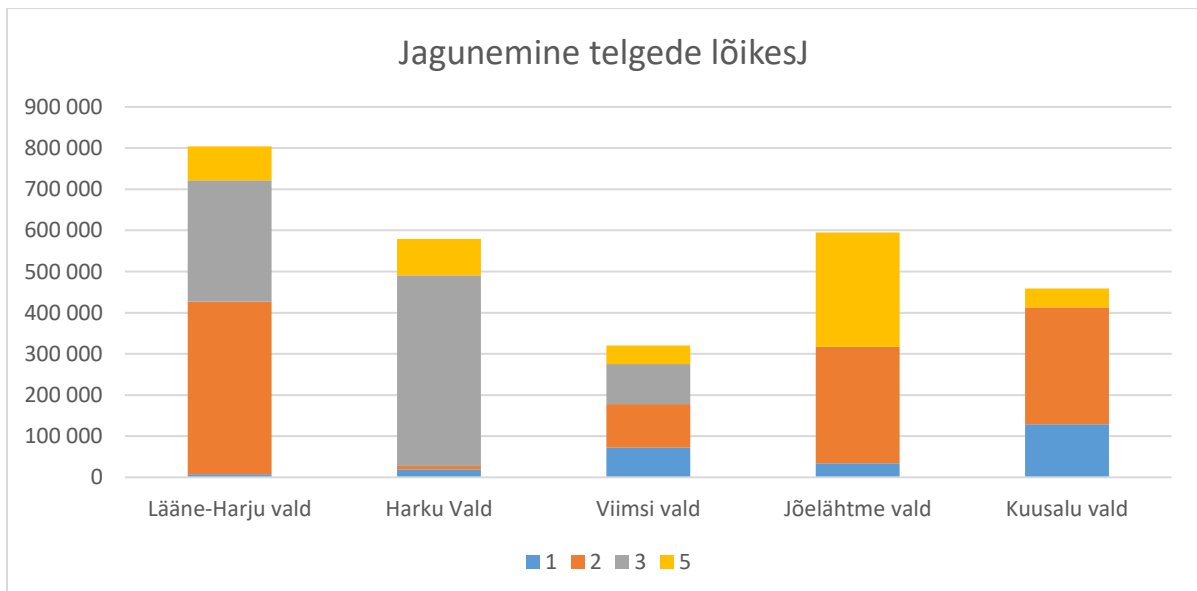
Joonis 31. Perioodi 2014-2022 toetuste jagunemine taotluste ja toetussummade lõikes.

Toetuste abil loodi piirkonda investeeringuid 2 769 374 euro eest, mis jagunesid omavalitsuste lõikes järgmiselt: Lääne-Harju vald 16 taotlust, investeeringuid 818 965 euro väärtuses; Harku vald 10 taotlust, investeeringuid 579 075 euro väärtuses; Viimsi vald 15 taotlust, investeeringuid 320 551 euro väärtuses; Jõelähtme vald 6 taotlust, investeeringuid 595 099 euro väärtuses; Kuusalu vald 20 taotlust, investeeringuid 458 505 euro väärtuses.

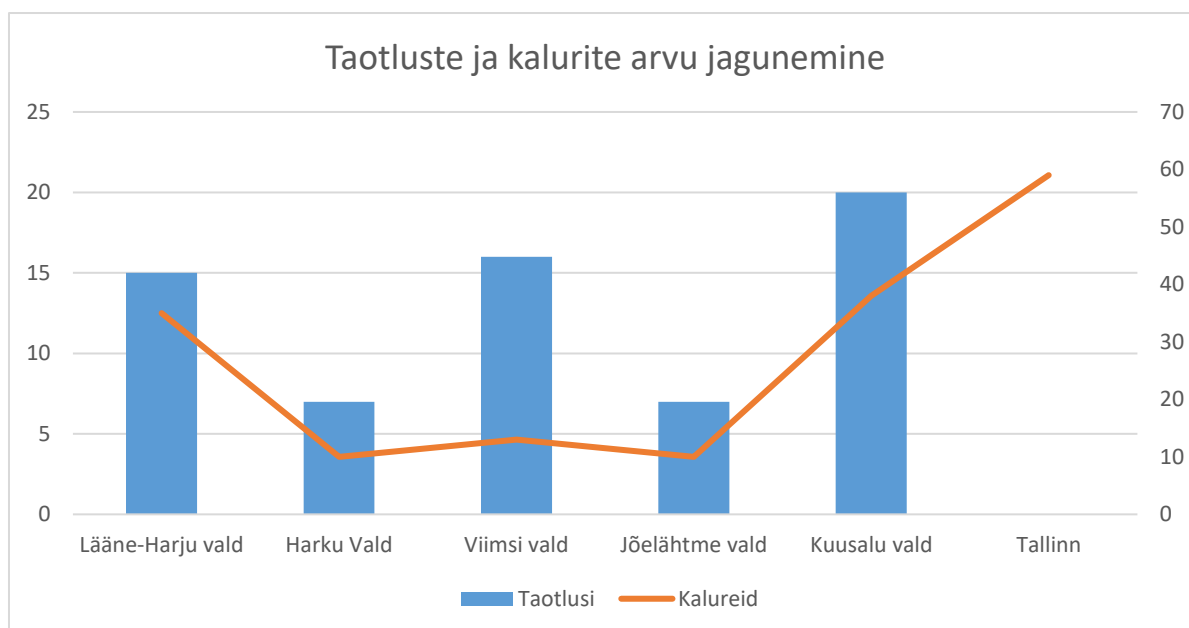

Joonis 32. Perioodi 2014-2022 investeeringute jaotus omavalitsuste lõikes.

Ühe taotluse keskmine investeering oli telgede lõikes: 1) Kalapüügi- või vesiviljelustoodete vääridamine või turustamine – 12 468 eurot; 2) majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuunas - 47 914 eurot, 3) Kalasadamate uuendamine – 85 109 eurot; 4) Koelmualade taastamise ja eksperimentaalse asustamise tegevussuunas – 0; 5) Sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine – 55 444 eurot.

Joonis 33. Perioodi 2014-2022 investeeringute jagunemine.

Joonis 34. Perioodi 2014-2022 projektitoetuste ja kalurite jagunemine.

[Tagasi algusesse](#)

Kommunikatsiooniplaan

Harju Kalandusühingu kommunikatsiooniplaan koosneb kolmesuunalist teavitustegevusest.

Teavitustegevuse suunad on:

1. Taotlusvoorude korraldamine
2. Kalandusalase ja muu teabe levitamne
3. Ühingu tegevuse ja kalanduse laiem tutvustamine

Teavitustegevuseks on võimalik kasutada järgmisi kommunikatsioonikanaleid:

- Ühingu kodulehekülge www.harjukalandus.eu, mis sisaldab:
  - Informatsiooni ühingu tegevuse, liikmete, juhtkonna kohta;
  - Viited erinevatele kalandust, merendust ja toidu töötlemist puudutavatele õigusaktidele;
  - Detailset informatsiooni projektitoetuste taotlemise kohta (õiguslikud alused, taotlusvormid, abimaterjalid, hindamiskomisjon koosseis ja töökorrad, hindamiskriteeriumid, toetatud projektide nimekiri ja näited elluviidud projektidest);
  - Kasulikud lingid, kus on viited erinevate kalandusuuringute ja erinevate kalandustoetuste kohta ning koolitusmaterjalid;
- Liikmete ja Harjumaa rannakalurite e-kirja list;
- Teated ajalehtedes;
- Artiklid kohalikes ja üleriigilise levikuga ajalehtedes;
- Erinevad koosolekud, koolitused ja infopäevad Harjumaa kalurkonnale;
- Ühingu juhatuse liikmete teavitustegevus omavalitsustes, eelkõige kalurkonna (ka elanikkonna) selle osaga, kelleni elektroonilise ja kohaliku meedia kaudu levitatakse info ei jõua;
- Harju kalandust tutvustavad üritused siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil;

Suuremat tähelepanu tuleb teavitustegevuses pöörata sihtgrupile, kelleni elektroonilised teavituskanalid ei jõua. Sihtgrupini jõudmiseks rakendatakse järgmisi meetmeid:

- Ühingu juhatuse liikmete otsene teavitustöö oma piirkondades;
- Ühing selgitab välja igale rannakalurile sobiva teavituskanali ning oluliste teadete puhul kasutavad neid (telefon, kodukülastus jms);
- Teematilised infopäevad piirkondades, kus tutvustatakse ühingu tegevust, muudatusi kalanduspoliitikates ja erinevaid kalandusalaseid toetuskeeme.

Eraldi pööratakse teavitustegevuses tähelepanu projektitoetuste taotluste koostamise toetamisele. Enne taotluste vastuvõtmise tähtaja algust korraldatakse vähemalt üks teabepäev, kus tutvustatakse taotlemise võimalusi ning tingimusi, sh toetatavaid tegevusi, toetuse saamise nõudeid ning taotlemise tingimusi ja korda. Samuti tutvustatakse hindamiskorda ja -kriteeriume. Üldjuhul viiakse teabepäevad läbi piirkonna eripaigus kaasamiseks võimalikult laia huvitatute ringi. Vajadusel korraldatakse erinevaid taotluse koostamist ja projektide elluviimist teotavaid koolitusi (nt projektikirjutamine, ostumenetlus Riigihangete registris jm). Tagatakse, et kõik võimalikud taotlejad oleksid informeeritud.

Kommunikatsiooniplaani elluviimise ja teavitustegevuse tagab ühingu juhatus.

[Tagasi algusesse](#)

Tegevuste seire ja EMKVF-i kohaliku arengu strateegia hindamine

Toetust saanud projektide seiret korraldab Harju Kalandusühingu juhatus ning kontrollib üldkoosoleku poolt valitud strateegiakomisjon. Projektitaotluste seire korraldatakse jooksvalt, saades sealjuures vajalikku informatsiooni PRIA-lt. Seire käigus keskendutakse järgmistele asjaoludele:

- Kas projekti tegevustega on planeeritud aja jooksul alustatud?
- Kui projekti tegevustega ei ole alustatud, siis mis on põhjuseks?
- Kas projekti tegevused tegelikult toimuvad?
- Kui projekti tegevustes on muudatusi, siis kas on võimalik projekti eesmärkide täitmine vastavalt algselt projektitaotluses kirjeldatule?
- Kui palju rahalisi vahendeid projekti elluviimiseks lõplikult kulutati?
- Kas projekti tulemust kasutatakse sihipäraselt ja vastavalt algselt projektitaotluses kirjeldatule?
- Projekti tegevuste mõju strateegia eesmärkide saavutamisele, kasutades strateegias toodud Tulemusnäitajaid.

Kogutud andmeid täiendatakse jooksvalt ühingu andmebaasis. Toetust saanud projektide seire vormistatakse kord aastas aruandena, mille koostab tegevjuht ning esitab strateegiakomisjonile. Vastavalt seire tulemustele võib strateegiakomisjon ette näha muudatusi rakenduskavas. Strateegiakomisjon esitab aruande üldkoosolekule, vajadusel koos vastavate ettepanekutega.

Strateegia eesmärkide seiret teostatakse iga kahe aasta tagant ühingu tegevjuhtkonna poolt vastavalt strateegias toodud tulemusnäitajatele. Strateegia seire tulemustest koostab tegevjuhtkond aruande ning esitab selle strateegiakomisjonile. Vajadusel tehakse üldkoosolekule ettepanek strateegia muudatusteks.

[Tagasi algusesse](#)

Rahastamiskava

Harjumaa rannakalanduspiirkonnale on regionaalministri 18.10.2023 määruse nr 69 „Perioodi 2021-2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ Lisaga 2 eraldatud perioodiks 2023-2027 projektitoetusteks 1 970 636,80eurot ning kohaliku tegevusrühma toetuseks 394 127,36 eurot.

Strateegia tegevussuundade vahelise eelarve määramisel lähtuti hetkeolukorra analüüsist ning strateegiagrupi aruteludest. Arvesse võeti ka eelmise rahastamisperioodi tulemusi. Rakenduskavaga võib üldkoosolek otsustada tegevussuundade vahelist proportsiooni aastati muuta, eeldades, et lõplik proportsioon ei muutu.

TABEL 7. RAHALISTE VAHENDITE JAOTUS STRATEEGIA SUUNDADE VAHEL.

Tegevussuund	%	Summa eurodes
1. Vee-eluressursside väärindamine ja otseturustamine	15%	295 595,52
2. Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine	17%	335 008,26
3. Majandustegevuste mitmekesistamine	10%	197 063,68
4. Looduskeskkonna tingimuste parendamine	18%	354 714,62
5. Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine	25%	492 659,20
6. Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine	15%	295 595,52
KOKKU	100%	1 970 636,80

Tabel 7. Rahaliste vahendite jaotus tegevusstrateegia suundade vahel.

Rahaliste vahendite jaotusel on pöhirõhk esimestel aastatel, vältimaks vahendite kuhjumist perioodi lõppu, kui ei pruugita jõuda projekte valmis.

[Tagasi algusesse](#)

Lisad

Lisa 1 Projektide hindamise kord

Taotlusvoorude toimumine ja teavitamine

Harju Kalandusühing avab projektide taotlusvoorude vähemalt üks kord aastas. Taotlusvoorude täpne toimumise aeg määratakse üldkoosoleku otsusega.

Taotlusvoorude avamisest teavitatakse Ühingu kodulehel (<https://harjukalandus.eu/>), ajalehes ning e-posti listis 20 tööpäeva ette.

Taotlusvoorude avamise teates märgitakse ära:

- taotluste vastuvõtmise aeg, koht
- avatavad tegevussuunad koos eelarveliste vahenditega iga tegevussuuna kohta
- viide asjakohastele materjalidele kodulehel ja konsultatsioonivõimalustele

- infopäeva toimumise aeg ja koht

Taotluste vastuvõtt

Projektitaotluste vastuvõtt on avatud 10 tööpäeva. Projektitaotluse dokumente ja lisadokumente saab esitada ainult elektrooniliselt PRIA e-keskkonnas. Taotlused registreeritakse vastavalt nende esitamise järjekorrale e-PRIAs ja iga taotlus saab endale vastava taotlustoimiku viitenumbri.

Projektitoetuste kontrollimise kord

Projektitaotluste tehnilise kontrolli korraldab Ühingu juhatus. Teostab ühingu töötaja, kes täidab ka hindamiskomisjoni tehnilise sekretäri ülesandeid. Ühingu töötaja täidab e-PRIA-s toetustaotluse esmase kontrolli tulemuste kohta kontrolli-lehe. Puuduste ilmnemisel teavitab ta taotlejat puudustest, ning määrab mõistliku aja puuduste kõrvaldamiseks. Taotlusi, mille puuduseid ei ole taotleja kõrvaldanud, hindamisele ei saadeta ja edastatakse e-PRIA kaudu PRIAle läbi vaatamata jätmise otsuse tegemiseks.

Taotluste tehniline kontroll peab olema teostatud 20 tööpäeva jooksul pärast taotluste esitamise tähtaja lõppemist.

Tehnilise kontrolli läbinud taotlused avatakse hindamiskomisjonile PRIA e-teenuse keskkonnas taotlustega tutvumise võimalus. Hindamiskomisjonile esitatakse ka laekunud projektitaotluste nimekiri koos fikseeritud puuduste loeteluga.

Hindamiskomisjonil on projektitaotlustega tutvumiseks vähemalt 14 kalendripäeva.

Hindamiskomisjoni moodustamine

Projektitoetuste taotluste hindamiseks moodustab Ühing 7 kuni 11-liikmelise hindamiskomisjoni, mille koosseisu kinnitab Ühingu üldkoosolek kuni viieks aastaks. Hindamiskomisjoni liikmed peavad olema vähemalt 18-aastased teovõimelised Eesti Vabariigi kodanikud või alalised residendid. Hindamiskomisjoni töös osalemiseks peab komisjoni liikmel olema piisav eesti keele oskus ning olema võimeline töötama arvutiga. Komisjon koostatakse võimalikult laiapõhjaline kaasates nii ühingu liikmeid kui mitteliikmeid ning teadmisi erinevatest valdkondadest. Hindamiskomisjoni liikmeteks ei või olla ühingu töötajad ega juhatuse liikmed.

Kandidaate hindamiskomisjoni liikmeks saavad esitada kõik Ühingu liikmed. Kandidaadi üles seadmiseks on vajalik kandidaadi nõusolek.

Hindamiskomisjoni liikme töö on tasustatud, olenees vastavasse taotlusvooru esitatud taotluste hulgast. Tasustamise määrad otsustab juhatus.

Taotluste sisuline hindamine

Hindamiskomisjoni liikmetel on õigus kokkuleppel taotlejaga külastada investeringuobjekti asukohta.

Hindamiskomisjoni koosoleku kutsub vajadusel kokku hindamiskomisjoni esimees. Hindamiskomisjoni liikmel on õigus nõuda hindamiskomisjoni koosoleku kokku kutsumist. Hindamiskomisjoni koosoleku korraldab ühingu juhatus. Vajadusel kaasatakse hindamiskomisjoni koosolekule taotleja. Taotleja osalemine hindamiskomisjoni koosolekul ei ole kohustuslik.

Hindamiskomisjoni liikmed hindavad projektitaotlusi individuaalselt ja sõltumatult. Hindamiskomisjoni liige, kes on hinnatava projektitaotluse taotlejaga seotud haldusmenetluse seaduse tähenduses, on kohustatud ennast taandama kogu taotlusvooru tegevussuuna hindamisest. Igat projektitaotlust peab hindama vähemalt viis hindamiskomisjoni liiget.

Iga üksiku hindamiskomisjoni liikme antud punktid ei kuulu avalikustamisele.

Igal hindajal on viie hindamiskriteeriumi alusel võimalik anda hindeid skaalal 0-4, kus 0 on kõige madalam ning 4 kõige kõrgem. Kõikide hindajate hindepunktid summeeritakse kriteeriumite kaupa ning jagatakse hindamisel osalevate hindajate arvuga (kriteeriumi koondhinne). Kui taotlus ei vasta HKÜ strateegiale, saades selles hindamiskriteeriumis vähemalt 3 komisjoni liikmelt hindeks 0, siis projektitaotlust paremusjärjestusse ei lisata.

Projektitaotluse koondhinde saamiseks liidetakse igale projektitaotlusele pandud kriteeriumite koondhinded ning jagatakse viiega. Projektitaotluse koondhinne ümardatakse sajandiku täpsuseni ehk kaks kohta peale koma.

Paremusjärjestuse moodustamine

Hindamise tulemusena genereerib hindamissüsteem igale tegevussuunale esitatud projektitaotluste paremusjärjestuse.

Kui kaks projektitaotlust on saanud võrdse koondhinde, siis paremuselt kõrgema positsiooni saab see taotlus, mille hinne on kõrgem hindamiskriteerium 1 - Projekti põhjendatus ja seos HKÜ strateegiaga. Juhul, kui hindamiskriteerium 1 on mõlemal projektitoetusel sama väärtusega, siis reastatakse need sama punktiarvu saanud taotlused hindamiskriteerium 15 - Kalapüügi osatähtsus alusel.

Projektitaotluste paremusjärjestus moodustatakse iga tegevussuuna osas eraldi. Paremusjärjestusse lisatakse taotlusi kuni vahendite lõppemiseni strateegiateljes. Kui tegevussuuna eelarves ei jätku eelarvevahendeid, et rahastada projektitaotlusi kogumahuks, siis võib hindamiskomisjon teha ettepaneku paremusjärjestusse viimasena lisatud taotlejale viia projekt ellu suurendatud omaosaluse arvel.

Paremusjärjestuse kinnitamine

Ühingu juhatus kontrollib, kas projektitoetuse taotlused on hinnatud ettenähtud nõuete kohaselt, ning esitab taotluste paremusjärjestusse seadmise ettepaneku üldkoosolekule kinnitamiseks. Kohalik tegevusrühm esitab ühingu liikmetele kümme tööpäeva enne selle üldkoosoleku toimumist, kus toimub projektitoetuse taotluste paremusjärjestuse kinnitamine, hindamistulemuste kokkuvõtte projektide kaupa. Kõik projektitaotluste paremusjärjestused, olenemata projektitaotluste toetussummast, kinnitab Ühingu üldkoosolek.

Juhul, kui Üldkoosolek ei kinnita mingis tegevussuunas esitatud projektitaotlust, siis saadab üldkoosolek tegevussuuna projektitaotlused strateegiakomisjonile, kes uurib kas:

- Projektide hindamise komisjon on rikkunud käesolevat projektitoetuse taotluste menetlemise ja hindamise korras ära toodud protseduurireegleid.
- Hindamiskomisjon ei ole järginud taandamis põhimõtteid.
- Hindamiskomisjon on oma tegevuses selgelt kallutatud ning ei hinda projekte vastavalt kehtestatud hindamiskriteeriumitele.
- Ilmneb, et mõni hindamiskomisjoni liige on projekte hinnanud omakasupüüdlikel kaalutlustel.
- MTÜ juhatusel või üldkoosolekule on laekunud õigustatud kaebus hindamiskomisjoni töö kohta.
- Ilmnenud on muud kaalukad ajaolud mis annavad aluse kahelda hindamiskomisjoni poolt koostatud paremusjärjestuse objektiivsuses.

Kui hindamiskomisjon keeldub paremusjärjestust muutmast, valib üldkoosolek uue hindamiskomisjoni ning tegevussuuna projektitaotluste hindamist alustatakse uuesti.

Üldkoosolek ega juhatus ei oma õigust iseseisvalt muuta projektitoetuste taotlustele antud hindepunkte ja muuta projektide hindamiskomisjoni poolt moodustatud paremusjärjestust.

Kohalik tegevusrühm esitab PRIA-le PRIA e-teenuse keskkonna kaudu kõik esitatud projektitoetuse taotlused koos nendele lisatud dokumentidega, sealhulgas hindamata jäetud taotlused.

Projektitaotluste paremusjärjestus avalikustatakse ühingu kodulehel viie tööpäeva jooksul pärast üldkoosoleku poolset kinnitamist.

Projektitaotluste esitamine PRIA-le

Kõik projektitaotluste dokumendid, ka neid mida ei hinnatud, edastatakse PRIA-le e-teenuse keskkonnas.

Vaiete esitamine

Ühingu juhatusele on võimalik esitada vaidlustus kui taotleja leiab, et projektitaotlust ei ole hinnatud vastavalt hindamise korrale. Vaideid lahendab haldusorgan ehk PRIA Haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Hindamiskriteeriumid

Projektide hindamine toimub vahemikus 0-4 punkti.

Hindamiskriteeriumid:

1. Projekti põhjendus ja seos HKÜ strateegiaga
2. Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmärke
3. Projekti uuenduslikkus (innovatsioon)
4. Keskkonnasäästlikkus
5. Projekti ettevalmistuse ja eeltööde kvaliteet
6. Projekti eelarve põhjendus
7. Äriplaani jätkusuutlikkus ja ajakava realistlikkus
8. Projekti/taotleja tegevuskoht
9. Sotsiaalne heaolu
10. Traditsioonid
11. Suunatus noortele
12. Taotleja võimekus ja usaldusväärsus
13. Projekti tulemuste laiendatavus teistele piirkonna ettevõtetele
14. Projekti mõju ühistegevusele
15. Kalapüügi osatähtsus

Projektide hindamine toimub vahemikus 0–4 punkti.

- 0 punkti – teave on olematu või puudulik, esineb suuri lünki ja ebatäpsusi, tõendamata, puudub sidusus
- 1 punkt – teave on kasiin, valdavalt tõendamata, üldsõnaline, sidusus on nõrk
- 2 punkti – teave on rahuldav, kohati tõendatud, lünklik ja/või üldsõnaline, esineb ebatäpsusi, sidusus on valdavalt olemas

- 3 punkti – teave on hea, tõendatud, esineb üksikuid lünki ja/või ebatäpsusi, sidusus olemas
- 4 punkti – teave on väga hea, tõendatud, põhjalik, täpne ja sidus

Hindamiskriteeriumid

	0	1	2	3	4
Projekti põhjendatus ja seos HKÜ strateegiaga	Projekt on vastuolus HKÜ visiooni ja strateegiliste eesmärkidega	Projekt ei ole vastuolus HKÜ visiooni ja strateegiliste eesmärkidega	Projekti panus on nõrk HKÜ visiooni ja strateegiliste eesmärkide täitmisesse	Projekt panustab HKÜ visiooni, strateegiliste eesmärkide täitmisesse.	Projekt panustab tugevalt HKÜ visiooni, strateegiliste eesmärkide täitmisesse.
Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmärke	Projekt on vastuolus tegevussuuna konkreetsete eesmärkidega	Projekt ei ole vastuolus tegevussuuna konkreetsete eesmärkidega	Projekt panus on nõrk tegevussuuna konkreetsete eesmärkidega	Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmärke	Projekt täidab kõiki tegevussuuna konkreetseid eesmärke
Projekti uuenduslikkus (innovatsioon)	Projekt ei ole uuendusliku iseloomuga	Projekt vastab ühele uuenduslikkuse tingimusele, kuid ei kaasne olulist väärtuse tõusu	Projekt vastab kahele uuenduslikkuse tingimusele, kuid ei kaasne olulist väärtuse tõusu	Projekt vastab kahele uuenduslikkuse tingimusele, millest üks on oluline väärtuse tõus	Projekt vastab kõigile kolmele uuenduslikkuse tingimusele
Keskkonnasäästlikkus	Projekti lahendused on keskkonnavaenulikud	Projekti lahendused ei ole keskkonnasäästlikud	Projekti lahenduste keskkonnasäästlikus on väike	Projekti lahendused on keskkonnasäästlikud	Projekti lahendused on väga keskkonnasäästlikud
Projekti ettevalmistuse ja eeltööde kvaliteet	Taotleja ei ole läbinud eelnõustamist, projekt ei vasta tingimustele	Taotleja ei ole läbinud eelnõustamist, projekti vastavus tingimustele on nõrk	Taotleja on läbinud eelnõustamise, projekti vastavus tingimustele on nõrk	Taotleja on läbinud eelnõustamise, projekti vastavus tingimustele on nõrk	Taotleja on läbinud eelnõustamise, projekt vastab tingimustele
Eelarve põhjendatus	Projekti eelarve pole arusaadav ja usaldusväärselt põhjendatud	Projekti hinnapakkumised ei ole usaldusväärsed	Projekti eelarve, põhjendused ja/või hinnapakkumised ei ole piisavalt arusaadavad	Projekti eelarve on arusaadav ning põhineb usaldusväärsel põhjendustel ja/või hinnapakkumistel	Projekti eelarve on selge ja arusaadav ning põhineb usaldusväärsel põhjendustel ja/või hinnapakkumistel
Äriplaani jätkusuutlikkus ja ajakava realistlikkus	Projekti tulemused ei ole jätkusuutlikud ja ei avalda positiivset mõju	Projekti tulemuste jätkusuutlikus on kahtlane ja ajakava pole realistlik.	Projekti tulemused on jätkusuutlikud, kuid ajakava pole realistlik	Projekti tulemused on jätkusuutlikud ja ajakava on realistlik	Projekti tulemused on jätkusuutlikud, pika positiivse mõjuga ning ajakava on väga realistlik
Projekti/taotleja tegevuskoht	Tegevus toimub väljaspool Harjumaad	Tegevus toimub on Harjumaal	Tegevus toimub on Tallinnas või Viimsi vallas	Tegevus toimub on Harku või Jõelähtme vallas	Tegevus toimub on Lääne-Harju või Kuusalu vallas
Sotsiaalne heaolu	Projekti tulemused mõjutavad sotsiaalset heaolu negatiivselt	Projekti tulemustel puudub mõju sotsiaalsele heaolule	Projekti tulemused mõjutavad sotsiaalset heaolu vähesel määral	Projekti tulemused mõjutavad sotsiaalset heaolu	Projekti tulemused mõjutavad sotsiaalset heaolu suurel määral
Traditsioonid	Projekti tegevused on kohalike traditsioonidega vastukäivad	Projekti tegevused ei ole kohalike traditsioonidega vastukäivad	Projekti tegevused haakuvad kohalike traditsioonidega	Projekti tegevused on tugevasti seotud kohalike traditsioonidega	Projekti tegevused on tugevasti seotud kohalike traditsioonidega ja innovatiivsed

Suunatus noortele	Projekti tulemused on noortele diskrimineerivad	Projekti tulemustel ei ole mõju noortele	Projekti tulemustel on mõju noortele	Projekti tulemustel on mõju noortele randlastele	Projekti tulemused on suunatud noortele ja kaasavad kalandusvaldkonda
Taotleja võimekus ja usaldusväärsus	taotleja pole usaldusväärne, on teadaolevalt esitanud ebakorrektsed informatsiooni	taotlejal on vähene kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon on kaheldav	taotlejal on vähene kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon on usaldusväärne	taotlejal on kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon on usaldusväärne	taotlejal on suur kogemus nii tegevusvaldkonnas kui projektijuhtimises, esitatud informatsioon usaldusväärne
Projekti tulemuste laiendatavus teistele piirkonna ettevõtetele	Projekti tulemused ei ole laiendatavad teistele sektori ettevõtetele	Projekti tulemused on vähesel määral laiendatavad, kuid mitte piirkonna ettevõtetele	Projekti tulemused on vähesel määral laiendatavad teistele sektori ettevõtetele	Projekti tulemused on laiendatavad kalanduspiirkonna ettevõtetele	Projekti tulemused on laiendatavad väljapoole tegevuspiirkonda
Projekti mõju ühistegevusele	Projekti ei kaasata teisi ettevõtjaid	Projekt kaasab teisi ettevõtjaid, kuid mitte piirkonna kalandusettevõteteid	Projekt kaasab piirkonna kalandusettevõteteid	Projekt kaasab teisi ettevõtjaid ja piirkonna kalandusettevõteteid	Projekt kaasab piirkondlikke ja piirkonnaväliseid kalandusettevõteteid
Kalapüügi osatähtsus	Ei ole seotud kalandusega	Sissetulekud kalandusest on alla 10% ja/või aasta väljapüügimaht on Harju 30% viimase hulgas	Sissetulekud kalandusest on alla 10% ja aasta väljapüügimaht ei ole Harju 30% esimese hulgas	Sissetulekud kalandusest on alla 70% ja/või aasta väljapüügimaht on Harju 30% esimese hulgas	Sissetulekud kalandusest on üle 70% ja/või aasta väljapüügimaht on Harju 30% esimese hulgas

Hindamiskriteeriumite osatähtsus

Hindamiskriteeriumi osatähtsus tegevussuuniti protsentides

	Väärindamine	Kalasadamad	Mitmekestamine	Keskkond	Traditsioon	Koolitus
Projekti põhjendatus ja seos HKÜ strateegiaga	11	11	11	11	11	11
Projekt täidab tegevussuuna konkreetseid eesmärke	9	6	6	6	6	9
Projekti uuenduslikkus (innovatsioon)	9	6	9	6	6	6
Keskkonnasäästlikkus	9	6	6	6	5	2

Projekti ettevalmistuse ja eeltööde kvaliteet	6	6	6	6	6	6
Projekti eelarve põhjendatus	8	6	6	6	6	6
Äriplaani jätkusuutlikkus ja ajakava realistlikkus	8	6	6	4	6	5
Projekti/taotleja tegevuskoht	9	6	9	10	1	1
Sotsiaalne heaolu	2	6	4	8	10	10
Traditsioonid	2	6	6	6	10	6
Suunatus noortele	1	6	5	4	10	8
Taotleja võimekus ja usaldusvärsus	9	6	6	6	6	6
Projekti tulemuste laiendatavus teistele piirkonna ettevõtetele	3	6	6	4	2	6
Projekti mõju ühistegevusele	2	6	3	6	10	10
Kalapüügi osatähtsus	12	11	11	11	5	8

[Tagasi algusesse](#)

Lisa 2 Ruumiline areng

- o “Eesti on Tallinna suunas kaldu – elanikkonna ja majandusarengu koondumine pealinnaregiooni
- o Harjumaal paikneb 43% Eesti elanikkonnast, kuid rahvastiku kasv peatub lähiajal;
- o Üle poole Eesti SKP-st toodetakse Harjumaal, millest omakorda 80% tuleb Tallinnast;
- o Ligi 90% Eesti ettevõtetest tegutseb Harjumaal;
- o Ülekaalukalt enim kõrgema KOV-võimekuse indeksiväärtusega omavalitsusüksusi asub jätkuvalt Harjumaal;
- o Majanduskeskkonna suhteline mitmekesisus, võrreldes ülejäänud Eestiga, sh teadmispõhise majanduse roll ja olemasolu.
- o Kontrastid maakonna sees – Tallinna lähiümbruse edukus versus maakonna äärealade olukord, mis on sarnane pealinnast kõige kaugemal asuvate Eesti piirkondadega (nii majandus- kui rahvastikuprotsessid, sh ka etniline segregatsioon).

- o Ülejäänud maakonna kohatine jäämine Tallinna kui põhilise keskuse varju
- o Pealinna domineerivast rollist tulenev vajadus väljaspool Tallinna asuvate, sh ka pealinna mõjualas paiknevate keskuskohtade rolli tugevdamise järele elanikkonna põhilise teenindajana.
- o Tallinna linn kui Eesti tuntuim visiitkaart riigist väljaspool (nii ettevõtluskeskkonnana kui turistide seas) ning ülejäänud maakonna suhteliselt vähesem tuntus/reklaamitus.
- o Avatus merele – rannapiirkonna atraktiivsus elukohaelistuste ja majandusaktiivsuse seisukohalt (sadamad).
- o Maakonna riigikaitsealine tähtsus – riigikaitsealiste objektide rohkus ja olulisus.
- o Jätksuutliku ühistranspordi ruumimõju – mugava elektrirongiühenduse potentsiaal mitmekeskuselise asustusstruktuuri loojana.

[Tagasi algusesse](#)

Lisa 3 Külad

Küla	Pindala	Elanikke	Koordinaadid
1 Keibu	20,4	47	59° 15' N, 23° 45' E
2 Alliklepa	12,6	23	59° 16' N, 23° 47' E
3 Vintse	6,9	48	59° 16' N, 23° 52' E
4 Vihterpalu	7,4	62	59° 16' N, 23° 52' E
5 Pedase	16,2	20	59° 16' N, 23° 57' E
6 Kurkse	14,2	38	59° 17' N, 24° 2' E
7 Laane	10,3	25	59° 15' N, 24° 7' E
8 Madise	14	93	59° 17' N, 24° 7' E
9 Laoküla	4,55	31	59° 20' N, 24° 8' E
10 Paldiski	59,9	3 572	59° 21' N, 24° 3' E
11 Kersalu	3,1	60	59° 21' N, 24° 11' E
12 Kloogaranna	9,1	227	59° 21' N, 24° 15' E
13 Laulasmaa	6,9	744	59° 22' N, 24° 15' E
14 Lohusalu	2,1	201	59° 24' N, 24° 12' E
15 Meremõisa	8,3	153	59° 24' N, 24° 17' E
16 Keila-Joa	2,2	355	59° 24' N, 24° 18' E
1 Türisalu	6,4	634	59° 25' N, 24° 19' E
2 Vääna-Jõesuu	9,8	1 188	59° 26' N, 24° 21' E
3 Suurupi	9,8	1 162	59° 28' N, 24° 23' E
4 Muraste	7,4	1 865	59° 27' N, 24° 26' E
5 Meiküla	1,4	143	59° 27' N, 24° 29' E

6	Ilmandu	4,6	441	59° 27' N, 24° 29' E
7	Rannamõisa	6,6	786	59° 27' N, 24° 31' E
8	Tabasalu	5,5	3 651	59° 26' N, 24° 33' E
9	Tiskre	3,8	1 187	59° 25' N, 24° 35' E
1	Miiduranna	0,7	346	59° 30' N, 24° 49' E
2	Haabneeme	3,5	6 570	59° 31' N, 24° 49' E
3	Pringi	2,2	1 159	59° 32' N, 24° 48' E
4	Püünsi	1,4	1 335	59° 33' N, 24° 48' E
5	Rohuneeme	3,6	451	59° 34' N, 24° 48' E
6	Kelvingi	0,4	448	59° 33' N, 24° 50' E
7	Leppneeme	3	613	59° 33' N, 24° 52' E
8	Tammneeme	2,2	382	59° 32' N, 24° 54' E
9	Randvere	3,3	1 945	59° 31' N, 24° 54' E
10	Muuga	3,3	557	59° 29' N, 24° 56' E
	Maardu	23,4	15 284	
1	Uusküla	5,2	421	59° 30' N, 25° 0' E
2	Kallavere	4,1	113	59° 29' N, 25° 3' E
3	Saviranna	0,9	108	59° 30' N, 25° 2' E
4	Ülgase	7,2	92	59° 29' N, 25° 5' E
5	Kostiranna	1,9	38	59° 29' N, 25° 6' E
6	Manniva	3,9	102	59° 29' N, 25° 8' E
7	Jõesuu	6,2	65	59° 28' N, 25° 9' E
8	Ihasalu	10,7	83	59° 31' N, 25° 11' E
9	Neeme	3,8	321	59° 32' N, 25° 9' E
10	Kaberneeme	11,8	131	59° 31' N, 25° 16' E
11	Haapse	3,3	64	59° 30' N, 25° 18' E
12	Kullamäe	0,6	10	59° 30' N, 25° 19' E
1	Valkla	17,3	389	59° 29' N, 25° 20' E
2	Salmistu	4,3	149	59° 30' N, 25° 23' E
3	Põhja	3,3	36	59° 29' N, 25° 25' E
4	Sõitme	8	127	59° 28' N, 25° 29' E
5	Andineeme	3,3	33	59° 31' N, 25° 28' E
6	Muuksi	5,8	47	59° 30' N, 25° 31' E
7	Tsitre	1,6	24	59° 31' N, 25° 30' E
8	Uuri	11,5	176	59° 29' N, 25° 34' E
9	Pudisoo	9,3	46	59° 31' N, 25° 34' E
10	Pedaspea	3,2	30	59° 33' N, 25° 33' E
11	Kolga-Aabla	3,6	101	59° 34' N, 25° 32' E
	Kiiu-			
12	Aabla	4,0	35	59° 35' N, 25° 31' E
13	Leesi	3,6	36	59° 36' N, 25° 30' E
14	Tammistu	1,9	27	59° 37' N, 25° 30' E
15	Juminda	2,8	35	59° 38' N, 25° 30' E
16	Tapurla	3,5	38	59° 37' N, 25° 34' E
17	Virve	7,4	16	59° 36' N, 25° 36' E

18 Hara	33,6	77	59° 34' N, 25° 38' E
19 Kasispea	10,1	114	59° 35' N, 25° 47' E
20 Suurpea	5,6	106	59° 37' N, 25° 42' E
21 Pärисpea	8,6	92	59° 39' N, 25° 42' E
22 Viinistu	8,0	119	59° 39' N, 25° 45' E
23 Turbuneeme	5,2	56	59° 37' N, 25° 47' E
24 Kasispea			59° 35' N, 25° 47' E
25 Vihasoo	7,2	226	59° 34' N, 25° 48' E
26 Tammispea	2,5	59	59° 34' N, 25° 50' E
Loksa	3,8	2 467	
Tallinn	159	438 341	
	539,05	52 055	

[Tagasi algusesse](#)

Lisa 4 Kaitsealused alad

Nimi	Kood	pin dal a ha	Sise vee d ha	Kaitse eesmärgi kirjeldus
Kolga lahe loodusala	EE0010171	257,8	4,9	Natura (loodusala) Natura (linnuala)
Krassi loodusala	EE0010154	0,8		Natura (loodusala)
Lahemaa rahvuspark	EE0010173	47190	656,3	Merelised elupaigatüübid (5 tk): veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170). Merega seotud liigid (4 tk): harilik hink, harilik võldas, jõesilm, lõhe. + 43 ranniku- ja maismaaga seotud elupaigatüüpi ning 8 liiki.
				1) Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit, sealhulgas maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurmaastikke, maastiku üksikelemente, põllumajanduslikku maakasutust ja

				traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikku asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise;
				2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 2006, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110)3, liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õötsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusemetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – 9180*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*)

			<p>3) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas. Need on kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väikekonnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), jäälind (<i>Alcedo atthis</i>), nõmmekiur (<i>Anthus campestris</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), põldtsiitsitaja (<i>Emberiza hortulana</i>), laanerähn e kolmvarvas-rähn (<i>Picoides tridactylus</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), metsis e mõtus (<i>Tetrao urogallus</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), musträhn (<i>Dryocopus martius</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja-loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), vööt-põõsalind (<i>Sylvia nisoria</i>), händkakk (<i>Strix uralensis</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>) ja valge-toonekurg (<i>Ciconia ciconia</i>);</p>
			<p>4) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ nimetab II ja III lisas. Need on soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), õõnetuvi (<i>Columba oenas</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>), kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>) ja vaenukägu e toonetutt (<i>Upupa epops</i>);</p>
			<p>5) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need on harilik ebapärlikarp (<i>Margaritifera margaritifera</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>), tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), saarmas (<i>Lutra lutra</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Euphydryas maturna</i>), suur-kuldtiib (<i>Lycaena dispar</i>), rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>),</p>

				paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>) ja lõhe (<i>Salmo salar</i>);
				6) kaitsealuseid liike, milleks on limatünnik (<i>Sarcosoma globosum</i>), haruline võtmehein (<i>Botrychium matricariifolium</i>), kõdu-koralljuur (<i>Corallorhiza trifida</i>), mõru vesipipar (<i>Elatine hydropiper</i>), väike käöpõll (<i>Listera cordata</i>), siberi piimikas (<i>Mulgedium sibiricum</i>), mesimurakas e soomurakas (<i>Rubus arcticus</i>), põhjatarn e norra tarn (<i>Carex mackenziei</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>), männikäbilind (<i>Loxia pytyopsittacus</i>), niidurüdi e niidurisla (<i>Calidris alpina schinzii</i>), rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>) ja väike-kirjurähn (<i>Dendrocopos minor</i>), ning väänkaela (<i>Jynx torquilla</i>) ja tuttpüti (<i>Podiceps cristatus</i>).
Laulasmaa loodusala	EE0010122	127,5	1,3	Natura (loodusala)
Nõva-Osmussaare loodusala	EE0040201	2728,8	94	Natura (loodusala), Natura (linnuala)
Pakri loodusala	EE0010129	3276,2	33,3	Natura (loodusala), Natura (linnuala)
Paljassaare linnuala	EE0010170	127,2	9,5	Natura (linnuala)
Prangli loodusala	EE0010126	415,7	4,6	Natura (loodusala)
Suurupi loodusala	EE0010140	183,1	0,3	Natura (loodusala)
Kolga lahe hoiuala	KLO2000003	0,6	0	EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on: alk (<i>Alca torda</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>) ja kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>).
Nõva-Osmussaare hoiuala Harjumaal	KLO2000165	2,6	0	EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi - veealused liivamadalad (1110) ja EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud linnuliikide ning I lisas nimetatamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on: merivart (<i>Aythya marila</i>), mustlagle (<i>Branta bernicla</i>), sõtkas

				(<i>Bucephala clangula</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>) ja hahk (<i>Somateria mollissima</i>).
Pakri hoiuala	KLO2000167	366,3	13,1	EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede lehtersuudmete (1130), laiade madalate lahtede (1160), esmaste rannavallide (1210), püsitaimestuga kivirandade (1220), väikesaarte ning laidude (1620), rannaniitude (1630), hallide luidete (2130*), vähekuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140), kadastike (5130), lubjarikkal mullal asuvate kuivade niitude (6210), alvarite (6280*), lääne-mõökrohuga lubjarikaste madalsoode (7210*), liigirikaste madalsoode (7230), vanade laialehiste metsade (9020*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse ning II lisas nimetatud liikide ja EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud liikide ning I lisas nimetamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on: viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), krüüsel (<i>Cephus grylle</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), kühmnook-luik (<i>Cygnus olor</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>), emaputk (<i>Angelica palustris</i>), nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius</i> ssp. <i>arenarius</i>) ja soohilakas (<i>Liparis loeselii</i>).
Paljassaare hoiuala	KLO2000168	131	5,7	Paljassaare hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetamata rändlinnuliikide ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on: luitsnook-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), soorüdi ehk soorisla (<i>Calidris alpina</i>), kõvernook-rüdi ehk kõvernook-risla (<i>Calidris ferruginea</i>), värbrüdi ehk värbrisla (<i>Calidris temminckii</i>), väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), kühmnook-luik (<i>Cygnus olor</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>),

				väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>), rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), tumetilder (<i>Tringa erythropus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>), kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>) ja suur kuldtiib (<i>Lycaena dispar</i>).
Prangli hoiuala	KLO2000169	307,9	1	Prangli hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - karide (1170), väikesaarte ning laidude (1620), rannaniitude (1630*), püsitaimestikuga liivarandade (1640), metsastunud luidete (2180), kanarbiku ja kukemarjaga kuivade liivanõmmede (2320) ning kadastike (5130) kaitse.
Suurupi looduskaitseala	KLO1000612			Suurupi looduskaitseala võetakse kaitse alla, et kaitsta:
				1) Suurupi kambriumi liivakivi panka ja Eestis ainulaadseid kambriumi liivakivi paljandeid;
				2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas: püsitaimestuga kivirandu (1220)2, merele avatud pankrandu (1230), väikesaari ning laide (1620), rannaniite (1630*), liigirikkaid niite lubjavaesel mullal (6270*), lubjakivipaljandeid (8210), liivakivipaljandeid (8220), vanu loodusmetsi (9010*), puiskarjamaid (9070), soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*) ning rusukallete ja jäärakute metsi (pangametsi - 9180*);
				3) nende liikide elupaika, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas - vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>) ja teelehe-mosaiikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>). Vasakkeermene pisitigu on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik;
				4) III kategooria kaitsealuste taimeliikide - rootsi kukitsa (<i>Cornus suecica</i>), balti sõrmkäpa (<i>Dactylorhiza baltica</i>), vööthuul-sõrmkäpa (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>), suure käopõlle (<i>Listera ovata</i>), kahelehise käokeelega (<i>Platanthera bifolia</i>), pruunika pesajuure (<i>Neottia nidus-avis</i>) ja karukolla (<i>Lycopodium clavatum</i>) elupaiku;
				5) II ja III kategooria kaitsealuseid loomaliike väike-kärbsenäppi (<i>Ficedula parva</i>), punaselg-õgijat (<i>Lanius collurio</i>), vööt-põõsalindu (<i>Sylvia nisoria</i>) ja sõõrsilmikut (<i>Lopinga achine</i>) ning III kategooria

				kaitsealuseid rändlinnuliike - ristpart (Tadorna tadorna), tõmmuvaeras (Melanitta fusca) ja randtiir (Sterna paradisaea Pont.).
Kolga lahe maastikukaitseala	KLO1000495	257,8	4,9	Kolga lahe maastikukaitseala (edaspidi kaitseala) eesmärk on kaitsta:
				1) Põhja-Eesti väikesaartele iseloomulikke maastikke ja kooslusi ning olulisi lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiku;
				2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110)3, rannikulõukad (1150*), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), valged luited (2120), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), liigirikkad madalsood (7230) ning vanad loodusmetsad (9010*);
				3) kaitsealuseid linnuliike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 20.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas. Need on tutkas (Philomachus pugnax), veetallaja (Phalaropus lobatus), randtiir (Sterna paradisaea), jõgitiir (Sterna hirundo) ja väiketiir (Sterna albifrons);
				4) kaitsealuseid linnuliike ja nende elupaiku. Need liigid on alk (Alca torda), kivirullija (Arenaria interpres), merivart (Aythya marila), laanepüü (Bonasa bonasia), liivatüll (Charadrius hiaticula), tõmmukajakas (Larus fuscus), tõmmuvaeras (Melanitta fusca), ristpart (Tadorna tadorna) ja punajalg-tilder (Tringa totanus);
				5) rändlinnuliike ja nende elupaiku. Need on sinikaelpart (Anas platyrhynchos), rääkspart (Anas strepera), tuttvart (Aythya fuligula), sõtkas (Bucephala clangula), kühmnokk-luik (Cygnus olor), rohukoskel (Mergus serrator), kormoran (Phalacrocorax carbo) ja hahk (Somateria mollissima);
				6) loomaliiki, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. See on hallhüljes (Halichoerus grypus);
				7) kaitsealuseid taimeliike ja nende kasvukohti. Need liigid on rand-kirburohi (Polygonum oxyspermum), põhjatarn (Carex mackenziei), rootsi kukits (Cornus suecica), rand-seahernes (Lathyrus japonicus) ja roosa merikann (Armeria maritima subsp. elongata).

Laulasmaa maastikukaits eala	KLO1000165	127,4	1,4	Laulasmaa maastikukaitseala võetakse kaitse alla:
				1) Laulasmaa rannamaastiku kaitseks;
				2) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - püsitaimestuga liivarandade (1640), metsastunud luidete (2180) ja lubjakivipaljandite (8210) kaitseks;
				3) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi - vasakkeermese pisiteo (Vertigo angustior), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik, elupaikade kaitseks.

[Tagasi algusesse](#)

Lisa 5 Kalastiku ülevaade

TABEL 3. ASURKONNA SEISUND, KASUTAMINE JA PÜÜGIKOORMUSE MÕJU. TABELI ESIMESES POOLES ON HARJUMAA ENIMPÜÜTUD KALALIIGID⁴⁷.

Liik	ICES mereala	Asurkonna arvukus ⁴⁸	Kalastussuremus tase ⁴⁹	Püügikoormuse mõju asurkonna seisundile võrreldes keskkonnateguritega ⁵⁰	Märkused
Lõhe	32	Looduslik - 3	B	2	Looduslik sigimine Soome lahe piirkonnas vaid Eesti jõgedes. ICES märgib probleemina röövpüüki kudejõgedes, vajadust minimeerida loodusliku lõhe püüki ja vajadust rakendada spetsiaalseid meetmeid Eesti jõgedes lõhe loodusliku sigimise tagamiseks
Ahven	32	4	C	2	Arvukus vähenenud ka looduslikel põhjustel, tugevaid põlvkondi pikka aega ei moodustunud
Lest	32	3	C	4	Arvukus VPA alusel toitumisperioodil, mis langeb kokku püügiperioodiga, langev.

⁴⁷ TÜ Eesti Mereinstituut „Eesti kalandussektori kohta andmete kogumise riikliku töökava täitmine 2022–2024 aastal“ (2022), <https://envir.ee/media/7109/download>

⁴⁸ Asurkonna arvukus: 1 – kõrge, 2 – mõõdukas, 3 – madal, 4 – kurnatud

⁴⁹ Kalastussuremus tase: A – kalastussuremus madal või puudub, B – mõõdukas, C – kõrge; D – andmed ebapiisavad või ei ole uuritud

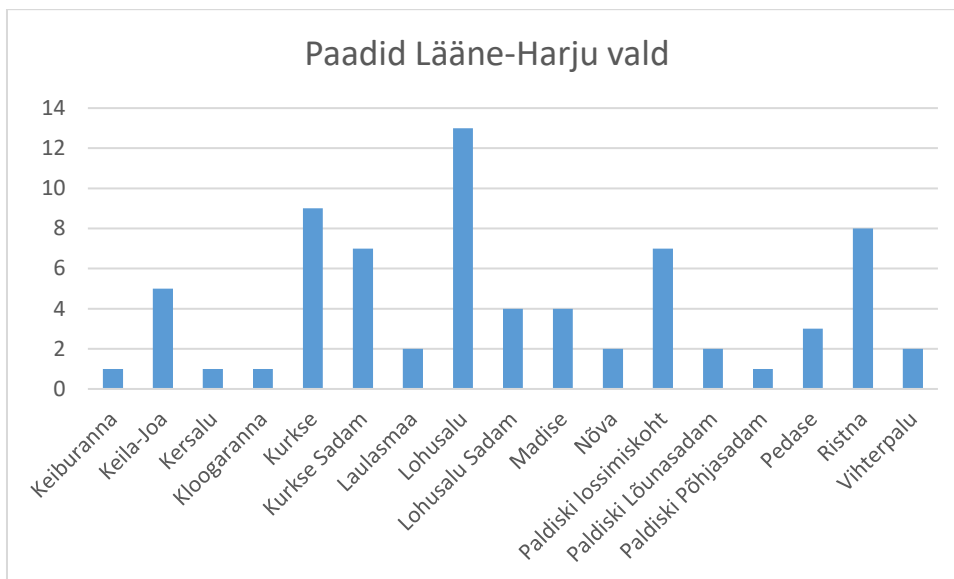
⁵⁰ Püügikoormuse mõju asurkonna seisundile võrreldes keskkonnateguritega: 1 – kõrge, 2 – oluline, 3 – mõõdukas, 4 – madal, 5 – puudub

Tuulehaug	28, 29, 32	2	D (A)	4	Eesti vetes on vaid sigimisperioodil, varu suurust ei ole hinnatud.
Säinas	28, 29, 32	3	B	2	–
Räim	28, 29, 32	3	C	1	–
Ümar-mudil	28, 29, 32	1	A	4	Arvukus on pärast mass-suremist taastunud ja suureneb, levik laieneb.
Haug	28, 29, 32	3	C	2	Arvukus on varieeruv erinevates mereosades sõltuvalt keskkonnatingimustest.
Merisiig	28, 29, 32	3–4	C	1	Eesti rannikumeres elab vähemalt 4 siiavormi (liiki), populatsioonide arvukus on väga väike (parem on olukord Ruhnu vetes kudeva siia puhul). Osa lokaalpopulatsioone on hääbunud, püügis on põhiliselt Soome vetest pärit siiad. Kohaliku meres kudeva siia arvukust mõjutavad lisaks püügile ka keskkonnatingimused.
Kilu	28, 29, 32	2	B	1	Läänemere põhjaosas on arvukus endiselt kõrge.
Tursk	28, 29, 32	4	D	4	Hüdroloogiline situatsioon Läänemere idaosa tursapopulatsiooni kudemiseks on ebasoodne. Looduslike parasiitide surve on tugev seoses hallhülge suhteliselt kõrge arvukusega.
Meriforell	28, 29, 32	1	C	1	Sigib paljudes Eesti jõgedes, ent jõgede taastootmise potentsiaal on reeglina väike.
Kammeljas	28, 29, 32	3	D (B)	4	Vähearvukas
Angerjas	28, 29, 32	4	B	4	Klaasangerjate kandumine Euroopasse on paljukordselt vähenenud, saagid kõikjal langenud.
Koha	28, 29, 32	3	C	2	–
Meritint	28, 29, 32	2	C	1	Kudekarja arvukus on tõusnud ja struktuur paranenud.
Vimb	28, 29, 32	1	B	3	Varu olukord on stabiilne.
Särg	28, 29, 32	1–3	B	3	Arvukus on piirkonniti vähenenud, osalt ilmselt kormoranide kõrge arvukuse tõttu.
Nurg	28, 29, 32	1	D (A)	4	–
Roosärg	28, 29, 32	2	D (A)	5	Piiratud levik (madalad taimestikurikkad merelahed)

Linask	28, 29, 32	2	D (A)	4	Piiratud levik (madalad taimestikurikkad merelahed)
Latikas	28, 29, 32	3	D (B)	4	Arvukus on viimasel aastakümnel mõnevõrra suurenenud.
Koger	28, 29, 32	4	D (B)	5	Arvukus on vähenenud (konkurents hõbekogrega?).
Hõbekoger	28, 29, 32	2	D (B)	3	Arvukuse ja leviku kasv on rannikumeres pidurdunud.
Kiisk	28, 29, 32	1–2	D (A)	4	–
Jõesilm	28, 29, 32	2	D (C–B)	Püük merealal minimaalne	–
Karpkala	28, 29, 32	3	D (B)	5	–
Vikerforell	28, 29, 32	3	D (C)	5	–
Luts	28, 29, 32	4	D	4	Arvukus on vähenenud, osalt ilmselt kormoranide tõttu.
Emakala	28, 29, 32	3	D (tõenäoliselt A)	4	Arvukus on viimastel aastatel oluliselt vähenenud, ilmselt kormoranide ja ümarmudila kõrge arvukuse tõttu.
Teib	28, 29, 32	3	D (tõenäoliselt B)	4	Arvukus on Põhja-Eestis viimastel aastakümnetel oluliselt langenud tõenäoliselt keskkonnatingimuste muutumise tõttu.

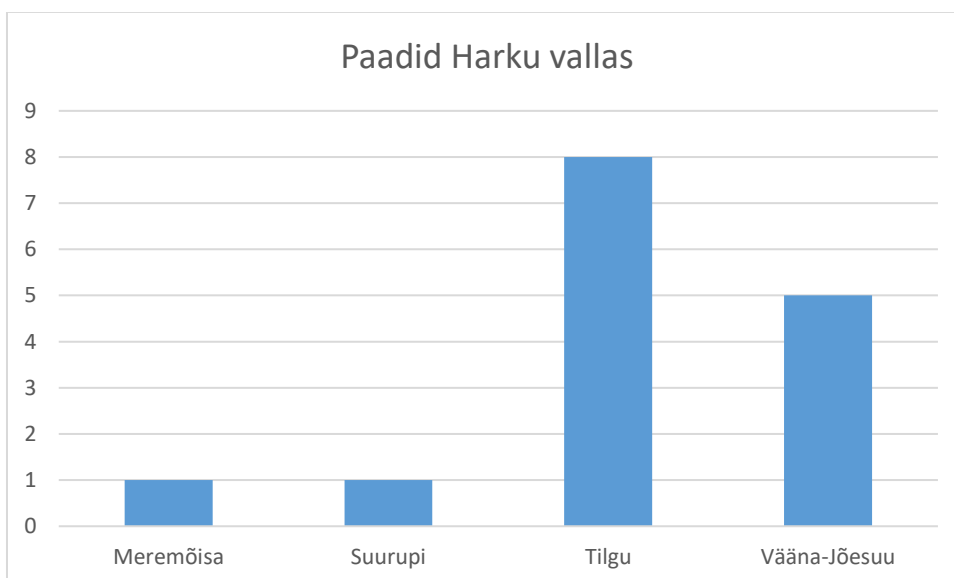
[Tagasi algusesse](#)

Tabelites saab vaadata paatide paiknemist valdade sadamates kalalaevaregistri andmetel.

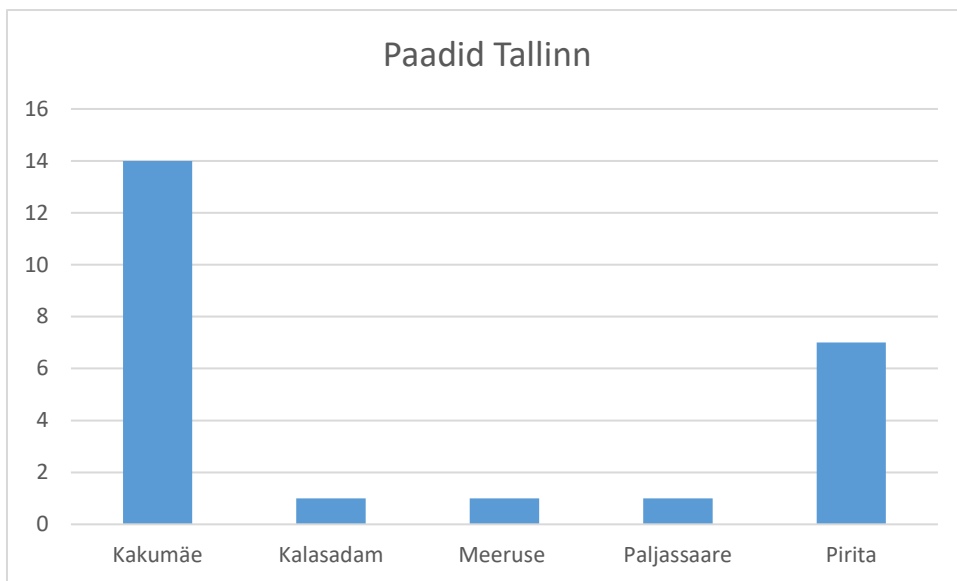

Joonis 20. Segmendi 4S2 kalalaevade jagunemine Lääne-Harju vallas kodusadama järgi.

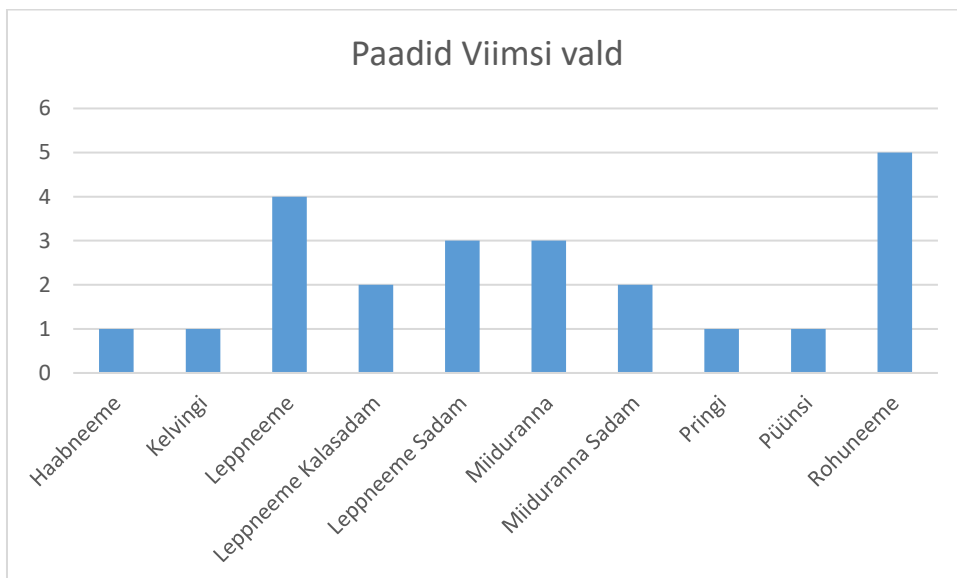
Nõva sadam on küll Läänemaa, kuid kalur püüab Lääne-Harju vallas.

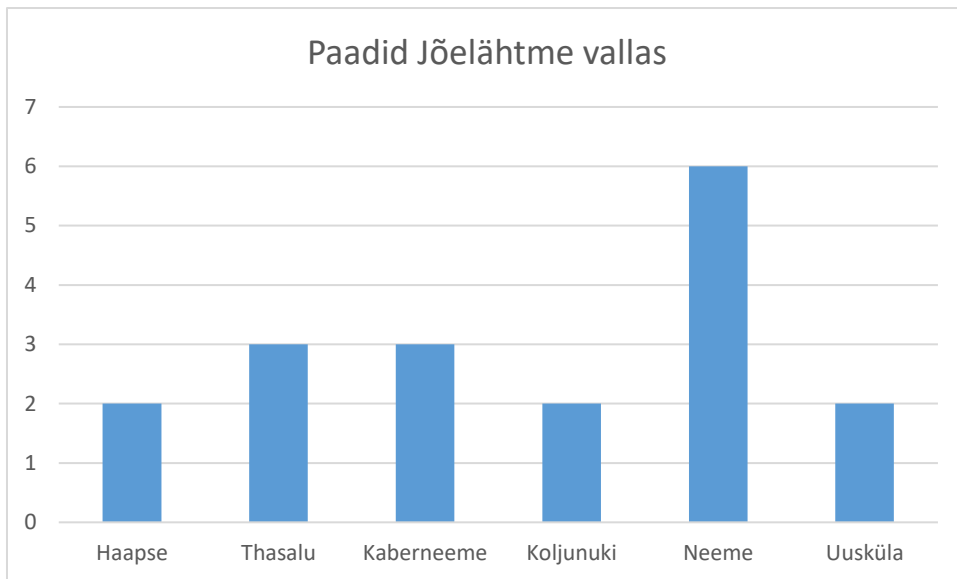
Joonis 21. Segmendi 4S2 kalalaevade jagunemine Harku vallas kodusadama järgi.

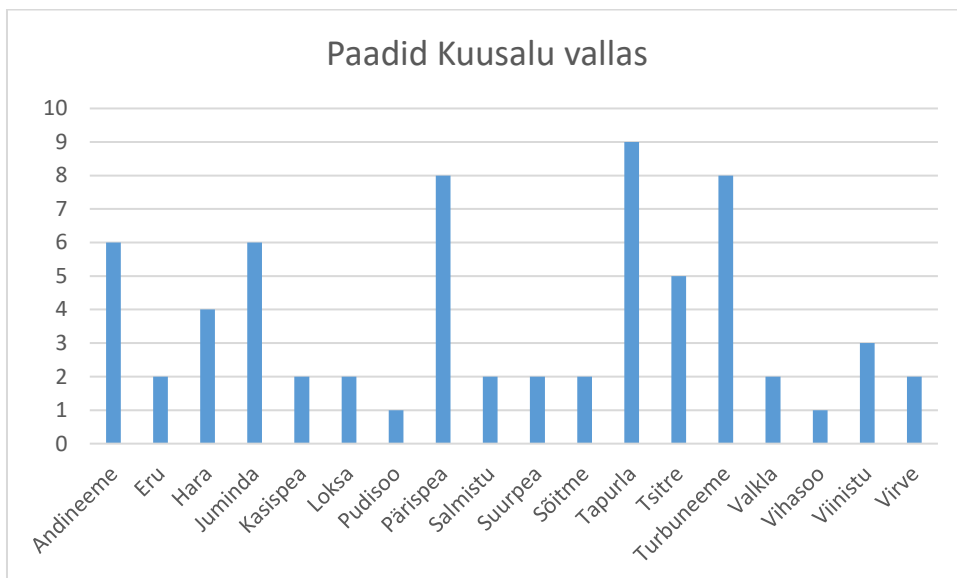
Joonis 22. Segmendi 4S2 kalalaevalde jagunemine Tallinnas kodusadama järgi.

Joonis 23. Segmendi 4S2 kalalaevalde jagunemine Viimsi vallas kodusadama järgi.

Joonis 24. Segmendi 4S2 kalalaevade jagunemine Jõelähtme vallas kodusadama järgi.

Joonis 25. Segmendi 4S2 kalalaevade jagunemine Kuusalu vallas kodusadama järgi.

[Tagasi algusesse](#)

Vald	Asula	Koht	Tähistus
Harku vald	Meriküla	Muraste	EEMRE
Harku vald	Meriküla	Tilgu Sadam	EETIL
Harku vald	Rannamõisa küla	Rannamõisa	EERMA
Harku vald	Suurupi küla	Suurupi	EESUP
Harku vald	Suurupi küla	Suurupi saatejaam	EESUJ
Harku vald	Tabasalu alevik	Tabasalu	EEAEH
Harku vald	Vääna-Jõesuu küla	Rannasauna	EERSN
Harku vald	Vääna-Jõesuu küla	Vääna-Jõesuu	EEVJS
Jõelähtme vald	Haapse küla	Haapse	EEHSE
Jõelähtme vald	Ihasalu küla	Ihasalu	EEIHS
Jõelähtme vald	Ihasalu küla	Kadastiku-Ihasalu	EEKDI
Jõelähtme vald	Ihasalu küla	Miku-Ihasalu	EEMKK
Jõelähtme vald	Ihasalu küla	Prii Maat III	EEPRM
Jõelähtme vald	Ihasalu küla	Saueaugu	EESUE
Jõelähtme vald	Iru küla	Pirita jõe lauter	EEPJS
Jõelähtme vald	Jõesuu küla	Jõesuu Jõelähtme	EEJOE
Jõelähtme vald	Jõesuu küla	Linnamäe	EELNM
Jõelähtme vald	Jõesuu küla	Reinu	EERNU
Jõelähtme vald	Kaberneeme küla	Kaberneeme Sadam	EEKAB
Jõelähtme vald	Koipsi küla	Koipsi	EEKPS
Jõelähtme vald	Kostiranna küla	Jaagu	EEJGU
Jõelähtme vald	Kostiranna küla	Kostiranna-Kari	EEKRK
Jõelähtme vald	Kostiranna küla	Kostiranna-Pihkla	EEKPH
Jõelähtme vald	Neeme küla	Neeme Sadam	EENEE
Jõelähtme vald	Neeme küla	Päeva	EEPAV
Jõelähtme vald	Neeme küla	Süsineeme	EEMVP
Jõelähtme vald	Neeme küla	Uitro	EEUIT
Jõelähtme vald	Rammu küla	Rammu	EERMM
Jõelähtme vald	Saviranna küla	Jaagomäe	EEJGM
Jõelähtme vald	Uusküla	Uusküla Jõelähtme	EEUSK
Jõelähtme vald	Ülgase küla	Karineeme	EEKRM
Jõelähtme vald	Ülgase küla	Koljunuki Sadam	EEKLK
Kuusalu vald	Andineeme küla	Andineeme	EEANE
Kuusalu vald	Andineeme küla	Loo jõe lauter	EELJL
Kuusalu vald	Hara küla	Ajaotsa	EEAJT
Kuusalu vald	Hara küla	Hara Sadam (Harju mk)	EEHYA

Kuusalu vald	Hara küla	Hara-Lepiku	EELPH
Kuusalu vald	Hara küla	Kalamehe	EEKLY
Kuusalu vald	Hara küla	Oja I	EEOJA
Kuusalu vald	Hara küla	Tagapõllu	EETGP
Kuusalu vald	Hara küla	Veeleidi	EEVLD
Kuusalu vald	Juminda küla	Juminda	EEJUM
Kuusalu vald	Juminda küla	Kuldaste	EEKUS
Kuusalu vald	Juminda küla	Rätsepa	EERTS
Kuusalu vald	Kasispea küla	All-Männipõllu	EEAMP
Kuusalu vald	Kasispea küla	Kaldapealse	EEKDE
Kuusalu vald	Kasispea küla	Kasispea	EEKYF
Kuusalu vald	Kasispea küla	Kingu	EEKIN
Kuusalu vald	Kasispea küla	Leeotsa	EELEO
Kuusalu vald	Kiiu-Aabla küla	Toome	EETOM
Kuusalu vald	Kiiu-Aabla küla	Tähevälja	EETHJ
Kuusalu vald	Kiiu-Aabla küla	Uusaia	EEUSI
Kuusalu vald	Kiiu-Aabla küla	Vello	EEVLL
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Kadapiku-Mardi	EEKKA
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Kolga-Aabla kai	EEKOB
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Kolga-Aabla lauter	EEKBN
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Kolga-Aabla Mustoja	EEMKA
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Sipelga	EESYB
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Tõnikse	EETNS
Kuusalu vald	Kolga-Aabla küla	Uuetoa	EEUUE
Kuusalu vald	Leesi küla	Aleksandri	EEALX
Kuusalu vald	Leesi küla	Kallaste-Leesi	EEKLT
Kuusalu vald	Leesi küla	Leesi	EELEE
Kuusalu vald	Leesi küla	Leesi-Kari	EEKRL
Kuusalu vald	Leesi küla	Luha	EELHK
Kuusalu vald	Leesi küla	Punakivi	EEPNA
Kuusalu vald	Leesi küla	Terneme	EETRN
Kuusalu vald	Pedaspea küla	Alttoa	EEATO
Kuusalu vald	Pedaspea küla	Külaotsa	EEKYL
Kuusalu vald	Pedaspea küla	Loigu	EELGU
Kuusalu vald	Pedaspea küla	Väike-Villemi	EEVVI
Kuusalu vald	Pudisoo küla	Pudisoo	EEPUD
Kuusalu vald	Põhja küla	Põhja rand	EEPRD
Kuusalu vald	Pärispea küla	Aadamiansu	EEAAD
Kuusalu vald	Pärispea küla	Kulli-Vahehansu	EEOJP
Kuusalu vald	Pärispea küla	Miku-Pärispea	EEMKU
Kuusalu vald	Pärispea küla	Pähklikänniku	EENEP
Kuusalu vald	Pärispea küla	Pähkneeme lauter	EEPNM
Kuusalu vald	Pärispea küla	Pärispea	EEPRP
Kuusalu vald	Pärispea küla	Pärispea-Joosti	EEJOP
Kuusalu vald	Pärispea küla	Võrguuiatusplats	EEVYE
Kuusalu vald	Salmistu küla	Pedassaar	EEPDA
Kuusalu vald	Salmistu küla	Salmistu Sadam	EESAM
Kuusalu vald	Suurpea küla	Kardani	EEKRD

Kuusalu vald	Suurpea küla	Kunturi	EEKYH
Kuusalu vald	Suurpea küla	Paadikuuri	EPPKR
Kuusalu vald	Suurpea küla	Põllu	EEPLU
Kuusalu vald	Suurpea küla	Suurpea Sadam	EESPE
Kuusalu vald	Suurpea küla	Suurpea-Kadapiku	EEKDS
Kuusalu vald	Suurpea küla	Suurpea-Liivaku	EELVS
Kuusalu vald	Suurpea küla	Vanaõue	EEVNO
Kuusalu vald	Sõitme küla	Sõitme	EESOI
Kuusalu vald	Tammispea küla	Tammispea	EETMP
Kuusalu vald	Tammistu küla	Hämmelbergi-Tammistu	EERVK
Kuusalu vald	Tammistu küla	Järve-Tammistu	EEJTK
Kuusalu vald	Tammistu küla	Ranniku-Tammistu	EERTK
Kuusalu vald	Tammistu küla	Roigu	EERYG
Kuusalu vald	Tapurla küla	Tapurla Sadam	EETPL
Kuusalu vald	Tapurla küla	Võrkneeme	EEVNE
Kuusalu vald	Tsitre küla	Arusoo	EEARS
Kuusalu vald	Tsitre küla	Kruusimäe	EEKRC
Kuusalu vald	Tsitre küla	Lahe-Tsitre	EELKT
Kuusalu vald	Tsitre küla	Tsitre	EETSI
Kuusalu vald	Tsitre küla	Tõnikseri	EETNK
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Ado-Kusta	EEADK
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Ado-Peetri	EEADP
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Kiviku	EERTU
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Kiviranna	EEKRA
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Lõuka	EELUK
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Prassi ninas	EEPRS
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Suure-Ahju	EESAH
Kuusalu vald	Turbuneeme küla	Turbuneeme	EETYC
Kuusalu vald	Uuri küla	Uuri	EEUUR
Kuusalu vald	Valkla küla	Valkla	EEVLK
Kuusalu vald	Vihasoo küla	Loobu jõe lauter	EELBL
Kuusalu vald	Vihasoo küla	Vihasoo	EEVHS
Kuusalu vald	Viinistu küla	Emma	EEEMM
Kuusalu vald	Viinistu küla	Haldi saar	EEHLD
Kuusalu vald	Viinistu küla	Hansu	EEHNS
Kuusalu vald	Viinistu küla	Kalde	EEKLH
Kuusalu vald	Viinistu küla	Kesküla	EEKEY
Kuusalu vald	Viinistu küla	Mariliisi	EEMLS
Kuusalu vald	Viinistu küla	Matsu	EEMTU
Kuusalu vald	Viinistu küla	Mohni	EEMOH
Kuusalu vald	Viinistu küla	Mäe	EEMAE
Kuusalu vald	Viinistu küla	Otsa-Tõnise	EEOTO
Kuusalu vald	Viinistu küla	Põhja	EEPOH
Kuusalu vald	Viinistu küla	Pärtli-Jaani	EEPTJ
Kuusalu vald	Viinistu küla	Ranna-Õue	EEROU
Kuusalu vald	Viinistu küla	Valge-Tiiru	EEVTU
Kuusalu vald	Viinistu küla	Vana-Lepiku	EELPV
Kuusalu vald	Viinistu küla	Viinistu Sadam	EEVYC

Kuusalu vald	Viinistu küla	Viinistu-Joosti	EEJOV
Kuusalu vald	Virve küla	Kadapiku-Virve	EEKYC
Kuusalu vald	Virve küla	Kari	EEKRI
Kuusalu vald	Virve küla	Mäetaguse	EEMTG
		Loksa Kalurite	
Loksa linn	Loksa linn	lossimiskoht	EELKL
Loksa linn	Loksa linn	Loksa Sadam	EELSA
		Loksa Valgejõe	
Loksa linn	Loksa linn	lossimiskoht	EELVJ
Lääne-Harju vald	Alliklepa küla	Alliklepa Sadam	EEALI
Lääne-Harju vald	Alliklepa küla	Kolviku nina	EEKOV
Lääne-Harju vald	Keibu küla	Keiburanna	EEKBU
Lääne-Harju vald	Keibu küla	Kruusi	EEKRP
Lääne-Harju vald	Keibu küla	Ristna Sadam	EERST
Lääne-Harju vald	Keila-Joa alevik	Keila-Joa	EEKJO
Lääne-Harju vald	Kersalu küla	Kersalu	EEKRS
Lääne-Harju vald	Kersalu küla	Liiva talu	EELVT
Lääne-Harju vald	Kloogaranna küla	Kloogaranna	EEKLO
Lääne-Harju vald	Kloogaranna küla	Lahepere	EELPR
Lääne-Harju vald	Kurkse küla	Kurkse Sadam	EEKKE
Lääne-Harju vald	Kurkse küla	Laheotsa	EELOT
Lääne-Harju vald	Kurkse küla	Nurga-Uuetoa	EENUT
Lääne-Harju vald	Laoküla	Laoküla	EELKY
Lääne-Harju vald	Laulasmaa küla	Laheda	EELAH
Lääne-Harju vald	Laulasmaa küla	Laulasmaa	EELLM
Lääne-Harju vald	Lohusalu küla	Lohusalu Sadam	EELSL
Lääne-Harju vald	Lohusalu küla	Roosiranna	EEXAI
Lääne-Harju vald	Lohusalu küla	Uuevälja rand	EEUVL
Lääne-Harju vald	Madise küla	Madise	EEMAD
Lääne-Harju vald	Madise küla	Madise vaatetorn	EEMDV
Lääne-Harju vald	Madise küla	Vasalemma Jõesuu sild	EEVYS
Lääne-Harju vald	Meremõisa küla	Keila-Jõesuu paadisadam	EEKJP
Lääne-Harju vald	Meremõisa küla	Meremõisa	EEMMA
Lääne-Harju vald	Merenuka küla	Merenuka	EEMYK
Lääne-Harju vald	Paldiski linn	Lillby Väike-Pakri	EELBY
Lääne-Harju vald	Paldiski linn	Pakri muul	EEPAK
Lääne-Harju vald	Paldiski linn	Paldiski lossimiskoht	EEPLK
Lääne-Harju vald	Paldiski linn	Paldiski Lõunasadam	EEPLS
Lääne-Harju vald	Paldiski linn	Paldiski Põhjasadam	EEPLN
Lääne-Harju vald	Paldiski linn	Väike-Pakri paadisild	EEVPP
Lääne-Harju vald	Pedase küla	Nõmmiku	EENMM
Lääne-Harju vald	Pedase küla	Pedase	EEPED
Lääne-Harju vald	Vihterpalu küla	Vihterpalu	EEVHP
Lääne-Harju vald	Vihterpalu küla	Vihterpalu jõe lauter	EEVPJ
Lääne-Harju vald	Vintse küla	Vintse	EEVNT
Maardu linn	Maardu linn	Maardu	EEMRD
Maardu linn	Maardu linn	Muuga Sadam	EEMUG
Viimsi vald	Haabneeme alevik	Haabneeme	EEHNE

Viimsi vald	Kelnase küla	Kelnase Sadam	EEKLN
Viimsi vald	Kelnase küla	Keri saar	EEKSR
Viimsi vald	Kelvingi küla	Kelvingi Sadam	EEKEL
Viimsi vald	Leppneeme küla	Leppneeme Kalasadam	EELPN
Viimsi vald	Leppneeme küla	Leppneeme Sadam	EELEP
Viimsi vald	Leppneeme küla	Mihkli-V	EEMHV
Viimsi vald	Leppneeme küla	Neemesauna	EENSN
Viimsi vald	Leppneeme küla	Vana-Niidi	EEVNI
Viimsi vald	Lõunaküla/Storbyn	Naissaare Sadam	EENAI
Viimsi vald	Lääneotsa küla	Mõlgi Sadam	EEMOL
Viimsi vald	Lääneotsa küla	Prangli Lõunasadam	EEMLP
Viimsi vald	Miiduranna küla	Miiduranna Sadam	EEMDR
Viimsi vald	Miiduranna küla	Miiduranna-Lahe	EEMYB
Viimsi vald	Miiduranna küla	Telliranna	EETYB
Viimsi vald	Pringi küla	Pringi	EEPYC
Viimsi vald	Pringi küla	Pringi-Jaani	EEPYD
Viimsi vald	Pringi küla	Pringi-Mere	EEPYE
Viimsi vald	Pringi küla	Pringi-Rohuneeme	EEPYF
Viimsi vald	Pringi küla	Pringi-Vabaõhumuuseum	EEPYG
Viimsi vald	Püünsi küla	Heina	EEHYE
Viimsi vald	Püünsi küla	Holmi	EEHOL
Viimsi vald	Püünsi küla	Püünsi	EEPYY
Viimsi vald	Randvere küla	Kibuvitsa-Randvere	EEKBV
Viimsi vald	Randvere küla	Randvere	EERYB
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Kabelikari	EEKYV
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Kivineeme	EEKVN
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Kurekari	EEKYI
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Nurme Sadam	EENRM
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Oti Sadam	EEOTI
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Rohuneeme Sadam	EERON
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Rohuneeme Väikesadam	EERNV
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Rohuneeme-Sääre	EERYF
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Sääre-Tominga	EESYC
Viimsi vald	Rohuneeme küla	Viigi	EEVYB
Viimsi vald	Tammneeme küla	Neemeotsa	EENOT
Viimsi vald	Tammneeme küla	Tammetõru	EETTR
Viimsi vald	Tammneeme küla	Tammneeme Sadam	EETMY
Viimsi vald	Tammneeme küla	Tammneeme-Põldmäe	EETNE

[Tagasi algusesse](#)

Vastavalt Maavarade koondbilansile 2020.a. on Harju maakonna ehitusmaavarade saldo järgnev (seisuga 31.12.2021)⁵¹.

Tabel Harjumaa maavarade koondbilansi väljavõte (Maa-amet, 2021)			
		Ühik tuh.m³	Ühik tuh.m³
		Aktiivne	Passiivne
Tehnoloogiline lubjakivi	T	5 518,70	11 014,00
	R	16 834,00	16 167,00
Ehituslubjakivi	T	57 616,70	92 218,00
	R	90 353,20	143 727,00
Täitelubjakivi	T	1 175,00	0
	R	0	0
Madalamargiline ehituslubjakivi	T	1 786,00	946
	R	0	0
Kristalliline ehituskivi	T	1 245 062,00	0
	R	1 723 932,00	0
Keraamiline savi	T	1 320,00	2 304,00
	R	6 604,00	7 394,00
Ehitusliiv	T	90 262,20	13 359,00
	R	20 609,00	56 848,20
Ehituskruus	T	8 281,30	447
	R	3 790,00	0
Täitekruus	T	222	0
	R	0	0
Täiteliv	T	33 428,50	7 060,00
	R	282	0

[Tagasi algusesse](#)

⁵¹ Maa-amet https://geoportaal.maaamet.ee/docs/geoloogia/koondbilanss_2021_seletuskiri.pdf?t=20220605194136

	Mõjutegur	Mõju piirkonnale	
		Positiivne	Negatiivne
Poliitiline keskkond	EMKVF toetusmeetmed	Võimalus taotleda toetusrahasid oma tegevuste elluviimiseks, mitmekesistamise võimaluste suurenemine sektoris.	
	Muudatused siseriiklikus seadusandluses		Kalanduse õiguslik ülereguleerimine riiklikul tasandil. Sellega kaasnevad nii püügivõimaluste vähenemine, kui kasumlikkuse vähenemine.
	Liigne bürokratia.		Vähendab motivatsiooni midagi teha.
	Muudatused kalandustegevust puudutavas ELi seadusandluses		Kalandussektori toetamine väheneb, Euroopa Liidu meetmed kaovad. Uued keskkonnakaitse lised piirangud.
	Võimuvõitlus.		Õigusaktide muutmise ja kalandusega seotud otsuste tegemisse ei kaasata kalureid.

	Õigussüsteemi jäikus.		Toetuste saamine on keerukas.
	Multikultuurne keskkond piirkonniti.		Koostöö on raskendatud.
	Erakondade struktuur on üles ehitatud suurte linnade keskselt. Maapiirkondade areng on tahaplaanile jäetud.		Kalanduspoliitika kiired otsused sageli ilma mõjusid kaalumata,
	Ukraina sõda.		Lisakulutused KOV, riigile, eelarveraskused.
	Haldusreform.		Lõhestumine.
Majanduskeskkond	Hindade tõus		Energiahinnad tõusevad, mis muudab kala püüdmise ja töötlemise kulukamaks.
	Odava kasvatuskala impordi suurenemine		Kala kokkuostu hinnad alanevad, nõudlus kohaliku kala järele väheneb.
	Sõjast tingitud ebastabiilne olukord ja hinnatõus / elu kallinemine.		Tarneraskused - materjali kättesaadavus on piiratud. Geopoliitiline olukord mõjutab (kalandus)turismi.
	Töökohtade vähesus.		Töötuse kasv.
	Jätkuv rendipindade vähesus ja kallidus. Majandustegevuse arendamiseks vajaliku elektritaristu ebaühtlane jagunemine.		Ettevõtlus ei arene, maale tagasi elama ei tulla. Uusarendust ei tehta maal. Süvenev ääremaastumine.
Tehnoloogiline keskkond	Uute alternatiivsete lahenduste väljatöötamine. Suund taristu muutumisele	Ümberorienteerumine uutele lahendustele on parim, kuid	Innovaatilised lahendused püügivahendite,

	nutikaks ja energiasäästlikuks.	kulukas. Roheenergia kasutuselevõtt ettevõtluses.	hülgepeletite, kalapaatide ja kala sorteerimise seadmete arendamisel
	Digipööre.	Uudsed lahendused teenustes ja tootmises loovad võimalusi jätkusuutlikuks arenguks.	
	Areng riiklikes IT teenustes ei ole piisavalt kiire.	Teenuste, lahendite ja vahendite kättesaadavus.	
	Interneti ja side levi on maapiirkondades katkendlik.		Puudub kaugtöö tegemise võimalus ja lastel koduõppe võimalus, külamajadel puudub internetiühenduse saamise võimalus.
	Pidevad elektrikatkestused maapiirkondades.	Uute alternatiivsete lahenduste otsimine elektriga varustamiseks on võimendunud.	
Sotsiaalne keskkond	Meedia		Rannakaluritel on meedias negatiivne kuvand (nt neid kujutatakse kui hüljeste ja kormoranide hävitajaid).
	Tervisetrendid, tervislik toitumine	Kala tarbimise populariseemine ja tarbimise kasv	Inimeste tarbimisharjumused muutuvad – kala muutub üha vähem populaarseks.
	Vananev ühiskond, sellest lähtuvalt vajaduspõhiste teenuste arendamine ja tugi, mis peab olema tarbija lähedane.	Abivajaduse suurenemine, mis vajab toimivat sotsiaalsüsteemi.	Noorte huvi (ranna)kalanduse vastu väheneb.
	Valginnastumine	Linnastumisega kaasnev rekreatiivse nõudluse ja turismimajanduse kasv.	
	Teenuste kättesaadavuse halvenemine. Asutusi		Elukvaliteedi langus.

	suletakse, kuna elanikke on vähe.		
	Sõjapõgenikud.	Rahvaarvu ja multikultuursuse kasv.	
	Eluasemete vähesus maapiirkonnas.		Elukeskkonna atraktiivsuse vähenemine.
	Kõik piirkonna omavalitsused ning erinevad sihtgrupid (nt ettevõtjad) ei ole piisavalt aktiivsed		Suurenevad vahed erinevate omavalitsuste vahel
Looduskeskkonnad	Rohepööre (ringmajandus).	Uued võimalused säästvaks arenguks. Rohepöördest tulenevad investeeringud mõjutavad kogukonda nii positiivselt (korrastatud objektid)	(väljaränne jms)
	Inimtegevus	Inimtegevus avaldab olulist keskkonnamõju kudealadele.	Soome lahe seisund paraneb
	Looduskeskkonna suurenenud väärtustamine pandeemiast tingituna.		Seoses pandeemiaga on muutunud keskkond (öoesõpe, väliüritused jne).
	Teedehitus ja kruusateede parendamine ei jõua küladeni.		Pärsib maale elama asumist. Tolmuvabasse külasse tullakse meelsamini elama.
	Maavarade kaevandamine on murekoht.		Negatiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale.

[Tagasi algusesse](#)

RISTNA SADAM

Sadama kood sadamaregistris	EE RST
Kalasadama nimi ja asukoht	Harju maakond, Lääne-Harju vald, Keibu küla, Tõnissoo, 76019; 59°16'15.60"N ; 23°44'41.40"E
Katastritunnus, sadamaala suurus	43101:001:2000; 11562.2 m ²
Sadamapidaja	Mittetulundusühing Ristna sadam
Navigatsiooniperiood	1. aprill - 30. oktoober
Veesõiduki suurim pikkus / süvis (m)	15.0 / 1,7
Kala lossimine sadamas 2023.a.	994,5 kg
Põhiline püügikala	Säinas, ahven, lest
Sadamat kasutavate kaluri kalapüügiloa omanike arv	8
Kala hoiustamise ja töötlemise võimalused	külmik
Sadamas pakutavad teenused	Veesõiduki sildumise võimaldamine, joogivesi, elekter, prügi vastuvõt, slipp
Sadama taristu kirjeldus (laidnemurdjad, kaid, slipp, hooned jms)	Kai nr 1, Kai nr 2, Kai nr 3, Kai nr 4, Kai nr 5, Kai nr 6 Külalistemaja 116024374; Jäähoidla 116024375; Kuur 116024376; Kuur 116024377; Valvehoone 116024378; Paadikuur 116024379; Puhastusseade 116024380; Veepumbamaja 116024381; Sadamakai 220697075; Kaldakindlustus 220701547; Sadamakai nr2 220821990
Varasemalt tehtud investeeringud sadamas	Paadikuuri renoveerimine (EKF), peahoone rekonstrueerimine (EKF), sadamarajatiste renoveerimine (EKF), Kaldakindlustuse renoveerimine koos paadikai (kai II) ehitusega (EMKF), Hooldustraktori soetamine (EMKF), Sadamakai lisavarustuse paigaldamine (EMKF)
Lähema 5 aasta jooksul planeeritavad investeeringud, orienteeruv summa	Kalaköök 120693086; Reovee Biopuhastusjaam 220811087 200 000 eurot.

Planeeritavad uued tegevused sadamas, sealhulgas teenused, mis võimaldavad tulevikus sadamapidajal teenida tulu halduskulude katmiseks	Sadama hoone ehitus, sadamakai 220697075 renoveerimine, slipi ja kaldakindlustuse laiendamine, sadama akvatooriumi süvendamine. Uued teenused: väikelaevade vastuvõtmine, pesemisvõimalused, wc, kuivatusruum, saun, köök, puhkeruumid vabatahtlikule merepäästjatele, kaluritele ja sadama külalistele, jäätmete vastuvõtt.
Kas planeeritavad investeeringud vajavad ehitusprojekti	Jah
Kas on olemas ehitusprojekt	Olemas sadama hoone ehitusprojekt. Sadama kai renoveerimise projekt on koostamisel.
Valiku põhjendus, miks arvati konkreetne sadamarendamist vajavate sadamate nimistusse	Pakkuda paremat teenust ja suurendada sadama teenimisvõimalusi

Tilgu sadam

Sadama kood sadamaregistris	EE TIL
Kalasadama nimi ja asukoht	Harju maakond, Harku vald, Meriküla, Tilgu sadam, 76925; 59°27'20.46"N ; 24°29'15.28"E
Katastritunnus, sadamaala suurus	19801:001:3687; 34619.7 m ²
Sadamapidaja	Mittetulundusühing Ristna sadam
Navigatsiooniperiood	1. aprill - 30. oktoober
Veesõiduki suurim pikkus / süvis (m)	7.0 / 0,7
Kala lossimine sadamas 2023.a.	1330,1 kg
Põhiline püügikala	Ahven, lest, meriforell
Sadamat kasutavate kaluri kalapüügiloa omanike arv (PTA)	8
Kala hoiustamise ja töötlemise võimalused	
Sadamas pakutavad teenused	Veesõiduki sildumise võimaldamine, parkla, slipp
Sadama taristu kirjeldus (laidnemurdjad, kaid, slipp, hooned jms)	Stationsaarne kai Piilkonna Hoone 116029846; Rajatis 220810890; Rajatis (ujuvslipp) 220810890; Rajatis (muul) 220810890; Puurkaev 221358647; Tilgu Sadama Tee Laiendus Ja Kaldakindlustus 221384435; Tilgu Sadama Tee Laiendus Ja Kaldakindlustus 221384435; Ujuvkai 221390381; Olme- Ja Teenindushoone 121305197
Varasemalt tehtud investeeringud sadamas	Siisesõidutee puhastamine, slipi, paadikuuri, olmehoonte kompleksi rajamine (EKF)
Lähema 5 aasta jooksul planeeritavad investeeringud, orienteeruv summa	Sadama Olmehoone 121353737
Planeeritavad uued tegevused sadamas, sealhulgas teenused, mis võimaldavad tulevikus sadamapidajal teenida tulu halduskulude katmiseks	Sadama teenuste maja, lava kontsertide ürituste korraldamiseks

Kas planeeritavad investeeringud vajavad ehitusprojekti	Jah
Kas on olemas ehitusprojekt	Ei
Valiku põhjendus, miks arvati konkreetne sadamarendamist vajavate sadamate nimistusse	Pakkuda paremat teenust ja suurendada sadama teenimisvõimalusi

Leppneeme Kalasadam

Sadama kood sadamaregistris	EE LPN
Kalasadama nimi ja asukoht	Harju maakond, Viimsi vald, Leppneeme küla, Leppneeme Sadama tee 25, 74009; 59°33'05.00"N ; 24°51'59.60"E
Katastritunnus, sadamaala suurus	89001:003:1471; 9689.9 m ²
Sadamapidaja	Mittetulundusühing Räimeühing
Navigatsiooniperiood	1. märts - 30. november
Veesõiduki suurim pikkus / süvis (m)	15.0 / 1,4
Kala lossimine sadamas 2023.a.	12686,5 kg
Põhiline püügikala	Räim, tursk, meriforell
Sadamat kasutavate kaluri kalapüügiloa omanike arv (PTA)	4
Kala hoiustamise ja töötlemise võimalused	Külmik
Sadamas pakutavad teenused	Veesõiduki sildumise võimaldamine, olmejäätmed, elekter, parkla
Sadama taristu kirjeldus (laidnemurdjad, kaid, slipp, hooned jms)	Kai nr 1, Kai nr 2 Kalasadama kai 220657462; Mehhaanikatöökoda 116023247; Võrgukuur 116023248; Abihoone-Võrgukuur 121314601; Kaitsemuul (Leppneeme Sadama Läänemuul) 220671838
Varasemalt tehtud investeeringud sadamas	Kai ja kaitsemuuli renoveerimine (EKF), ATV ostmine (EKMF); Jahutuskapi soetamine (EMKF), Jääpurumasina soetamine (EMKF)
Lähema 5 aasta jooksul planeeritavad investeeringud, orienteeruv summa	Platsi ja angaari ehitamine. Maksumus ca 50 000 eur.
Planeeritavad uued tegevused sadamas, sealhulgas teenused, mis võimaldavad tulevikus sadamapidajal teenida tulu halduskulude katmiseks	Autodele ja paatidele parkimise võimaldamine
Kas planeeritavad investeeringud vajavad ehitusprojekti	Jah
Kas on olemas ehitusprojekt	Ei

Valiku põhjendus, miks arvati konkreetne sadam arendamist vajavate sadamate nimistusse	Pakkuda paremat teenust ja suurendada sadama teenimisvõimalusi
---	--

Tapurla sadam

Sadama kood sadamaregistris	EE TPL
Kalasadama nimi ja asukoht	Harju maakond, Kuusalu vald, Tapurla küla, Tapurla sadam, 74721; 59°36'38.69"N ; 25°34'27.49"E
Katastritunnus, sadamaala suurus	42301:001:0808; 5414.8 m ²
Sadamapidaja	Sihtasutus Tapurla Sadam, 90009097
Navigatsiooniperiood	1. aprill - 30. oktoober
Veesõiduki suurim pikkus / süvis (m)	23.9 / 3,5
Kala lossimine sadamas 2023.a.	283,5 kg
Põhiline püügikala	Meriforell, lest, ahven
Sadamat kasutavate kaluri kalapüügiloa omanike arv (PTA)	8
Kala hoiustamise ja töötlemise võimalused	külmik, jäämasin
Sadamas pakutavad teenused	Veesõiduki sildumise võimaldamine, veesõiduki lastimine ja lossimine
Sadama taristu kirjeldus (laidnemurdjad, kaid, slipp, hooned jms)	Kai, kai ots Sadamakai 220408754; Kala Vastuvõtu Hoone 116031447
Varasemalt tehtud investeeringud sadamas	Kai ehitus (EKF), süvendusekskavaator (EKF),
Lähema 5 aasta jooksul planeeritavad investeeringud, orienteeruv summa	200 000 eurot
Planeeritavad uued tegevused sadamas, sealhulgas teenused, mis võimaldavad tulevikus sadamapidajal teenida tulu halduskulude katmiseks	Kaldakindlustuse ja slipi rajamine ning kala vastuvõtu hoone taastamine sadamat külastavate turistide ja kalurite tarbeks koos sauna, pesuruumi ja wc-ga. Vabaaja tegevused sadama külastajale: rattalaenus ja osalemine püügiretkedel koos kaluriga. Ürituste korraldamine sadamas.
Kas planeeritavad investeeringud vajavad ehitusprojekti	Jah
Kas on olemas ehitusprojekt	
Valiku põhjendus, miks arvati konkreetne sadam arendamist vajavate sadamate nimistusse	Pakkuda paremat teenust ja suurendada sadama teenimisvõimalusi

[Tagasi algusesse](#)

	OSALEJA	OSALEMINE		OSALEJA	OSALEMINE
1	Aarne Mandre	Üldkoosolek, kaasamiskoosolek	33	Kaido Vagiström	Siiatalgud, üldkoosolek
2	Agnes Nõu	Siiatalgud, kaasamiskoosolek	34	Kaisa Lendre	Siiatalgud
3	Ago Katvel	Üldkoosolek	35	Karli Lambot	Üldkoosolek
4	Ain Mikiver	Siiatalgud	36	Keir Järussaar	Siiatalgud
5	Aivar Niiholm	Siiatalgud	37	Lauri Paal	Kaasamiskoosolek
6	Aivo Janter	Üldkoosolek	38	Maila Velström	Üldkoosolek
7	Aldo Ollik	Kaasamiskoosolek	39	Margus Kolumbus	Siiatalgud
8	Andrei Truhanov	Üldkoosolek	40	Margus Miggur	Kaasamiskoosolek
9	Andres Kõuts	Kaasamiskoosolek	41	Marko Männik	Siiatalgud
10	Ants Meistermann	Üldkoosolek	42	Merike Metstak	Üldkoosolek
11	Argo Aruvald	Üldkoosolek	43	Mäido Rosen	Üldkoosolek
12	Argo Järva	Kaasamiskoosolek	44	Peeter Vaik	Kaasamiskoosolek
13	Ari Piirsalu	Üldkoosolek	45	Priit Põldma	Üldkoosolek
14	Enn Aiaotsa	Üldkoosolek	46	Raido Vagiström	Üldkoosolek
15	Enn Tõnissoo	Siiatalgud, üldkoosolek	47	Raino Heinmaa	Siiatalgud
16	Enno Nurk	Siiatalgud, üldkoosolek	48	Raivo Lambot	Siiatalgud, üldkoosolek
17	Ergo Eesmaa	Üldkoosolek	49	Ravell Kapmann	Üldkoosolek
18	Erko Veltson	Üldkoosolek	50	Rein Kääpa	Siiatalgud, üldkoosolek
19	Guido Relvik	Üldkoosolek	51	Sergei Polonski	Kaasamiskoosolek
20	Hando Vesilind	Üldkoosolek	52	Signe Pajula	Siiatalgud, üldkoosolek
21	Heiki Kangur	Kaasamiskoosolek	53	Siim Miller	Üldkoosolek
22	Helena Liimann	Üldkoosolek	54	Sirje Pajula	Siiatalgud, üldkoosolek
23	Helma Liimann	Üldkoosolek	55	Svetlana Sukolajats	Siiatalgud
24	Ivo Klamas	Üldkoosolek	56	Tiiu Otsing	Üldkoosolek
25	Ivo Uukkivi	Üldkoosolek	57	Toivo Orgusaar	Siiatalgud
26	Janek Safranovski	Üldkoosolek	58	Tõnu Pomerants	Siiatalgud, kaasamiskoosolek
27	Janek Teinlum	Üldkoosolek	59	Tõnu Tänav	Üldkoosolek
28	Janner Braun	Üldkoosolek	60	Uno Allmäe	Siiatalgud, üldkoosolek
29	Johannes Kirsimaa	Üldkoosolek	61	Veljo Härm	Kaasamiskoosolek
30	Jüri Katsanov	Siiatalgud	62	Viivika Liimann	Üldkoosolek
31	Jüri Kirsimaa	Üldkoosolek	63	Viljar Ruusma	Üldkoosolek
32	Kadri Kauksi	Üldkoosolek			

- o “Eesti on Tallinna suunas kaldu – elanikkonna ja majandusarengu koondumine pealinnaregiooni
- o Harjumaal paikneb 43% Eesti elanikkonnast, kuid rahvastiku kasv peatub lähiajal;
- o Üle poole Eesti SKP-st toodetakse Harjumaal, millest omakorda 80% tuleb Tallinnast;
- o Ligi 90% Eesti ettevõtetest tegutseb Harjumaal;
- o Ülekaalukalt enim kõrgema KOV-võimekuse indeksiväärtusega omavalitsusüksusi asub jätkuvalt Harjumaal;
- o Majanduskeskkonna suhteline mitmekesisus, võrreldes ülejäänud Eestiga, sh teadmistepõhise majanduse roll ja olemasolu.

- o Kontrastid maakonna sees – Tallinna lähiümbruse edukus versus maakonna äärealade olukord, mis on sarnane pealinnast kõige kaugemal asuvate Eesti piirkondadega (nii majandus- kui rahvastikuprotsessid, sh ka etniline segregatsioon).
- o Ülejäänud maakonna kohatine jäämine Tallinna kui põhilise keskuse varju
- o Pealinna domineerivast rollist tulenev vajadus väljaspool Tallinna asuvate, sh ka pealinna mõjualas paiknevate keskuskohtade rolli tugevdamise järele elanikkonna põhilise teenindajana.
- o Tallinna linn kui Eesti tuntuim visiitkaart riigist väljaspool (nii ettevõtluskeskkonnana kui turistide seas) ning ülejäänud maakonna suhteliselt vähesem tuntus/reklaamitus.
- o Avatus merele – rannapiirkonna atraktiivsus elukohaelistuste ja majandusaktiivsuse seisukohalt (sadamad).
- o Maakonna riigikaitseline tähtsus – riigikaitseliste objektide rohkus ja olulisus.
- o Jätksuutliku ühistranspordi ruumimõju – mugava elektrirongiühenduse potentsiaal mitmekeskuselise asustusstruktuuri loojana.

[Tagasi algusesse](#)